Silesiaca.

In hoc Tomo continentur:

1. Martini Hanckii de Silesiorum Rebus Exercitationes.
2. ——————— de Silesior. Nominibus.
3. — — — — de Siles. Majoribus.
4. — — — — de Silesiis indigenis eruditis.
5. — — — — de Sil. alienigenis eruditis.
6. Ios. Henr. Cunradi Silesia Togata.
7. M. Christ: Stieffs Ep: de Urnis Lignicensibus.
8. Diss: Schurtzfleischii: de Lemmatibus Historicis ad Silesiam pertinentibus.
9. Diss: Ejusd: de Originibus Lignicii.
10. Diss. Wernsdorfii: de Fanaticis Silesiorum.
11. Diss. Löscheri: de Schwenckfeldismo in pietismo redivivo.
12. Kungii Miscellan. Literaria de ineditis Silesior. Scriptoribus Spec. I. et II.
13. Gottlob Krantzii Memorabilia Bibliothecæ Vratisl. Elisabethanæ
14. Coleri Oratio de Bibliotheca Mario-Magdalanea.
15. Diss. Iacobi: de Terra medicata Silesiæ.
16. Diss: Eyseli: de Uromantia in Siles. necessaria.
17. Diss: M. Sommeri: de Onophagia Silesiorum

Ad hoc Argument: Rer: Silesiac: pertinent:

1. Diss. Jos. Sam. Stryckii: de Jure singulari Vratislaviensium in processu. quam vid. in Vol. I. Dissp. mear. Diss. XVIII.
2. Diss. Sam. Stryckii: De Jure Silesior. Saxonico. Vol. II. Dissp. Diss. I.
3. Diss. Sam. Stryckii: De Feudis Ducatuum Siles. Swidnicensis et Jauraviensis. Vol. II. Dissp. II.
4. Diss. Feltzii: De Constitut: Boleonis II. Ducis Siles. de Successione ab intestato. Vol. II. Diss. III.
5. Panegyris Kölbings à Pitschmanno Gymn. Zittav. conscripta de Familia Comitum à Rheder. in Fasciculo meo Programatum.

Ex D. Patris mei Bibliotheca huc faciunt:

Breßlauische Statuten. — Breßlau'sche Chronica geschrieben. — Vor.

Erneuerte Böhmische Landes Ordnung. — Oppolische u. Rattiborsche Landes Ordnung.

Lignitzische u. Briegische Privilegia. — Appellations-Instruction.

Glogauische Privilegia. — Fürstl. Constitut. des fürstenth. Lignitz. — Historia

Chronicon Bohemiae. — Daniel. Czepkonis Gynecaeum Silesiacum.

Goldasti Comentar. in Priv. Regni Bohemiae. — Neugebauers Histor. Polon.

Schickfusii Jus feudale Silesiae.

MARTINI HANKII
DE
SILESIORUM
MAIORIBUS
ANTIQUITATES.

Ab ORBE condito
Ad Annum CHRISTI 550.

Additi sunt tres INDICES.

LIPSIÆ,
Sumtibus CHRISTIANI BAUCHII,
Bibliopolæ Vratislaviensis:

Typis CHRISTOPHORI FLEISCHERI,
M. DCCII.

NOBILISSIMO STRENUOQUE

DOMINO

GOTLIEB. MI-LICHIO,

CÆSAREO CONSILIARIO,

IUDICII REGII,

QUOD IN SUIDNICENSI IAVORENSIQUE

DUCATU EST,

SECRETARIO,

SINGULARIBUS MERITIS CLARISSIMO:

IURIS

ET PRIVATI, ET PUBLICI,

MAXIME SILESIORUM PROVINCIALIS,

RERUMQUE TAM VETERUM, QUAM PRÆSENTIUM,

AD PATRIÆ CUM SALUTEM, TUM GLORIAM

QUOCUNQUE MODO SPECTANTIUM,

UT PERITISSIMO, SIC AMANTISSIMO:

EASDEMQUE PUBLICO UTILISSIMAS NOTITIAS,
QUO RARIORES, EO PRETIOSIORES,
PER FILIUM NATU MAXIMUM,

IOHANNEM GOTLIEB. MILICHIUM,

PULCHRA GENITORIS VESTIGIA PREMENTEM,
EGREGIISQUE IAM PRIMITIIS
ACADEMICIS
EXSPECTATIONI SATISFACIENTEM,
AD POSTEROS PROPAGATURO,
HUNC DE SILESIORUM MAIORIBUS LIBRUM
POTIORE PROPENSIONIS SENSU,
QUAM AFFINITATIS NEXU
DEVINCTUS
OFFERT
MARTINUS HANKIUS.

PRÆFATIO ad LECTOREM.

Illas de SILESIORUM NOMINIBUS, quas nuper Luci publicæ commiſimus, excipiunt hæ, quas LECTORI Benevolo jam exhibemus, de SILESIORUM MAIORIBUS ANTIQUITATES. Id ſimul Ordine, ſimul Iure fit: quoniam priores poſterioribus non mediocriter ad feliciorem Notitiam ſerviunt. Quis enim MAIORES antiquiſſimos ſatis agnoſcet, qui ſeriſſimorum POSTERORUM diſſimillima NOMINA vel prorſus ignorat, vel minus diſtinguit?

Hic, multiplices inter Curas, non unius Anni Labor, ab Orbe condito petitas SILESIORUM Origines in medium affert, ex MAIORIBUS inter Adamitas NOACHICIS: inter Noachicos IAPHETICIS: inter Iapheticos CELTIS: inter Celtas, neque Gallis GOTHINIS, neque Pannonibus OSIS, ſed GERMANIS: inter Germanos SUEVIS, non Semnonibus, Marſignis, Sidonibus, Cognis, Visburgiis, ſed partim QUADIS, partim LYGIIS, quorum Natio ELYSII fuerunt: ad Annum CHRISTI DL. Sub his enim Nominibus inter priſcos ASIÆ prius, poſtea EUROPÆ, tandem GERMANIÆ Populos, Gens SILESIORUM in MAIORIBUS quandam ſibi Famam promeruit: quam non nulli moderatiores in dubium vocant, inverecundiores alii negant, alii etiam oppugnant. Iſtorum excitati Conatibus, quô ſpecioſioribus, eô deterioribus, ad Injuriam noſtris MAIORIBUS defendendam ſerô quidem, tamen ſeriò Nervos intendimus.

Huic Conatui noſtro primum contrarius fuit maximè Philippus CLUVERIUS, Vir clariſſimus, diligens, ingenioſus, eruditus, at interdum meris Conjecturis, â quibus Momenta potiora dependent, nimium quantum addictus, in diſſentientes durus, in aſſerendis audax. De quô par in Rebus ad Norvvegiam ſpectantibus jam olim Iudicium, in Prolegomenis ad Gothorum, Vandalorum & Langobardorum Hiſtoriam, tulit Hugo GROTIUS. *Apparet hinc*, ait, *ſupra omnium, quas legimus, Hiſtoriarum Me-*

Memoriam ſcandens Regnorum Suediæ Norwegiæque Antiquitas, bene obſervata Germaniæ Deſcriptori: cujus ego Diligentiam & Eruditionem ſic laudo, ut Audaciam tamen ſpernentis, ſæpe ſine ullo firmo Argumento, Codicum Autoritatem, Conſenſumque Vetuſtatis, & acceptas ab ultimis Sæculis Famas, multaque fingentis ex inanibus valdè Conjecturis, nec probaverim unquam, nec ſim probaturus. Quod ſemel mihi de illo, qui plurimis contradicendo Neceſſitatem nobis, ut ipſi contradiceremus, impoſuit, præfandum cenſui: Gratiam cœteroqui ei pro Labore ubi neque Studiis, neque Invidia abreptus fuit, liberaliter paratus reddere. Nam ille quidem in Antiqua GERMANIA priſcam SILESIÆ Formam, cujus Pars inferior LYGIAM, ſuperior QUADIAM comprehendebat, mirabilem in modum corrupit. Nullo enim ſatis idoneo, nec Teſtimonio, nec Argumento adductus, intra SILESIAM veterem, ad Ingenium Arbitriumque ſuum, Populos diſtribuit, certisque Locorum Terminis clauſit. MARCOMANNOS (quos ad Rhenum, ante Bohemiam occupatam, Incolas conſtituit) ex Moravia profligavit: QUADOS in Moraviam, LYGIOS in Poloniam: in SILESIAM ſuperiorem quidem, Quadorum Patriam, GOTHINOS, OSOS, MARSIGNOS: inferiorem autem, Lygiorum Sedem, MARSIGNOS, Buros, SEMNONES tranſtulit: itaque MORAVORUM SILESIORUMque juſtam Chorographiam ſubvertit. Illum igitur, quemadmodum circa Populos ad RHENUM malè collocatos in Diſceptationibus ſuis Chorographicis quondam Ioannes Iſacius PONTANUS Animaduerſione dignum cenſuit: ita nos in hoc ſcripto circa Populos ad VISTULAM & VIADRUM perperam diſpoſitos, non tantum accuſamus, verum etiam convincimus Erroris. Quô aliquos, eosque doctiſſimos Viros, in quibus Melchior GOLDASTUS eminet, in Sententiam ſuam ideo facilius pertraxit, quia Fontem, unde Falſitas promanans in multos ſe diffudit Rivos, aut non inveſtigaverunt, aut non invenerunt.

Sanè, quod & vetuſtos, & probatos Autores Oculis acutioribus intuenti patet: inferiorem LYGII, ſuperiorem QUADI poſſederunt SILESIAM. QUADI, Marcomannis, hoc eſt, Moravis ad Occidentem: Sauromatis, hoc eſt, Sarmatis, quemadmodum ad Danubium Iazygibus,

quorum Terras Hungari jam tenent: Sic ad Orientem, circa Vistulam, Bastarnis, quorum Regio jam Polonis subest: ad Septentrionem Lygiis cohærebant. LYGII, quorum Pars nobilior ELYSII fuerunt, ad Meridiem Quados, ad Occidentem Bojos, denique Bohemos: ad Septentrionem nondum satis exploratam Gentem: ad Orientem Sarmatas, hodie Polonos, circa Vistulam, quatenus à Capite, quod in Ducatu Silesiorum Teschinensi prosilit, per Cracovienses Polonorum Agros ad Oceanum auctior transcurrit, confines habebant. Veritas igitur, quamvis premi, non tamen opprimi solita, novas consecuta Vires, in hoc Antiquitatum Libro, SILESIIS supposititios depellit, genuinos restituit MAIORES, à primo ad Sextum CHRISTI Sæculum, Annum 550.

Deinde sunt Rerum, maximè Polonicarum & Bohemicarum Autores, qui vel nullum, vel nullius Firmitudinis Fundamentum placitis Opinionibus ponentes, asserere non verentur, sub SLAVORUM in GERMANIAM Ingressum, id est, circiter Annum CHRISTI 550, intra SILESIAM nullos QUADOS, LYGIOS nullos exstitisse: quidam ideo, quoniam ea nondum Incolis à Diluvio ad illud Tempus prædita fuerit: alii propterea, quoniam & QUADI, & LYGII, aut spontaneis Desideriis, aut violentis Hostibus cedentes, in aliam Provinciam migraverint: ad ultimum penitus exstincti, omnes cum Nominibus Terras amiserint. Quô Pactô à cunctis Habitatoribus nuda SILESIA, sub Annum 550, advenientibus SLAVIS Lechitis, hoc est, Polonis patuerit, seu primis, seu novis Cultoribus. Ita SILESIIS hodiernis contigisse MAIORES, primum meros SLAVOS, tandem associatos Slavis GERMANOS Advenas: ex eó (quasi antea Nomine proprio destitutos) demum Sæculo XII, Anno vel 1169, vel 1158, Polonis SLEZACOS, id est, Confluentes: Sæculo XIV, post Annum 1330, Bohemis SLESITAS, id est, Irrepentes vocatos: mixtam, obscuram, incertam consecutos ORIGINEM.

Hæc, quibus ultra Fidem, contra Veritatem, ut SLAVORUM extenditur, ita GERMANORUM, maximè SILESIORUM proscribitur Nomen, in vulgaribus Narrationibus reponenda judicamus: quibus olim Chronica consignantium, quô rudior, eô securior Genius, dum oblectavit suam, decepit proximam Ætatem: non quamvis, sed credulam: cui novissima Simplicitatem in Nævis, non in Dotibus annume-

merat. Nos igitur antiquas Silesiorum Historias, ne ficta nonnullorum Autorum Traditio Integritate suâ defraudet, ab Inventis Additamentisque vanis, partim nuper vindicavimus in Antiquitatibus de SILESIORUM NOMINIBUS: partim jam vindicamus in Antiquitatibus de SILESIORUM MAIORIBUS: &, si DEUS annuerit, posthac vindicabimus in REBUS SILESIORUM cum Polonis conjunctorum, ab A. C. 550 ad 1140.

Ne, quam in aliis reprobamus, incurreremus ipsi Culpam, non sequendos statuimus prævios Duces, qui Res Silesiorum, quamvis à nostro Sæculo remotissimas, præsertim suspectas, nullo Teste, nullo Indicio subnixas proferunt, quô Lectoribus sagacioribus vel satis firmus, vel minus dubius reddatur Assensus. Præterea non imitandos vidimus, qui suis allegant quidem Narrationibus Autores, non tamen idoneos, vel quia per se non merentur in vetustissimis Calculum, vel quia cæci eunt in cæcorum Sententiam. Accedit, quod sæpe nihil, aut diversum, nô quandoque contrarium reperiatur in Scriptoribus, quorum Scripta nominantur, Verba non afferuntur: quæ nos Assertionibus plerisque subjecimus.

Cæterum has de SILESIORUM MAIORIBUS ab Orbe condito, ad Annum CHRISTI 550, ANTIQUITATES, quia Silesiacorum Annalium Conditores, aut planè Silentiô tegunt, aut obiter in Transitu, levique Brachio tangunt, ideo pleniorem in Modum elaboratas repræsentare, non inutile judicavimus. Ita vero SILESIORUM MAIORES, etsi plerosque, tum Paganos, tum solis Armis notabiles, hactenus propter Monumentorum, in quibus sparsi latuerunt, aut Raritatem, aut Obscuritatem, diu Oblivioni traditos, tandem in vnum Corpus redigendos, & in publicam Lucem producendos statuimus, ut apud eos, quibus Vitæ quoddam dederunt, aliquod Memoriæ caperent Initium. POSTEROS enim non aliud prius obligat Virtutis Officium, nisi quod respicit, quanquam longinquos, MAIORES. Scribebam Vratislaviæ Silesiorum, Die Martii XV, Anno CHRISTI M. DCC. II.

DE SILESIORUM MAIORIBUS *LIBER.*

Caput I.

Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Noachicos IAPHETICIS.

I.

SILESIORUM MAIORES, post universale Diluvium, à Noachi Posteris, per Iaphetum Filium in Asia procreatis, postea in Europam digressis, ex quibus Germanorum in plures Nationes diffusus Populus, & sub eo Silesiorum Gens, provenit, breviore quidem, distinctiore tamen Curâ, quantum fieri poterit, ex Principiis Veritati respondentibus, certè non repugnantibus, proferemus. In quô Labore satis conscii sumus, non posse quosvis, & in primis, & in mediis, & in ultimis Sæculis, ob nimis multas Hominum Regionumque Vicissitudines, veterumque Monumentorum in plurimis aut varium Defectum, aut debilem Fidem, ita Lectoribus exponi, ut nullus relinquatur Dubitationi Locus. Quare nobis eos Silesiorum Majores, quos inveniendi Spes non fuit, non fuit pervestigandi Consilium.

II. DEUS optimus maximus Humanum Genus in Asia, nobilissimâ Terrarum Parte, sicut inter Initia Mundi per ADAMUM & EVAM: Sic tantum non universis eorum Posteris per Aquas exstinctis, per NOACHUM Patriarcham, ejusque Filios, SEMUM, CHAMUM, IAPHETUM, prima Populorum omnium Capita, propagavit.

III. An horum trium Fratrum, quemadmodum eos in Genesi Moses Cap. V, 32. VI, 10. IX, 18. X, 1. recenset, naturalis Ordo sit, in Controversia est. De quâ disputant, Augustinus Torniellus in Annalibus sacris & profanis, ad A. M. 1659. Gerardus Ioannes Vossius in Chronologica Dissertatione V. Cap. I. Edwardus Simsonius in Chronico Catholico, ad A. M. 1556.

IV. Multis SEMUS est primogenitus. Horum Opinioni accedunt, Augustinus Lib. XVI. de Civitate Dei, Cap. III. Eutychius Patriarcha in Annalibus Alexandrinis. Cornelius Lapideus in Genesin ad Caput IX, 24. X, 2. Iacobus Salianus in Annalibus Ecclesiasticis, ad A.M. 1557. Num. IV.

V. Aliis IAPHETUS est natu maximus: ideò, quia cæpit Noachus generare Filios Anno Ætatis 500: centum Annis ante Diluvium: Gen. V, 32. Semus autem, cum Diluvium oriretur, non centum, sed 98. Annorum erat. Nam centum Annorum Vir, exactô post Diluvium Biennio, Arphaxatum Filium procreavit: Gen. XI, 10. Non igitur Semus, quanquam Pietate Fratribus prior, quanquam Gentis, ex quâ Christus in Lucem prodiit, Pater: sed alius fuit Primogenitus, vel Chamus, vel Iaphetus. Non Chamus: quia Gen. IX. 24. minimus: ergo Iaphetus, quia Gen. X, 21. maximus Noachi Filius dicitur. Horum Sententiæ subscribunt, Geneseos Interpretes, Alphonsus Tostatus Cap. IX. Quæst. XI. Davides Pareus ad Cap. IX, 24. X, 2. Iohannes Gerhardus ad Cap. V, 32. Salomon Glassius in Philologia Sacra, Lib. III. Tractatu III. Canone III. Paulus Merula in Cosmographia, Parte I. Lib. III. Cap. XIV. Christophorus Helvicus in Theatro Chronologico ad A. M. 1556. Iacobus Usserius in Annalibus, ad A.M. 1556.

VI. Primam Semo, Chamo, Iapheto, eorumque Posteris Sedem ARMENIA dedit, Asiæ Provincia, non procul à Ponto Euxino, Terrarum inter Asiam & Europam Termino. Nam Diluvium tandem imminutis Aquis, Arca Noachi quiescebat in Monte Ararato: Gen. VIII. 4. Hunc vero Asiæ Montem in Armenia positum esse docent, Iosephus in Antiquitatibus Lib. I. Cap. IV. Epiphanius in Panario. Theophilus Indus apud Nicephorum Callisti, Lib. IX. Cap. XIX. Isidorus Hispalensis Lib.

XIV. Originum, Cap. III. Georgius Syncellus in Chronographia. Georgius Cedrenus in Historiarum Compendio, Num. XIII. Iohannes Zonaras in Annalium Tomo I. Gregorius Turonensis Lib. I. Miraculorum, Cap. XCVI. Benedictus Pererius in Genesin Lib. XIII. Disput. III. §. XXXII. Iacobus Salianus in Annalibus, ad A. M. 1724. Num. III. & IV. Edwardus Simsonius in Chronico Catholico, ad A. M. 1657. Gerardus Ioannes Vossius in Chronologica Dissertatione IV. Cap. II. Noachides autem primum ex Arca digressos, circa illum Armeniæ Montem hæsisse, postea cum Liberis Nepotibusque suis ulteriores Asiæ Partes occupavisse, quis facile dubitet?

VII. Inter Noachides, id est, Noachi Posteros, incertum, vivo, an mortuo Noacho [cujus, ante Diluvium, per 600, & post illud, per 350 Annos superstitis Mors in Annum Mundi 2006 incidit: ut Geneseos Caput IX, 28. 29. indicat] divisus est Terrarum Orbis. Hujus Terras *Asiaticas* Semæis relictas, Chamæis *Africanas*, Iapheticis *Europæas* permissas, doctissimi Antiquitatum Scrutatores è Scriptis, partim sacris, partim profanis, quanquam non citra Dissensum ex Circumstantiis natum, ostendunt. Agunt de hac Distributione, Iosephus in Antiquitatibus Lib. I. Cap. VII. Epiphanius in Ancorato. Chronicum Alexandrinum ad A. M. 2921. Ado Viennensis in Chronico, ad A. M. 1758. Freculphus Lexoviensis in Chronico, Tomo I. Lib. I. Cap. XXVII. Iohannes Gerundensis in Paralipomenis Hispanicis Lib. I. Cap. I. Augustinus Torniellus in Annalibus ad A. M. 1909. Num. II. Iacobus Salianus in Annalibus ad A. M. 1788. Philippus Cluverius in antiqua Germania, Lib. I. Cap. IV.

VIII. *Majores* proinde sunt, ut *Adamitæ* Noachidum, sic *Noachides* Iapheticorum: à quibus *Celtæ* provenerunt, remotiores *Silesiorum Majores*.

CAPUT II.

Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Iapheticos CELTIS.

I.

Iaphetus procreavit septem Filios, Gomerum, Magogum, Madaium, Iavanem, Thubalem, Mosochum, & Thiram: ut Moses tradit in Genesi

Cap. X, 2. Ex his Iapheti Filiis, à quibus Europæas Gentes ortas esse Cap. I. §. VII. diximus, omnibus, an quibusdam: Europæi soli, an etiam nonnulli, vel Asiatici, vel Africani Populi provenerint, demonstrare, nihil ad Propositum nostrum interest.

II. Iapheti quintogenitum Filium Thubalem, in Europæis Procreatorem Hispanorum, quorum in Terras primus inter Mortales advenerit, constituunt, Iohannes Gerundensis Episcopus in Hispaniæ Paralipomenis Lib. I. Cap. VIII. Franciscus Tarapha de Hispanorum Regibus, Cap. I. Ioannes Vasæus in Hispaniæ Chronico, Cap. X. Rodericus Toletanus Archiepiscopus de Hispaniæ Rebus, Lib. I. Cap. III. Ioannes Mariana in Historia de Rebus Hispanicis Lib. I. Cap. I. Thubalem vero, Hispanici Generis Conditorem, tanquam commentitium, rejiciunt, Ludovicus Nonius in Hispania, Cap. III. & Thomas Pinedus Observationibus in Stephani Byzantii de Urbibus & Populis Opus, ad Iberiæ Vocem.

III. Iapheti autem, ex Gomero primogenito Filio, potissimum ex Nepote primogenito, Gomeri primogenito Filio Ascenace, Posteros, divisis inter Noachides Terris, ex Asia in Europam digressos, ibique multorum Populorum Conditores fuisse, consentiunt plerique Scriptores, quos allegavimus Cap. I. §. VII. Nam Europæorum Arsenacium, quamvis Pars Asiaticis proxima, devastaturis Babylonem, ad Suppetias ferendas, in Asiam regressa videatur: de quô Jeremias Cap. LI. 27. loquitur: ibique fortassis subsliterit: non tamen inde colligendum, ab universa Progenie Sedem in Europa relictam.

IV. Certe Populos Europæos, Asiaticis & Africanis septentrionales, ab Arsenace progenitos, licet in dubium à multis vocari non ignoremus, majore tamen Industriâ, nescio, an Probabilitate monstrant, communi Vocabulô Celtas nominatos esse, Reinerus Reineccius in Commentario de Misenorum Origine, quem Elias quidem Reusnerus ex Germanico in Latinum vertit, Iacobus autem Fabricius, Patris sui Georgii Fabricii Originibus Saxonicis subjunxit. Adrianus Schrieckius Lib. I. Celticarum Originum, Num. XL. Philippus Cluverius in antiqua Germania Lib. I. Cap. II. & sequentibus. Marcus Velserus de Rebus Boicis Lib. I.

V. Cur ab Ascenace provenientes Populos Europæos prisca Lingua *Celtas* nominaverit, Adrianus Scrieckius docet in Monitis secundis ad Celticas Origines, Lib. III. Num. XXVI: *Communi quoque Nomine omnes Europæos nominatos fuisse CELTAS vel KELTAS, totamque Europam ab Origine Celticam fuisse quoque deduximus & monstravimus. Ptolemæus II. Quadripartiti sic Europam nominat. Origo Nominis ex Hebraico* כלד

KALD;

KALD; Iaphetici Kalt, Kelt, est Gelidum, Frigens, Congelatum. KELTÆ itaque sunt Frigentes: ut, qui secundum Ezechielem Cap. XXXVIII. Latera Aquilonis tenent: ut contrario Situ Heete Oppen, ÆTHIOPES sunt Flagrantes, qui ad Flagrantiam Solis, & ad Meridiem.

VI. *Majores* igitur sunt, ut *Iaphetici* Gomeræorum, *Gomeræi* Ascenacium: sic *Ascenaces* Celtarum. Quemadmodum vero à *Celtis*, tanquam Majoribus suis, *Germani* provenerint, qui Majores *Silesiorum* sunt, commemorabimus Cap. V.

CAPUT III.

An Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Celtas GALLIS, & inter Gallos GOTHINIS?

I.

IN *Celtis* fuerunt *Galli*: quod indicavimus Cap. II. §. III. Ex Gallis autem *Gothini* quandam in Germania Sedem habuerunt. Tacitus in Germania, Cap. XLIII: *Nec minus valent retro Marsigni, GOTHINI, Osi, Burii: Terga Marcomannorum Quadorumque claudunt. E quibus Marsigni & Burii Sermone Cultuque Suevos referunt. GOTHINOS Gallica, Osos Pannonica Lingua coarguit, non esse Germanos: & quod Tributa patiuntur. Partem Tributorum Sarmatæ, Partem Quadi, ut Alienigenis, imponunt. GOTHINI, quô magis pudeat, & Ferrum effodiunt.*

II. Certe multô antiquioribus Temporibus jam in Germania Locus Gallis fuit. Iulius Cæsar de Bello Gallico, Lib. VI. Cap. XXIII: *Fuit antea Tempus, cum Germanos Galli Virtute superarent, & ultro Bella inferrent, ac propter Hominum Multitudinem, Agrique Inopiam, trans Rhenum Colonias mitterent. Itaque ea, quæ fertilissima sunt, Germaniæ Loca circa Herciniam Silvam, quam Eratostheni & quibusdam Græcis Famâ notam esse video, quam illi Orciniam appellant, Volcæ Tectosages occuparunt, atque ibi consederunt. Quæ Gens ad hoc Tempus iis Sedibus se continet, summamque habet Iustitiæ & bellicæ Laudis Opinionem: nuncque in eadem Inopia, Egestate, Patientia, quâ Germani permanent: eodem Victu & Cultu Corporis utuntur.* Tacitus in Germania, Cap. XXVIII. *Validiores olim Gallorum Res fuisse, summus Autorum divus Iulius tradit: eoque credibile est, etiam Gallos in Germaniam transgressos. Quantulum enim Amnis obstabat, quô*

minus, ut quæque Gens evaluerat, occuparet permutaretque Sedes promiscuas adhuc, & nullâ Regnorum Potentiâ divisas? Igitur, inter Hercyniam Silvam Rhenumque & Mœnum Amnes, Helvetii: ulteriora Boji, Gallica utraque Gens, tenuere.

III. Quam verò in Germania *Gothini* habuerunt Sedem? *Marcomannis* & *Quadis*, quorum à Tergis hæserunt, vicinam: ut Tacitus, cujus Verba §. I. reperiuntur, indicat: id est, ut nos interpretamur, *Moravis* & *Silesiis* propinquam: quam ideo, nec in Marcomannia, nec in Quadia, hoc est, nec in Moravia, nec in Silesia, sed ad utriusque Fines collocamus.

IV. Ab eâ diversam in Germania Gothinis Sedem, non Poloniæ tantum, verum etiam, cum Moraviæ, tum Silesiæ superioris Partem, Ducatum Teschinensem, qui Freistadium, & Frideccam Urbes complectitur, attribuit Philippus Cluverius in antiquâ Germaniâ Lib. III. Cap. XXXII. de Gothinis locutus: *continentur*, inquiens, *nunc hisce Finibus Poloniæ Particula: quâ Oppida Twardoszyn, Iablakow, Schoczow, Bielsko, & Miedzyrzecz: & Silesiæ item Portiuncula, quâ Oppida Teschen, Freistat, Friedeck: item Moraviæ Pars, quâ Oppida Mezyrzec & Holissow.*

V. At Cluverius solidum Sententiæ suæ Fundamentum non habet. Nam Errore ductus, veterem Silesiam Incolis veris, tum Quadis, tum Lygiis spoliatam, quorum illos in Moraviam, hos in Poloniam reposuit, ne vacuam relinqueret, multis Populis alienis replevit: ut ex iis, quæ postea proferemus, patebit.

VI. Accedit huc, quod Gothini Quadis, non Tributarii tantum, verum etiam seu pro Tributis, seu pro Mercedibus, Fossores ferrarii fuerint: ut Tacitus eodem in Loco, qui §. I exstat, innuit. Quadis enim Fodina Ferri fuit. Ptolemæus in Geographia Lib. II. Cap. XI: Ὑπὸ δὲ τὸν Ὀρκύνιον δρυμὸν, ΚΟΥΑΔΟΙ. Ὑφ᾽ οὓς τὰ σιδηρωρυχεῖα, καὶ ἡ ΛΟΥΝΑ ὕλη. Ὑφ᾽ ἣν μέγα ἔθνος οἱ ΒΑΙΜΟΙ, μέχρι τοῦ Δανουβίου. *Sub Silva vero Hercynia QUADI: sub quibus Ferri Minera & Luna Silva: sub qua Gens magna BÆMI usque Danubium.*

VII. Hinc Wolffgangus Lazius ex Gothinis Cuttenbergos Bohemos facit, quorum Urbs à Silesiæ Glacensium Comitatu quindecim Lapidibus distat, Metalli Fodinis præditos. De quibus hæc Abrahamus Ortelius in Thesauro Geographico: *GOTHINI Tacito sunt Populi Germaniæ, qui Marcomannorum Terga claudunt, & Ferrum effodiunt. Hos hodie esse, qui Kuttenberg, Bohemiæ Urbem, incolunt: ubi Argenti Fodinæ sunt: vult Lazius in sua Austriæ Tabula, quam suâ Manu æneis Laminis cælavit. Vox non absimilis*

similis est. Berg enim Montem significat, quasi dicas Gothinorum, vel Cuthinorum Montem. Eadem Carolus Stephanus totidem Verbis in Dictionarium suum Historicum transtulit.

VIII. Nos igitur, cur *Gothinos Gallos,* quanquam in Germania fixos, in superiorem Silesiam veterem recipiamus, ideoque *Silesiorum Majoribus* annumeremus, non videmus.

CAPUT IV.

An Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Celtas PANNONIBUS, & inter Pannones OSIS?

I.

OMnes Populos *Europaeos,* Asiaticis Africanisque Septentrionales, olim *Celtas* fuisse nominatos, Cap. II. §. III indicavimus. Eo Iure *Pannones* in Celtis obtinent Locum. Inter Pannones autem *Osi,* partim Sarmatis, partim Quadis tributarii, quandam in Germania Sedem consecuti fuerunt. De quibus Tacitus in Germania, Cap. XLIII. cum eos in Gentibus, quae Marcomannorum Quadorumque clauserunt Terga, recensuisset: *OSOS Pannonica Lingua coarguit non esse Germanos; & quod Tributa patiuntur. Partem Tributorum Sarmatae, Partem Quadi, ut Alienigenis, imponunt.*

II. Quamobrem OSIS, quamvis Pannonibus; quoniam in Germania fuit Locus circa Marcomannos & Quados, id est, Moravos & Silesios: non in Moravia, nec in Silesia, sed circa utriusque Limites fuit. Hoc dudum viderunt, qui *OSOS,* à Silesia exclusos, circa Silesiae Fines, vel ad Hungariam, & Moraviam, vel in earum Terris Silesiae proximis habitasse putant. Andreas Althamerus ad Taciti Germaniam, Cap. XLIII. *OSI verò, Germaniae Populi eam incoluerunt Partem, quae est Moraviae vicina, versus Slesiam & Poloniam, ubi sunt Oppel & Neussa Urbes.* Iodocus Willichius in Commentariis ad Taciti Germaniam, Parte II. Cap. II: *OSI vero cum Ripam Danubii Septentrionalem contra Araviscos habitent, sicut hinc Conjectura fieri potest, erunt hodie non nulli Moravi, Posoniates, vulgo Presburgenses, & intra Vagam atque Granum Accolae.*

III. Tamen sunt, qui OSOS Incolis Silesiae priscis addunt. Ioannes Luytsius in Introductione ad Geographiam novam & veterem, Sectione II. Cap. XXIX. *Silesiam Osi inhabitarunt antiquitus.* Eosdem, partim

intra

intra Silesiæ superioris Ducatum Oppoliensem, cujus Oppidum Glogovia minor est: Ratiborensem cujus Oppidum Libnicium est: & Troppaviensem, cujus Oppida Pescina & Bythonia sunt: partim intra Poloniam collocat Philippus Cluverius in antiqua Germania, Lib. III. Cap. XXXII. de Osis locutus: *Continetur*, inquiens, *hisce nunc Finibus Silesiæ Pars, quæ præcipua Oppida Oppelen, Kleinglogau, Ratibor, Troppa, Psczyna, Rybnik, Byton: deinde Poloniæ Oppida, Dlugoszyn, Mrzyglod, Olsztyn, Mstow.*

IV. Nos, qui sola Philippi Cluverii (quem in Silesiæ Chorographia Ducem minus commodum deprehendimus: ut Cap. III. §. V. monuimus) Vestigia premere non sustinemus: non reperimus, cur *Osos Pannones*, non Germanos, quamvis Germaniæ quandam Partem, Silesiæ vicinam possidentes, Quadorum, id est, veterum Silesiorum, Tributarios, in hodiernorum *Silesiorum Majoribus* reponamus.

CAPUT V.

Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Celtas GERMANIS.

I.

MAjores, ut Adamitæ *Noachidum*, Noachides *Iapheticorum*, Iaphetici *Gomeræorum*, Gomeræi *Ascenacium*; sic Ascenaces *Celtarum* fuerunt: quemadmodum ex antecedentibus Cap. I. & II. liquet.

II. In *Celtis* autem, multas Europæas Gentes comprehendentibus, præter alios, non *Galli* tantum, verum etiam *Germani* fuerunt. Id luculenter indicat Dio Cassius Libro XXXIX: Ὁ δὲ δὴ Ῥῆνος ἀναδίδωσι μὲν ἐκ τῶν Ἄλπεων τῶν Κελτικῶν, ὀλίγον ἔξω τῆς Ῥαιτίας. Προχωρῶν δὲ ἐπὶ δυσμῶν, ἐν ἀριστερᾷ μὲν τήν τε Γαλατίαν, καὶ τοὺς ἐποικοῦντας αὐτὴν, ἐν δεξιᾷ δὲ τοὺς Κελτοὺς ἀποτέμνεται, καὶ τελευτῶν ἐς τὸν ὠκεανὸν ἐμβάλλει. Οὗτος γὰρ ὁ ὅρος, ἀφ᾽ οὗ γε καὶ ἐς τὸ διάφορον τῶν ἐπικλήσεων ἀφίκοντο, δεῦρο ἀεὶ νομίζεται. Ἐπὶ τό γε πάνυ ἀρχαῖον Κελτοὶ ἑκάτεροι, οἱ ἐπ᾽ ἀμφοτέρα τοῦ ποταμοῦ οἰκοῦντες, ὠνομάζοντο. *Rhenus, ex Alpibus Celticis, paulò extra Rhetiam, oritur: inde versus Occidentem profluens, ad sinistram Galliam, ejusque Incolas, ad Dextram Celtas dividit: tandemque in Oceanum exit. Hic quippe Limes in-*

hanc

hanc usque Diem earum Regionum habetur, ab eo Tempore, quô diversa Nomina adeptæ sunt. Siquidem antiquissimis Temporibus Populi isti ad utramque Fluminis Ripam habitantes, Celtæ appellati fuerunt. Lib. LIII. Κελτῶν γὰρ τινὲς, ȣ̃ς δὴ γερμανȣ̀ς καλȣ̃μεν, πᾶσαν τὴν πρὸς Ῥήνῳ Κελτικὴν κατασχόντες, Γερμανίαν ὀνομάζεσθαι ἐποίησαν: τὴν μὲν ἄνω, τὴν μὲν τὰς τȣ̃ ποταμȣ̃ πηγάς. Τὴν δὲ, κάτω τὴν μέχρι τȣ̃ Ὠκεανȣ̃ τȣ̃ Βρεττανικȣ̃ ȣ̃σαν. *Celtarum enim quidam, quos GERMANOS vocamus, cum omnem ad Rhenum Celticam occuparent, effecerunt, ut Germania vocaretur: superior, quæ à Rheni Fontibus incipit: inferior, quæ ad Oceanum Britannicum extenditur.* Arrianum in Celticis Populis Marcomannos & Quados, quos Tacitus Germanis annumerat, recensentem adducemus Testem Cap. XIV. §. 47. & 48.

III. Hinc Populos *Germanicos*, quia communes cum reliquis Celtis Majores *Ascenaces* habuerunt, non universos tantum, verum etiam singulos, Rhenanos, Gothos, alios, Hebræis, Græcis, Latinis pro Asenacibus habitos reperimus.

IV. *Germaniam* dicit *Ascenaciam* Benjamin Tudelensis, Iudæus [A. C. 1173. mortuus] in Itinerario, quod Hebraicè scripsit, Interprete Constantino Lempereuro de Germania: *Hæc Regio Montibus ac Collibus scatet: in quâ Israelitarum Cœtus omnes ad magnum Rheni Flumen habitant. Inde à Colonia, quæ Imperii Initium est, Susenburg usque, GERMANIÆ Terminum: idque per quindecim Dierum Itinera. Quondam Terra ASCHENAZ dicebatur.*

V. *Rhenanos* appellat *Ascenaces* Iosephus in Antiquitatibus, Lib. I. Cap. VII: Ἀσχανάζης μὲν Ἀσχανάζας ὤκισεν. Οἱ νῦν Ῥηγῖνες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καλȣ̃νται. *Aschenazes condidit ASCHENAZAS: qui nunc RHEGINES appellantur à Græcis.* His in Testimonium adductis Verbis subjungit Philippus Cluverius in antiquâ Germaniâ, Lib. I. Cap. VII: *Quos heic intellexerit RHEGINES, nemini alias Græcorum vel Latinorum Scriptorum memoratos, haud facile quis dixerit.* Dixit hoc obscurius quidem Stephanus Byzantius in Opere de Urbibus & Populis: Ῥῆνοι, ἔθνος παροικȣ̃ν τῷ Ῥήνῳ τῷ ποταμῷ, καὶ ἀπ' αὐτȣ̃ καλȣ́μενοι. *Rheni, Gens, quæ prope Fluvium Rhenum habitat, & ab ipso Nomen sortita est.* Evidentius autem Adrianus Schrieckius, per *Rhegines*, non tantum *Rhenanos*, id est, ad Rhenum habitantes, sed omnes in eo Terrarum Tractu, quas Rhenus & Danubius, antiqui Germanorum ad Occidentem & Meridiem Fines, attingunt, Incolas Germanos intelligens, in Monitis secundis ad Celticas Origines, Lib. III. Num. XXII: אשכנז *ASCHENAS vel Assenas, As-in-as*

Iapheticis est, qui inter Aquam & Aquam. Ii probantur, qui intra Danubium & qui intra Rhenum: eo quod Iosephus Antiquitatum Lib. I. Cap. VII. ASCHENASSOS nominat eos, qui nunc, ait, Ῥήγινες à Græcis nominantur. Et Rynimne apertè sonat, qui intra Rhenum.

VI. Gothos facit Ascenaces Eusebius in Chronicorum priore Libro, de Iapheti Nepote Gomero: *Filii Gomar Aschanaz: Gentes Gothicæ.*

VII. Nimirum Europæi Ascenaces, inter Initia communissimo Celtarum Vocabulo designati, cum in magnam Gentium excrevissent Multitudinem, specialia susceperunt Nomina, quibus, maximè diversis Locis habitantes, inter se discernerentur. Hinc ei CELTARUM Parti, cui Sarmatia, Danubius, Rhenus, Oceanus pro Limitibus fuerunt, accessit antiquitus, quantum judicare possumus, prius aut TEUTONUM, aut THEUTISCORUM, postea GERMANORUM Appellatio. De quorum Nominum Originibus agunt, Iacobus Pontanus in Progymnasmatibus, Vol. III. Parte I. Dialogo XXXII. Iohannes Limnæus de Imperii Romano-Germanici Iure Publico, Lib. I. Cap. VI. Philippus Cluverius in antiquâ Germania Lib. I. Cap. X. Lib. II. Cap. XX. Matthias Berneggerus ad Taciti Germaniam Quæstione VII. Thomas Pinedus in Observationibus ad Stephanum Byzantium, Vocem, Alemani.

VIII. Majores igitur sunt, ut Ascenaces *Celtarum*, sic Celtæ *Germanorum*: à quibus *Suevi* provenerunt, propinquiores *Silesiorum* Majores.

CAPUT VI.

Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Germanos SUEVIS.

I. *GERMANORUM intra EUROPAM Sedes.*

I.

VEteris *Germaniæ Finis* erat, *ad Occidentem Rhenus*, Germanos à Gallis separans: *ad Meridiem Danubius*, Germanos à Sarmatis Iazygibus, olim Pannonibus, hodie Hungaris, dividens; *ad Orientem Vistula*, Germanos

nos à Sarmatis Baſtarnis, hodie Polonis, dimovens: *ad Septentrionem Oceanus*, ut quidam cenſent, ad Daniam Balthicus: ut alii judicant, ad Norwegiam & Finniam Septentrionalis: Germanos adverſus Incolas ultra Oceanum habitantes muniens.

II. Hanc Germanorum Sedem, quoniam ab ea dependet inter illos Suevorum, & inter hos cum Lygiorum, tum Quadorum, id eſt, Sileſiorum vera Sedes, idoneis pluribusque confirmabimus Teſtimoniis. Iulius Cæſar de Bello Gallico Lib. IV. Cap. XVI: de Sicambris Germanis: *Ad quos cum Cæſar Nuntios miſiſſet, qui poſtularent eos, qui ſibi Galliæque Bellum intuliſſent, ut ſibi dederent, reſponderunt: Populi Romani Imperium RHENUM finire: ſi, ſe invitô, Germanos in Galliam tranſire, non æquum exiſtimaret, cur ſui quicquam eſſe Imperii aut Poteſtatis trans RHENUM poſtularet.* Strabo in Geographia L. II: Μετὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὴν κελτικὴν, τὰ πρὸς ἕω λοιπά ἐςι τῆς Εὐρώπης· ἃ δίχα τέμνεται τῷ Ἴςρῳ ποταμῷ· φέρεται δ' οὗτος ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἐπὶ τὴν ἕω, καὶ τὸν εὔξεινον πόντον, ἐν ἀριςερᾷ λιπὼν τὴν Γερμανίαν ὅλην, ἀρξαμένην ἀπὸ τοῦ Ῥήνου. *Poſt Italiam & Galliam, reliquæ ſunt Partes Europæ, Orienti adverſæ, quas medias ſecat ISTER Amnis. Is ab Occidente Orientem verſus, in Euxinum labens Pontum, ad lævam relinquit GERMANIAM totam, à RHENO cœptam.* Libro VII: Εὐθὺς τοίνυν τὰ πέραν τοῦ Ῥήνου, μετὰ τοὺς κελτικοὺς, πρὸς τὴν ἕω κεκλιμένα Γερμανοὶ νέμονται. *Statim erga trans RHENUM, poſt Celticas Gentes, in Orientem verſus ſita poſt GERMANI colunt.* Ibidem poſt quædam, de Germania: ἔςι δὲ τὰ μὲν πρῶτα μέρη τῆς χώρας ταύτης τὰ πρὸς τῷ Ῥήνῳ, μέχρι τῶν ἐκβολῶν ἀπὸ τῆς πηγῆς ἀρξαμένοις. σχεδὸν δέ τοι καὶ τοῦτο ἐςὶ τὸ ἑσπέριον τῆς χώρας πλάτος, ἡ ποταμία πᾶσα. *Eſt prima Pars hujus Regionis ad Rhenum, à Fontibus ejus usque ad Oſtia. Atque hic Fluminis Tractus eſt occiduum Regionis Latus.* Iterum poſt quædam: Ἐξῆρεται γὰρ ἡ χώρα πρὸς νότον, καὶ συνεχῆ ταῖς Ἄλπεσι ποιεῖ ῥάχιν τινὰ, πρὸς ἕω τεταμένην, ὡς ἂν μέρος οὖσαν τῶν Ἄλπεων. *Etenim hæc Regio ad Meridiem attollitur, ac Dorſum quoddam erigit continuum Alpibus, verſus Orientem porrectum, ita, ut videri Pars Alpium poſſit.* Præterea, poſt quædam: Τῶν δὲ Γερμανῶν, ὡς εἶπον, οἱ μὲν προσάρκτιοι παρήκουσι τῷ Ὠκεανῷ. Γνωρίζονται δ' ἀπὸ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ῥήνου λαβόντες τὴν ἀρχὴν, μέχρι τοῦ Ἄλβιος. Τούτων δ' εἰσὶ γνωριμώτατοι, Σούγαμβροί τε καὶ Κίμβροι. Τὰ δὲ πέραν τοῦ Ἄλβιος τὰ πρὸς τῷ Ὠκεανῷ, παντάπασιν ἄγνωςα ὑμῖν ἐςίν. *Germanorum, ut diximus, qui ſunt Septentrionales, ad Litus Oceani extenduntur. Ac noti ſunt ab*

Ostiis Rheni ad Albin, notissimi Sicambri & Cimbri. Quæ autem trans Albim ad Oceanum sunt, nobis prorsus sunt ignota. Tacitus in Germania Cap. I: *GERMANIA omnis à Galliis, Rhetiisque & Pannoniis RHENO & DANUBIO Fluminibus: à Sarmatis Dacisque mutuo Metu aut Montibus separatur. Cætera OCEANUS ambit, latos sinus & Insularum immensa Spatia complectens.* Ibidem, Cap. XLV. post relatos ad Suevorum Gentem Suiones, de Fennis ad Oceanum Septentrionalem postremis: *Peucinorum, Venedorumque & FENNORUM Nationes GERMANIS an SARMATIS adscribam, dubito.* Pomponius Mela Lib. III. Cap. III: de Rheno locutus: *GERMANIA hinc Ripis ejus usque ad Alpes, à Meridie ab ipsis Alpibus: ab Oriente SARMATICARUM Confinio Gentium: qua Septentrionem spectat, Oceani Litore obducta est.* Claudius Ptolemæus in Geographia Lib. II. Cap. XI: Τῆς Γερμανίας τὴν μὲν δυσμικὴν πλευρὰν, ἀφορίζει ὁ Ῥῆνος ποταμός. Τὴν δὲ ἀρκτικὴν, ὁ Γερμανικὸς Ὠκεανός. *GERMANIÆ Occidentale Latus terminat RHENUS Amnis: Septentrionale verò Germanicus Oceanus.* Ibidem post quædam: Τὴν δὲ μεσημβρινὴν πλευρὰν ὁρίζει τῦ Δανεβίε ποταμῦ τὸ δυσμικὸν μέρος. *Meridionale autem Latus finit DANUBII Fluvii Pars occidentalis.* Iterum post quædam: Τὴν δὲ ἀνατολικὴν πλευρὰν ὁρίζει ἡ ἀπὸ τῆς εἰρημένης ἐπιστροφῆς τὰ ὑπερκείμενα σαρματικὰ ὄρη διάστασις. *Orientale autem Latus terminat Distantia, à dicto Flexu, ad imminentes SARMATICOS Montes.* Ibidem mox: Καὶ ἡ μετὰ τὰ ὄρη ἐπὶ τὴν εἰρημένην κεφαλὴν τῦ Οὐϊστῦλα ποταμῦ. καὶ ἔτι αὐτὸς ὁ ποταμὸς, ἕως θαλάσσης. *Præterea, Distantia, quæ est post Montes, ad dictum VISTULÆ Fluvii Fontem: atque hinc Flumen ipsum ad MARE usque.* Agathemerus in Geographia Lib. II. Cap. IV: Ὁρίζεται δὲ ἡ μὲν Γερμανία τῷ Ῥήνῳ ποταμῷ. *Terminatur autem GERMANIA Fluvio RHENO.* Ibidem, post quædam: Οὐ πρὸ πολλῦ δὲ τῶν τῦ Ῥήνε πηγῶν τὰς ἀρχὰς ἔχων ὁ Ἴστρος, ὃν μέχρις Οὐινδοβόνης πόλεως Δανέβιον καλῦσιν, ὁρίζει τὴν Γερμανίαν πρὸς τὰ ὑποκείμενα ἔθνη. *Non autem longè à RHENI Fontibus Originem ducens Ister, qui dum ad Urbem usque Vindobonam* [Viennam] *venit, DANUBIUS appellatus, terminat GERMANIAM à vicinis Gentibus.* Iterum post quædam: Τῆς Γερμανίας μετὰ τὸν Οὐϊστῦλαν ποταμὸν ἔχεται ἡ Σαρματία ἀναλαμβάνῦσα πολλὴν γῆν καὶ πολλὰ ἔθνη. *GERMANIAM excipit statim trans VISTULAM Fluvium SARMATIA, multas Terras & Gentes complexa.*

II. *SUEVORUM intra GERMANIAM Sedes.*

In hoc Terrarum Germanicarum Tractu Germanicus Populus Suevi Sedem habebant: etiamnum, quanquam multis Partibus angustiorem, habentes. Nam olim cæteris Germanis, & Numero, & Potentiâ prævalentes, potiorem possidebant Germaniæ Partem. Iulius Cæsar de Bello Gallico, Lib. IV. Cap. I: *SUEVORUM Gens est longè maxima & bellicosissima GERMANORUM omnium. Ii centum Pagos habere dicuntur: ex quibus quotannis singula millia armatorum, bellandi Causa, suis ex Finibus educunt.* Strabo in Geographia Lib. IV: de Rheno: interprete Guilielmo Xylandro: *Supra totam hanc Ripam SUEVI Natio GERMANICA, reliquis Numerô & Potentiâ superiores: à quibus alii pulsi in Regionem interiorem RHENO nunc confugerunt: Sed & aliis in Locis alii dominantur, Bellique Seminaria excipiunt, prioribus subinde debellatis.* Lib. VII: de Germanis, eodem Interprete: *Maxima quidem est SUEVORUM Natio. Nam à Rheno ad Albin usque pertingit, & trans Albin habitant Pars eorum, ut Hermunduri & Longobardi, atque nunc quidem hi Fugâ factâ omnino in ulteriorem Regionem se contulerunt.* Tacitus de Germania, Cap. XXXVIII: *Nunc de SUEVIS dicendum est: quorum non una, ut Cattorum Tenctorumque Gens: majorem enim GERMANIÆ Partem obtinent, propriis adhuc Nationibus Nominibusque discreti: quanquam in commune SUEVI vocentur.* Paulus Orosius Lib. I. Cap. II: *Deinde GERMANIA est, ubi plurimam Partem SUEVI tenent: quorum omnium Gentes sunt LIV.* Eadem in Æthici Cosmographia reperiuntur.

IV. Nationum Suevicarum intra Germaniam fuerunt, quædam *ad Occidentem:* quædam *ad Meridiem:* quædam *ad Orientem:* quædam *ad Septentrionem.* Eas proferemus, quemadmodum Tacitus, olim Germaniæ propinquus, quem Gallia Belgica, id est, Germania Cisrhenana, intra Galliam, à Germanicis Populis habitata Præfectum habuit, (ut de Romanarum Rerum Scriptoribus Lib. II. Parte II. Cap. XIV. ostendimus) indicat.

V. SUEVI *ad Occidentem* à RHENO fuerunt. (I) SEMNONES. (II) LANGOBARDI. (III) REUDINGI. (IV) AVIONES. (V) ANGLI. (VI) VARINI. (VII) EUDOSES. (VIII) SUARDONES. (IX) NUITHONES. Tacitus de Germania, Cap. XXXIX. §. I: *Vetustissimos se nobilissimosque Suevorum SEMNONES memorant.* Ibidem §. V: *Adjecit Autoritatem Fortuna*

tuna SEMNONUM. Centum Pagis habitantur: magnôque Corpore efficitur, ut se Suevorum Caput credant. Contra, LONGOBARDOS Paucitas nobilitat, quod plurimis ac valentissimis Nationibus cincti, non per Obsequium, sed Præliis & periclitando tuti sunt. REUDINGI deinde & AVIONES, & ANGLI, & VARINI, & EUDOSES, & SUARDONES, & NUITHONES Fluminibus aut Silvis muniuntur. Cap. XLI. §. I. *Et hæc quidem Pars SUEVORUM in secretiora GERMANIÆ porrigitur. Propior (ut, quô Modô pauló ante RHENUM, sic nunc DANUBIUM sequar) Hermundurorum Civitas.*

VI. SUEVI *ad Meridiem* à Danubio fuerunt: (I) HERMUNDURI. (II) NARISCI. (III) MARCOMANNI. (IV) QUADI. Tacitus de Germania, Cap. XLI. post ea, quæ in medium attulimus, §. III: *In HERMUNDURIS Albis oritur, Flumen inclutum & notum olim: nunc tantum auditur. Iuxta Hermunduros NARISCI, ac deinde MARCOMANNI & QUADI agunt.*

VII. SUEVI *ad Orientem*, Sarmatis proximi, fuerunt: (I) MARSIGNI. (II) GOTHINI. (III) OSI. (IV) BURII. (V) LYGII. Tacitus de Germania Cap. XLIII: *Nec minus valent retro MARSIGNI, GOTHINI, OSI, BURII: Terga MARCOMANNORUM QUADORUMque claudunt. E quibus MARSIGNI & BURII Sermone Cultuque Suevos referunt. GOTHINOS Gallica, OSOS Pannonica Lingua coarguit, non esse Germanos: & quod Tributa patiuntur. Partem Tributorum SARMATÆ, Partem QUADI, ut Alienigenis, imponunt.*

VIII. Inter hos Suevos LYGII tam copiosi fuerunt, ut eorum Gentes exstiterint: (I) ARII. (II) HELVECONES. (III) MANIMI. (IV) ELYSII. (V) NAHARVALI. Tacitus de Germania, Cap. XLIII. post recensitos Marsignos, Gothinos, Burios: *Omnesque hi Populi pauca campestrium, cæterum Saltus & Vertices insederunt. Dirimit enim scinditque Sueviam continuum Montium jugum, ultra quod plurimæ Gentes agunt. Ex quibus latissimè patet LYGIORUM Nomen in plures Civitates diffusum. Valentissimas nominasse sufficiet, ARIOS, HELVECONAS, MANIMOS, ELYSIOS, NAHARVALOS.*

IX. SUEVI *ad Septentrionem*, quorum Finis Oceanus Glacialis exstitit, fuerunt: (I) GOTHONES. (II) RUGII. (III) LEMOVII. (IV) SUIONES. (V) SITONES. Tacitus de Germania, Cap. XLIII. §. VII. & VIII: *Trans Lygios GOTHONES regnantur,*

tur, paulò jam adductius, quam cæteræ Germanorum Gentes: nondum tamen supra Libertatem. Protinus deinde ab Oceano *RUGII & LEMOVII.* Cap. XLIV. §. I: *SUIONUM hinc Civitates ipso in Oceano; præter Viros Armaque, Classibus valent.* Cap. XLV. §. I: *Trans Suionas aliud Mare, pigrum ac prope immotum, quô cingi claudique Terrarum Orbem hinc Fides.* Ibidem, §. XI: *Suionibus SITONUM Gentes continuantur. Cætera similes, unô differunt, quod Fœmina dominatur: in tantum, non modo à Libertate, sed etiam à Servitute degenerant. Hic SUEVIÆ Finis.* Hos veteris Sueviæ Fines Baptista Mantuanus paucissimis complexus repræsentat in Carmine, quod ad Regem Romanum scripsit, Versu 67:

-- Amplissima cerne
Regna SUEVORUM, quæ VISTULA claudit & ingens
OCEANUS, Vada DANUBII. ---

X. Iam, cum adeo magna GERMANIÆ Pars SUEVIA fuerit: cujus Partem SILESII etiamnum possident: in Germanis SUEVOS pro Silesiorum Majoribus habendos esse quis non videt?

CAPUT VII.

An Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Suevos SEMNONIBUS?

I.

SUnt, qui *Semnones*, unâ Literâ omissâ, cum *Senonibus* confundunt. Inter hos Philippus Melanchthon, Ioachimus Curæus, Fridericus Sylburgius, Iustus Lipsius, Ianus Gruterus, Iacobus Schickfusius: de quibus videatur §. V. & IX.

II. *Senones* quidem, prius *Italiæ*, post *Galliæ* Populus, Romam & ceperunt, & incenderunt. Polybius Lib. II. Cap. XIX: Interprete Isaaco Casaubono: *Indignissimè Facinus illud tulere Romani: ac statim ducto in Hostes Exercitu, cum Gallis Senonibus obviam prodire jussis, Manum conserunt.* Strabo Lib. V: de Pado, Italiæ Fluvio: Interprete Guilielmo Xylandro: *Circa Fluvium autem illum quondam, ut dixi, Galli habitabant plurimi: quorum maximæ Gentes Boji & Insubres, &, qui Romam aliquando subita Incursione ceperunt, Senones.* Tacitus in Annalibus Lib. XV. Cap. XLI: *Fuere, qui annotarent, XIIII. Kalendas Sextiles Principium*

Incen-

Incendii hujus ortum, quô & Senones captam Urbem inflammaverant. Statius Lib. V, Silva III. v. 197:

> --- *Sacrilegis lucent Capitolia Flammis*
> *Et Senonum Furias Latiæ sensere Cohortes.*

III. *Semnones* autem in *Germanis Suevos* fuisse constat. Strabo Lib. VII. de Maroboduo, Marcomannorum Rege: quem Imperio suo adjecisse narrat, Καὶ τῶν Σȣήβων ἀυτῶν μέγα ἔθνος Σέμνωνας. *Etiam Suevorum magnam Gentem Semnones.* Tacitus in Annalibus L. II. Cap. XLV: *Non modo Cherusci Sociique eorum, vetus Arminii Miles, sumsere Bellum: Sed è Regno etiam Marobodui Suevæ Gentes Semnones ac Longobardi defecere ad eum.*

IV. Iidem Semnones in Suevis centum Pagos, id est, Regiones possederunt. Tacitus in Germania Cap. XXXIX. §. I: *Vetustissimos se nobilissimosque Suevorum Semnones memorant.* Ibidem §. V: *Adjicit Autoritatem Fortuna Semnonum. Centum Pagis habitantur: magnoque Corpore efficitur, ut se Suevorum Caput credant.*

V. Sedes intra Sueviam Semnonibus fuit trans Albim, in Orientem versus, usque ad Suevum Amnem. Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. CVI. §. I: *Perlustrata Armis tota Germania est.* Ibidem post quædam, §. II: *Fracti Langobardi, Gens etiam Germana Feritate ferocior. Denique, quod nunquam antea Spe conceptum, nedum Opere tentatum erat, ad quadringentesimum Milliarium, à Rheno usque ad Albim, qui SEMNONUM* (ita rectius Ausonius Popma & Ioannes Henricus Boeclerus, quam *Senonum*, Fridericus Sylburgius, Iustus Lipsius & Ianus Gruterus, edidit) *Hermundurorumque Fines præterfluit, Romanus cum Signis perductus Exercitus.* Claudius Ptolemæus in Geographia Lib. II. Cap. XI: Interprete Bilibaldo Pirckheimero: *Interiores autem atque mediterraneæ Gentes maximæ sunt Suevi Angili, qui magis Orientales sunt, quam Langobardi, protensi ad Septentrionem, usque ad Medium Albis Fluvii. Tum Suevi SEMNONES, qui habitant post Albim à præfata Parte, versus Ortum, usque ad Suevum Fluvium.* Hinc, ut vera Semnonibus Sedes constitui possit, oritur Quæstio, quisnam sit Fluvius *Suevus?*

VI. Quibusdam *Suevus* creditur esse *Viadrus:* intra Moravorum Limites, Silesiis proximos, ad Oderam Vicum ortus, Silesiam universam percurrens, in Marchia Francofurtum, in Pomerania Stetinum præterlapsus, per Sinum magnum in Oceanum Balthicum defluens. Conradus Celtes de Hercynia Silva: *Est Silva in Europa, qua in Boream spectat, quæ se Rheni,*

ni, Danubii, Albis, Visurgi & Oderæ, quem Suevum & Guttulam à priscis vocatum reperio, Vistulique & aliorum inclytum Amnium Parentem jactat. Philippus Cluverius in antiqua Germania, Lib. III. Cap. XXV: *Ego facile inducere me siverim, uti illis assentiar, qui Suevum Amnem eundem esse Viadrum opinantur.* Eam Opinionem amplexus profitetur in veteris Sueviæ Tabula, his Fluvio Suevo adscriptis Verbis: *Suevus Amnis, qui & Iader sive Viader & Guttalus.* Et in Geographia Lib. III. Cap. V: *Viadrus, antea Suevus & Plinio Guttalus dictus, vulgo nunc die Oder.*

VII. Aliis verò *Suevus* censetur esse *Spreva*: in Bohemiæ Finibus prosiliens, in Lusatia Budissinam, in Marchia Berolinum præterlapsus, in Havelam decurrens: cum quô Albim ingresso, utriusque mixtus Aquis, Hamburgum delatus, in Germanicum diffunditur Oceanum. Andreas Althamerus in Scholiis ad Taciti Germaniam, Cap. II: *Suevus Fluvius dicebatur priscis, qui postea Sprevus Barbaris cæpit dici, apud Marcomannos die Spre: Berolinum & Coloniam dirimens: quanquam alii Oderam olim Suevum vocitatum contendant.* Iodocus Willichius in Commentariis ad Taciti Germaniam, Parte II. Cap. XXVIII: de Suevo: *Oritur hodie supra Budissam ad Austrum circiter duo Milliaria Germanica, eaque communia in Pago, cui & à Fonte Suevi Nomen inditum, & Spreunberg dictus est, quod Latinis est Mons Suevi. Germani autem ferè Suevum Sprevum corruptè nuncupant.* Ibidem post quædam: *Confluit Berlinum, ubi Coloniam & Berlinum disterminat, Arcemque magnificentissimè exstructam illustrissimi Marchionis Electoris nostri Sedem allabitur: illinc circiter duo Milliaria circa Arcem Spondaviensem in Habellam se se exonerat. Nomenque ejus intercidit.* Ioannes Antonius Maginus in Geographia, Cap. VII: *Odera vulgo Oder, Ortelio Viadus est, & Plinio Guttalus. Hunc Niger Suevum falsò vocat. Nam Suevus nunc Spre vel Spree dicitur: nec in Mari se se exonerat, sed in Fluvium Albim.*

VIII. Ex quibus colligas Viadrum à Suevo, id est, Spreva prorsus esse diversum Amnem. Hanc Sententiam confirmat Claudius Ptolemæus, cui *Suevus* & *Viadrus* duo Fluvii sunt, in Geographia Lib II. Cap. XI: Σουΐβου ποταμοῦ ἐκβολαί. Οὐιάδου [pro Οὐιάδρου, *Viadi* pro *Viadri*] ποταμοῦ ἐκβολαί. Οὐϊστούλα ποταμοῦ ἐκβολαί. *SUEVI Fluvii Ostia. VIADI Fluvii Ostia. Vistulæ Fluvii Ostia.* Ibidem post quædam: Μετὰ δὲ τοὺς Σάξονας ἀπὸ τοῦ Χαλούσου ποταμοῦ, μέχρι τοῦ Συήβου ποταμοῦ Φαρόδηνοί. Εἶτα Σιδηνοὶ μέχρι τοῦ Ιαδούα [pro Οὐιάδου, *Iaduæ* pro *Viadi*] ποταμοῦ. Καὶ ὑπ᾽ αὐτοὺς Ῥουτίκλειοι, μέχρι τοῦ Οὐϊστούλα ποταμοῦ. *Post Saxones verò à Chaluso Fluviô usque ad SUEVUM*

VUM Fluvium tenent Pharodeni. Post Sideni, usque ad VIADUM Fluvium. Sub ipsis Ruticlii, usque ad Vistulam Fluvium.

IX. Hoc Pacto fit, ut *Semnonibus*, trans Albim, ad SUEVUM, (quem alii Viadrum, alii Sprevam esse statuunt,) habitantibus, admodum dispares Germaniæ Partes pro Sedibus assignent: (I) *Pomeraniam:* Petrus Bertius in Notis ad Ptolemæi Lib. II. Cap. XI. Voces: *Suevi SEMNONES: Angleem in Pomerania.* (II) *Marchiæ Brandenburgensis veteris Partem, ad Albis Ripam Orientalem:* Philippus Melanchthon in Oratione, quam de Misenorum Regione & Gente scripsit: *Ad Albim duæ celebratissimæ Gentes Sedes tenuerunt. In Ripa Occidentali fuerunt Longobardi, à Salinis ad Parthenopen, & ferè ad Brunsuigam usque. In Ripa Orientali SENONES fuerunt, ubi nunc vetus Marchia est.* Iodocus Willichius in Commentariis ad Taciti Germaniam, Parte II. Cap. XVII: *Sicut in Orientali Albis Ripa Suevi SEMNONES: ita in Occidentali Angrivarii & Longobardini.* Post quædam: *Eo autem loco est Episcopatus Havelsbergensis, Prignitium, quod sex Urbibus hodie constat, & quam Regiunculam Havellæ (Vulgo das Havelland) nuncupant, ubi & Rattenanum & Brandenburgum & quædam oppida visuntur, juxta cum Comitatu Rappinensi.* Ioachimus Curæus in Silesiæ Annalibus: *SENONES, qui tenuerunt eam Partem, ubi nunc sunt oppida veteris Marchiæ.* Ibidem, post quædam: *Post SENONES, id est, post Marchiam Brandenburgensem.* Eadem scribit Iacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico Lib. I. Cap. I. (III) *Marchiæ Brandenburgensis mediæ Partem, ad Albis Ripam Occidentalem, & in Archiepiscopatu* (hodie Ducatu) *Magdeburgensi Partem:* Georgius Fournierus in Geographia Lib. IV. Cap. V: de Albi: *Dexteramque ejus Ripam accolebant SEMNONES.* Ibidem post quædam: *A Bojohæmo secundum Albim usque ad Salæ Confluentem, centum Pagis habitarunt SEMNONES: quibus contermini fuerunt Longobardi.* Paucis interjectis: *Horum nunc Finibus continentur Marchia Brandenburgensis media, & Madoburgensis Episcopatus Pars.*

X. *Aliam*, eamque multò ampliorem *Sedem*, Marchiæ Brandenburgensis novæ Partem Sternbergensem, Francofurtanam, Briezensem: Anhaltinum Principatum: Saxoniæ superioris & Misniæ Partes: Lusatiam: SILESIORUM Ducatum Crosnensem, Glogaviensem, Saganensem: Poloniæ minoris Partem, Semnonibus attribuit Philippus Cluverius in Geographia Lib. III. Cap. III: de Suevis: *Eorum antiquissimi nobilissimique SEMNONES fuere, utramque latè accolentes Ripam Viadri, qui Amnis antea Suevus dictus.* Et in antiqua Germania Lib. III. Cap. XXV: *Continentur igitur nunc universis SEMNONUM Finibus Regiones istæ: Poloniæ mino-*

minoris Pars, inter Vartam & Viadrum: atque in eâ Urbs magnifica Posena-nium: Ducatus Crossinienſis: Regio Sternbergenſis. Silesiæ Pars, qua Oppida celebria Glogaw, Sagan, Sprottaw, Soraw, Lusatia: Marchiæ Brandenburgenſis Portiunculæ, qua Oppida Francford & Trewen Breezen: Anhaltini Principatus: Saxoniæ item Superioris & Miſniæ Partes trans Albim.

XI. Nos igitur in Suevis eminentes *Semnones*, trans Albim, ad *Suevum*, id eſt, non *Viadrum*, ſed *Spream*, [quem pro Sileſiorum, nec veterum, nec hodiernorum Fluvio agnoſcimus] extenſos, cur pro Sileſiæ Cultoribus, Sileſiorumque Majoribus habeamus, non reperimus.

CAPUT VIII.

An Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Suevos MARSIGNIS.

I.

MArſignos & Marovingos, quos alii *Marvingos*, alii corruptius *Marungos* appellant, eosdem putat Petrus Montanus in Notis ad Ptolemæi Geographiam, Lib. II. Cap. XI. Diverſos à Marſignis Marovingos cenſet Iodocus Willichius in Commentariis ad Taciti Germaniam, Parte II. Cap. XXII.

II. *Marſigni* fuerunt in *Germanis Suevi*, Marcomannis Quadisque vicini. Tacitus in Germania Cap. XLIII: *Nec minus valent retro MARSIGNI, Gothini, Oſi, Burii: Terga Marcomannorum Quadorumque claudunt. E quibus MARSIGNI & Burii Sermone Cultuque Suevos referunt.*

III. Sunt, qui *Marcomannos* pro *Moravis*, & *Quados* pro *Sileſiis* habent. Ii reperiunt, cur Moravis Sileſiisque propinquos, non autem, cur Moravos Sileſiosque ſtatuant Marſignos. Tamen eos ad Sileſiam refert Andreas Althamerus in Scholiis ad Taciti Germaniam, Cap. XLIII: *Marſignos atque Gothinos, Suevas Gentes, Marcomannis Quadisque vicinas, à Tergo ipſorum, ſimiliter Moraviæ atque Sleſiæ Regiones incoluiſſe, ex hoc Textu colligitur.* Ioſephus Moletius in Notis ad Claudii Ptolemæi Geographiam, Lib. II. Cap. XI. de Marovingis: *Schleſia Regio, Poloniæ vicina, & Vratiſlavia.* Matthias Quadus in Geographia Lib. IV. Cap. VII: *Marſigni Sue-*

vorum quoque Populi indubie hunc Silesitarum Tractum tenuere, prope Nissam Urbem, ubi à Ptolemæo Maruinges Curionesque locantur.

IV. Alii vero *Marcomannos* pro *Bohemis*, & *Quados* pro *Moravis* habent. Inter hos Philippus Cluverius *Marsignos* in Silesiæ Superioris quidem Ducatum Grotkoviensem, cujus Urbs Nissa est: Inferioris autem Ducatum Monsterbergicum: Bregensem, cujus Urbs Olavia est: Suidnicensem, cujus Urbs Strigovia est: Lignicensem: Vratislaviensem: & Comitatum Glacensem, traducit, in antiqua Germania Lib. III. Cap. XXXII: de Marsignis locutus: *Continentur*, inquiens, *hodie his Finibus celeberrima totius Silesiæ Pars, qua Oppida nobilissima Neisse, Munsterberg, Grotka, Brige, Olau, Sweinitz, Strige, Lignitz, & ipsum totius Silesiæ Caput Breslaw: prætereaque Comitatus Glacensis.*

V. Hæc, partim nullis, partim ruinosis superstructa Fundamentis, persuadere nobis [Marcomannos quidem non Bohemos, sed Moravos: Quados autem non Moravos, sed Silesios statuentibus] nondum possunt, ut intra Sueviam veterem *Marsignos* in antiquis Silesiæ Possessoribus, Silesiorumque Majoribus reponamus.

CAPUT IX.

An Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Suevos SIDONIBUS, COGNIS, VISBURGIIS.

I.

SIdones, Cognos, Visburgios in Germaniæ Populis Suevos, Lutis Buris, circa Flumen Vistulam habitantibus, proximos indicat Claudius Ptolemæus in Geographia Lib. II. Cap. XI: Λῦτοι, οἱ Βῦροι, μέχρι τοῦ Οὐιστούλα ποταμοῦ. Ὑπὸ δὲ τούτους, πρῶτοι Σίδωνες. Εἶτα κόγνοι. Εἶτα Οὐισβούργιοι, ὑπὲρ τὸν Ὀρκύνιον δρυμόν. *Luti dicti Buri usque ad Vistulam Fluvium. Sub iis vero primi sunt Sidones: post Cogni: post Visburgii, supra Hercyniam Sylvam.*

II. Ea vero Sueviæ Pars, quam de nostrâ Sententiâ (mox confirmandâ) veteres Silesii, Quadi Lygiique coluerunt, ad Orientem habuit pro Limite Vistulam, in Silesiorum Teschinensibus Agris prosilientem, Germanos à Sarmatis (quorum illis sinistra, his dextera Ripa fuit propria) separan-

parantem. Ideo ſunt, quibus *Sidones*, *Cogni*, *Visburgii* pro *Sileſiis* habentur.

III. *Sidones* pro Sileſiis *Oppolienſibus*: & *Cognos* pro Sileſiis *Teſchinenſibus* habet Ioſephus Moletius in Notis ad Claudii Ptolemæi Locum §. I. indicatum: ubi tamen Visburgios, quos ad Moraviam refert, pro Sileſiis non declarat. Hoc Visburgiis à Moletio denegatum Suffragium addit Caſpar Iongelinus in Ordinis Ciſtercienſis Abbatiarum Notitia, Lib. IV. *Sileſiam porro Visburgii & Quadi olim tenuerunt.*

IV. At enim, quanquam Lygia, veteris Sileſiæ Pars Orientalis, pro Termino ſuo Viſtulam tenuit: non tamen ideo ad Viſtulæ Ripam Siniſtram, à Fontibus ad Oſtia, id eſt, à Teſchinenſibus ad Pomeranos, ipſumque Balthicum Oceanum habitantes Populos Germanos omnes pro Sileſiis agnoſcere poſſumus. Quare *Sidones, Cognos, Visburgios*, cum non ſatis conſtet, quam in Sedem ad Viſtulam referre par ſit, pro antiquis, neque *Sileſiis*, neque Sileſiorum Majoribus admittere ſuſtinemus.

CAPUT X.

Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Suevos LYGIIS.

I.

UT in Germanis Suevi, ſic in Suevis Lygii ob Nationum Terrarumque Copiam eminuerunt. Strabo in Geographia, Lib. VII. ubi λȣγίȣς *Lugios* nominandos, appellat λȣ̈ίȣς *Lujos*: de Marcomannorum Rege Maroboduo: Καὶ κατεκτήσατο πρὸς οἷς εἶπον λȣΐȣς, τὸ μέγα ἔθνος. *Et ſubjecit ſibi, præter Marcomannos, Lujos, magnam Gentem.* Cujus in præcipuis quinque Nationes, Arios, Helvecones, Manimos, Elyſios, Naharvalos Tacitus in Germania recenſet, Cap. XLIII. de Suevis: *Ex quibus latiſſimè patet LYGIORUM Nomen in plures Civitates diffuſum. Valentiſſimas nominaſſe ſufficiet, Arios, Helveconas, Manimos, Elyſios, Naharvalos.* Iisdem Lygiis Claudius Ptolemæus Lygios [quos λȣ̈τȣς *Lutos* vocat] *Burios, Omanes, Didunos* addit in Geographia Lib. II. Cap. XI. De quibus deinde ſingulis agemus.

LYGIORUM peculiaris Origo.

II. Sunt, qui remotioribus ex Initiis Originem Lygiorum derivant: quos, non ſub communi, vel inter Noachides Iapheticorum, vel inter Iapheticos Celtarum, vel inter Celtas Germanorum: ſed ſub propriô Lygiorum Vocabulô, antiquiſſimis Temporibus ex Aſia in Europam, & in eâ per varias Terras in Germaniam, ipſamque Sileſiam digreſſos credunt.

III. His, ut Fidem concilient, in Teſtem adducunt Stephanum Byzantium, Lygios in Aſiæ minoris Provincia Cilicia, ex Tarſo, Pauli Patria, in Italiam verſus, ad Maris Gallici Littus, eſſe profectos; unde provenerint in Germaniam, ejusque Provinciam Sileſiam. Ita ſentit Ioachimus Curæus in Sileſiæ Annalibus: *Eâdem Ætate* [quâ Iones, minoris Aſiæ Populus, tranſierunt in Europam] *Teſte Stephano, ex Tarſo, Urbe & Portu Ciliciæ, magni Cœtus ex iisdem noſtris Lygiis, ſecuti Iones, Litora Maris Gallici verſus compleverunt, & tam Regioni, quam Mari ſuum Nomen indiderunt.* Conſentiunt, Iacobus Schickfuſius in Sileſiæ Chronico Lib. I. Cap. III. Fridericus Lucæ in Sileſiæ Memorabilibus Parte I. Cap. II. §. III.

IV. Ea vero Sententia Dubiis obnoxia deprehenditur. Nam primum Aſiatici nominantur L I G Y I, Europæi autem, de quibus agimus, Germani vocantur L Y G I I. Sed, quoniam Literarum Trajectio in Nominibus, præſertim propriis, frequens invenitur, non hæc obſtabit Ratio, quô minus Aſiatici Ligyi poſtea Europæi Germani Sileſiique Lygii evadere potuerint. Videantur, quæ diximus in Libro de Sileſiorum Nominibus Cap. IX. §. 3.

V. Præterea Stephanus Byzantius in Opere, quod de Urbibus & Populis ſcripſit, hæc quidem profert: Λιγυςίνη, πόλις λιγύων, τῆς δυτικῆς Ἰβερίας ἐγγὺς, καὶ τῆς Ταρσοῦ πλησίον. *Ligyſtine, Urbs Ligyorum, prope Occidentalem Iberiam, & juxta Tarſum. Incolæ Ligyi vocantur.* Verum ex his, nec in Cilicum Provincia, nec ad Urbem Cilicum primariam, Tarſum, exſtitiſſe: adeo non inde progreſſos in Europam Ligyos, recte colligas.

VI. Nam Ligyſtine Ligyorum Urbs ſita fuit ad Occidentalem Iberiam: cui Orientalis Iberia opponitur. Iberia vero, quemadmodum Orientalis [ſeu, ut Stephanus tradit, Perſis: ſeu, ut Ptolemæus in Geographia Lib. V. Cap. XI. refert, Colchicis propinqua cenſeatur) eſt Aſiatica: ſic Occidentalis, per quam Hiſpania [tum aliis, tum Horatio Lib. III. Carminum, Oda XIV. Verſu 50] intelligitur, eſt Europæa. Quis autem Tarſum in Europa,

ropa, vel in Hispaniâ vel ad Hispaniam reperit? Quare pro: Τῆς Ταρσȣ πλησίον, *prope Tarsum*, in Stephano legendum: Τῆς ταρτησσȣ, *prope Tartessum*: ut in Notis ad hunc Stephani Locum Thomas Pinedus monet. Tartessus enim Urbs Iberiæ, id est, Hispaniæ à Fluvio Tartesso dicta, qui postea Bœtis vocatus est: sicut etiamnum vocatur. Id confirmant, Strabo Lib. III. Pausanias Lib. VI. Plinius Lib. III. Cap. I. Ioannes Gerundensis Episcopus in Hispaniæ Paralipomenis, Lib. I. Cap. XIX. Ludovicus Nonius in Hispania, Cap. XII. Non igitur ex Asiæ vel Cilicia, vel Tarso Ligyi provenerunt in Europam, Germaniam, Silesiam.

VII. Cæterum Λιγύων, *Ligyorum* Iberorum, qui Sicanos, γένος ἰβερικὸν, *Genus Ibericum*, id est, Gentem Hispanam, ut Æmilius Portus: *Genus Hispanum*, ut Sigismundus Gelenius interpretatur, ad Sicanum intra Occidentalem Iberiam Flumen hærentes, Sede suâ depulerint, & in Siciliam, ideo Sicaniam dictam, transire coëgerint, Mentionem facit Thucydides Lib. VI. Cap. I. & Dionysius Halicarnassensis de Romanis Antiquitatibus, Lib. I. Cap. XXII.

VIII. Sed tamen *Lygios in Asia* fuisse, non diffitemur. Nam erant in Asiatico Xerxis Persarum Regis Exercitu. Herodotus Lib. VII. Cap. LXXII: Λίγυες καὶ Ματινοὶ, καὶ Μαριανδυνοί τε καὶ Σύροι, τὴν αὐτὴν ἔχοντες Παφλαγόσι, ἐστρατεύοντο. Οἱ δὲ Σύριοι ὅτοι ὑπὸ Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μένην καὶ Ματινῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδȣ ἦρχε. Μαριανδυνῶν δὲ καὶ Λιγύων, καὶ Σύρων, Γωβρύης ὁ Δαρείȣ τε καὶ Ἀρτυστώνης. *Ligyi & Matinni, & Mariandyni, & Syri, eadem, quæ Paphlagones Arma gestabant. Isti autem Syri à Persis Cappadoces vocantur. Paphlagonum & Matinnorum Dux erat Dotus Megasidis Filius: Mariandynorum & Ligyorum & Syrorum Gobryas Darii Filius & Artistonæ.*

IX. Concedimus etiam, quosdam *Ligyos* Colchicis propinquos in *Europam* digressos, invenisse passim Sedem. Eustathius ad Dionysii Geographiam, Versum 76: Ἱστέον δ' ὅτι ἐοίκασι καὶ κολχικοί τινες Λίγυες εἶται ἄποικοι τῶν Εὐρωπαίων. *Cæterum intelligas, Colchicos quosdam Ligyos esse Colonos Europæorum.* Hos Ligyos Ioachimus Curæus respicere videtur in Silesiæ Annalibus, cum de Herodoto scribit: *Inter Paphlagones vero, versus Colchidem, statuit Lygios, qui meo Iudicio sunt Silesii veteres.*

X. Certe fuerunt, & in *Italia*, & in *Gallia Ligyi.* De quibus Dionysius Halicarnassensis in Romanis Antiquitatibus Lib. I. Cap. X. Οἱ γὰρ Λίγυες οἰκȣσι μὲν καὶ τῆς Ἰταλίας πολλαχῆ, νέμονται δὲ τινα καὶ Κελ-

Κελτικῆς. Ὁποτέρα δ' αὐτοῖς ἐστι γῆ πατρίς, ἄδηλον. *Ligyi enim Partes Italiæ multas, etiam Galliæ quasdam habitant. Utra vero sit eorum Patria, incertum est.*

XI. De *Ligyis Italis*, quos Tyrrheni propinquos habuerunt, Eustathius ad Dionysii Versum 76: Οἱ μέντοι παρὰ Τυρσηνοῖς Λίγυες ἀπό τινος ποταμοῦ Λίγυος ὀνομάζονται. *Ligyi autem Tyrrhenis vicini à Ligye quodam Fluvio dicuntur.* Dionysius Halicarnassensis Lib. I. Cap. XLI. de Italiæ Populis: Λιγύων γένος πολὺ καὶ μάχιμον ἐπὶ ταῖς παρόδοις τῶν Ἀλπίων ὀρῶν ἱδρυμένον. *Ligyorum Gens magna & bellicosa in Transitu Alpium sedens.* Strabo in Geographia Lib. IV: Ἄρχονται μὲν οὖν αἱ Ἄλπεις οὐκ ἀπὸ Μονοίκου λιμένος, ὡς εἰρήκασί τινες, ἀλλ' ἀπὸ τῶν αὐτῶν χωρίων ἀφ' ὧνπερ καὶ τὰ Ἀπέννινα ὄρη κατὰ Γένουαν ἐμπορεῖον Λιγύων. *Ordiuntur Alpes, non à Monœci Portu, ut quidam tradiderunt, sed ab iisdem Locis, à quibus etiam Apenninus Mons juxta Genuam Emporium Ligyorum.*

XII. De *Ligyis Gallis*, quorum Civitas Massilia fuit, Eustathius ad Dionysii Versum 76: Ἔστι δὲ οὐ μόνον χώρα Μασσαλία, ἀλλὰ καὶ πόλις Λιγύων περὶ τὴν Κελτικήν. *Est vero Massilia non solum Regio, sed etiam Civitas Ligyorum, juxta Celticam.* Ibidem, post quædam: Ὅτι μετὰ τοὺς Μασσαλιώτας οἱ Λίγυες, οὓς Λιγυστίνους ὁ Λυκόφρων καλεῖ. *Post Massalienses Ligyi, quos Ligustinos Lycophron vocat.* Aristoteles in Libro de mirabilibus Auscultationibus: Θαῦμα δὲ καὶ τοῦτο παρὰ τοῖς Λίγυσι. *Admiratione autem & hoc dignum est apud Ligyos.*

XIII. Inde conjicias, quemadmodum in veteris Germaniæ Sueviam & Gothini ex Gallia, & Osi ex Pannonia transierunt: ut Tacitus in Germaniâ Cap. XLIII. narrat: ita in veteris Sueviæ Lygiam, id est, Silesiam, vel ex Italia, vel ex Gallia digressos fuisse Ligyos.

XIV. Sed non est, ut aliquod in eâ Conjecturâ Momentum ponas. Illi enim Λίγυες, de quibus Autores citati loquuntur, nunquam Λύγιοι, *Lygii*, quod sciam, sæpius vero aut *Ligyi*, aut *Ligyes*, aut *Ligures* ab Interpretibus Latinis nominantur. *Ligyos* vocat Anonymus in Aristotelis Auscultationibus mirabilibus. *Ligyes* appellat Laurentius Valla in Herodoti Lib. I. Cap. LXXII. & in Thucydidis Lib. VI. Cap. I. *Ligures* autem nominat Georgius Acacius Enenckelius in Thucydidis Lib. VI. Cap. I. Æmilius Portus & Sigismundus Gelenius in Dionysii Halicarnassensis Antiquitatibus Lib. I. Cap. X. & XLI. Guilielmus Xylander in Strabonis Lib. IV. Thomas Pinedus in Stephano Byzantio de Ligustine. Bernardus Bertrandus in Eustathio ad Dionysii Alexandrini Versum 76. Quorum Interpretationem confirmat, quod

Ita-

talorum antiqua Gens, Græcis Λίγυες, Romanis *Ligures* audiant: quemadmodum eos Livius Lib.V.Cap.XXXV.& Florus Lib.II. Cap. III. usurpat.

XV. Sed fac eos, qui Græcis Λίγυες dicuntur, à Latinis & *Ligyos & Lygios*, vel dictos esse, vel potuisse dici: fac etiam Ligyorum Nomen omnino respondere Nomini, quod antiqua Lygiorum intra Germaniæ Sueviam Gens habuit: quoniam nihil obstat, quô minus Græcis Λίγυς & Λίγυες, Latinis *Ligur* & *Ligures*, Germanis *Ligyr*, *Lyger*, *Ligyer*, *Lygier* dicantur. Tamen ea Sententia, quô firmetur, non habet solidum Fundamentum. Non enim sola Vocabulorum Similitudo certam Populorum vel Originem, vel Cognationem indicat.

XVI. Nos igitur, & idoneis Testimoniis, & justis Argumentis carentes, Scriptoribus §. II. laudatis, Majores Silesiorum Lygios ex Asia in Europam profectos, prius vel Italiam, vel Galliam, postea Germaniam nostramque Silesiam ingressos statuentibus subscribere non sustinemus.

XVII. Ideo tamen non negamus, Silesiorum Majores *Lygios*, inter Iapheti Posteros ex Asia in Europam, licet sub alio, quam Lygiorum Nomine, digressos. Hoc enim tandem in Germanis Suevorum Populus, ex patriô, id est, Germanico, non peregrino Sermone videntur accepisse: *Vandalis*, hoc est, quia Sedem suam crebro mutaverunt, *Ambulantibus*, oppositi: propterea, quoniam in Sede sua constanter manserunt, *Lygii*, hoc est, *Iacentes* nominati. De quâ Lygiorum Nominis Origine diximus in Libro de Silesiorum Nominibus, Cap.IX.§.9.

LYGIORUM intra SUEVIAM Sedes.

XVIII. Demonstrandæ Lygiorum intra Veterem Sueviam Sedi ponimus hoc Fundamentum. Temporibus antiquissimis, certe post Christum natum Sæculo Primo [sub cujus Exitum Tacitus, ut Lib. I. de Romanarum Rerum Scriptoribus, Parte I.Cap.XIV.§.IV. ostendimus, vixit] intra Sueviam, Germanicarum Terrarum amplissimam, post Marcomannorum & Quadorum, id est, [quod deinde confirmabimus Cap. XI.] Moravorum & superiorum Silesiorum Terga Sedem Marsigni, Gothini, Osi, Burii tenebant. Ultra Montes autem, qui Sueviam dividebant, habitaverunt LYGII. Tacitus de Germania, Cap.XLIII.§.I: *Nec minus valent retro Marsigni, Gothini, Osi, Burii: Terga Marcomannorum Quadorumque claudunt.* Ibidem § III. *Omnesque hi Populi pauca Campestrium, cœterum Saltus & Vertices*

tices Montium Iugumque insederunt. Dirimit enim sciditque SUEVIAM continuum Montium Iugum: ultra quod plurimæ Gentes agunt. Ex quibus latissime patet LYGIORUM Nomen in plures Civitates divisum. Hi Suevorum Montes, ut dissimillimis attribuuntur Locis, sic diversam LYGIIS efficiunt Patriam. De quâ tres invenimus Sententias.

XIX. Prima Sententia eorum est, qui veteris Sueviæ *Montes* illos, ultra quos *Lygii* habitaverunt, *Asciburgicos* esse credunt: quos, intra Poloniam, ad Vartæ Fluminis dexteram Ripam constituunt. Inter hos Philippus Cluverius in antiqua Germania Lib.III.Cap.XXXII: *Illud Montium Iugum,* ait, *quod Auctor* [Tacitus] *tradit, in Hungariæ hodie Poloniæque ac Silesiæ Confinio, à Sarmaticis, quos Ptolemæus appellat, Montibus* [*vulgo Accolis Polonis Tatary, Hungaris Szepesi, Germanis das Hungerisch Gebirge, id est, Iuga Hungarica*] *juxta Oppidum Twardoszyn, Initium ducit: continuôque Procursu ex Meridie in Septentriones versus sese extollens, primum ceu directa Linea propter Amnem Solam ad Oppidum usque Oswieczym, Vistulæ appositum, Silesiam à Polonia dirimit: inde per ipsam Poloniam, Vartæ Fluminis dexteram Ripam, ad usque Oppidum Klodawa, prosequens.* Huic consentit Christophorus Cellarius in antiquâ Geographiâ Lib.II.Cap.V. de Lygiis: *Hi quod latissimè patebant ultra Iuga Montium: non potest alia illorum Sedes & Regio fuisse, quàm quæ inter Asciburgios Montes & Vistulam, amplum Sinum Excursione in Ortum versus facientem, habetur: quo antea nominatæ obscuræ Nationes sub Lygiorum Nomine latentes, continebantur.*

XX. Hi penitus ex hodierna Silesia remotos Lygios adscribunt Polonis. Unde Philippus Cluverius in antiqua Germania Lib. III. Cap. XXXIII: *Omne Lygiorum Solum ultra Germanorum Nomen nunc Poloni colunt.*

XXI. Nos Philippi Cluverii, eique consentientium Placitis Calculum non addimus. Nam ille primum, sicut ex Marcomannia Quadiam, id est, ex Moravia Silesiam efficit: ita, cum à Moravia, tum à Silesiâ Populos separat, quorum alios in hac, alios in illâ Sedem habuisse, priscis è Monumentis constat. Id satis docent, partim, quæ jam de variis Gentibus, Cap. III. IV. VII. VIII. diximus: partim, quæ postea de Quadis Cap. XIV. proferemus.

XXII. Deinde Causas non affert, nisi meris Conjecturis, quas è Principiis falsis capit, Ortum debentes: cur Montes, ultra quos Lygii habitaverunt, ultra Vartam, intra Poloniam, pro Asciburgicis, non pro aliis, intra Silesiam, haberi debeant. Etenim continui Montes, de quibus Tacitus loquitur, dirimunt & scindunt Sueviam: ultra quos Gentes plurimæ vivunt: inter

inter has latissime patens Lygiorum Populus, in plures Civitates divisus. Hæc autem parum convenire videntur Asciburgicis Montibus, qui postremam eamque parvam Sueviæ magnæ Partem, ad dexteram Vartæ Ripam, non procul à Germaniæ totius Termino, Vistula Fluvio, Germanos à Sarmatis separante, scindunt, & à reliquo Sueviæ maximo Solo dirimunt. Certe, hoc exiguo Spatio, quod inter Montes Asciburgicos, ad Vartæ Ripam dexteram collocatos, & Vistulæ sinistram Ripam, totius Germaniæ Finem, reperitur, plurimas Gentes, tum alias, propius ad Septentrionem, ubi Oceanus Balthicus est, referendas, tum etiam latissime patentem, & in plures Civitates divisam, propius ad Meridiem, ubi Danubius est, transferendam, fuisse comprehensas, vero minus congruit. Quare, cum Silesiorum Terras Populis alienis replevisset, non invenit, ubi reponeret Lygiorum Gentes: quarum valentissimas, Arios, Helvecones, Manimos, Elysios, Naharvalos, itaque non omnes Tacitus in Germania Cap. XLIII. recenset: plures Ptolemæus in Geographia Lib. II. Cap. XI. commemorat. De quibus Philippus Cluverius in antiqua Germania Lib. III. Cap. XXXIII: *Singulis*, ait, *suas describere Sedes, haud meæ est Industriæ.*

XXIII. Secunda Sententia eorum est, qui veteris Sueviæ *Montes* illos, ultra quos *Lygii* habitaverunt, *Carpaticos* esse statuunt: ad quorum Radices Silesia, Polonis & Hungaris propinqua, Teschinensem Ducatum, in quô Vistulæ Caput est, extendit. Philippus Melanchthon in Regionum & Gentium Vocabulis ad Taciti Germaniam: de Gothinis: *Est autem Carpathus Mons, qui nunc Poloniam & Hungariam dirimit. Hunc olim vocabant Suevum Montem. Collocat autem* [Tacitus] *multas Gentes ad Carpathum, & in utraque Ripa Vistulæ, videlicet, quandam Suevorum Partem & LYGIOS.*

XXIV. Hujus Opinionis Sectatores, antiquam *Lygiorum* Germanorum Gentem alii pro *Austriacis*, alii pro *Hungaris*, alii pro *Silesiis* habent.

XXV. Pro *Austriacis* habet *Lygios* eorumque Nationem *Elysios*, Ioannes Franciscus Picus, Mirandulæ Dominus & Concordiæ Comes, in Carmine de Crucis Mysteriis, Versu 202:

Hinc & Danubius non magnas devehit Undas,
Montibus Arbonæ vix fusus, plurima nondum
Flumina surripuit, nondumque Binominis: ingens
Alluit ELYSIOS, Ariosque & Pæonis Oram,
Et LYGIOS, tandem rapto tumefactus Aquarum.

XXVI. Pro *Hungaris* habet *Lygios* Andreas Althamerus in Scholiis ad Taciti Germaniam, Cap. XLIII. de continuo Sueviæ Iugo: *Montes intelligo, quorum Pars in Pannoniam atque Sarmatiam protenditur: veluti Carpathus, vastissimus Mons, priscis Suevus vocitatus: ad hunc enim Suevi consederunt antiquitus.* Ibidem post quædam: *LYGII, Suevorum Populi, juxta Marcomannos & Pannones consederunt, hodie Hungaris adnumerantur.* Raymundus Marlianus in veterum Galliæ Locorum & Populorum Descriptione, quos Iulius Cæsar & Cornelius Tacitus indicat: *LIGIOS Populos in Hungaria non memorat Cæsar, sed Tacitus, proximos Hermunduris & Cattis.*

XXVII. Pro *Silesiis* habet *Lygios* Ioachimus Curæus in Silesiæ Annalibus: de Tacito: *Postea ultra Montem Suevum vel Carpathum, in illam latissimam Planiciem, usque ad Montes Bohemicos, vel Fontes Albis & ad Aquilonem, ad ipsa pene usque Ostia Vistulæ, collocat præcipuè LYGIOS.* Ibidem post quædam: *Invenimus igitur Incolas veteris Silesiæ fuisse Quados, deinde LYGIOS.*

XXVIII. At Lygii, quoniam intra Sueviam veterem, non ultra Carpaticos, sed, ut mox indicabimus, ultra Sudetos Montes, à Danubio remotam, Quadis propinquam Sedem habuerunt, neque pro Austriacis, neque pro Hungaris, &, quanquam pro Silesiis, non tamen vel Austriæ, vel Hungariæ confinibus, habendi sunt.

XXIX. Tertia Sententia est eorum, qui veteris Sueviæ *Montes* illos, ultra quos *Lygii* habitaverunt, *Sudetos* esse judicant, Bohemis & Quadis, sub Hercynia Silva Sedem tenentibus, vicinos. Hi pro Sententiæ suæ Fundamento habent Claudii Ptolemæi Testimonium: qui dubios Sueviæ Montes, ultra quos Lygii hæserunt, velut interpretaturus, Sudetos, Sarmaticis oppositos, Quadis Bohemisque propinquos fuisse docet, in Geographia, Lib. II. Cap. XI: Καὶ ἔτι τὰ καλούμενα ΣΟΥΔΙΤΑ ὄρη. Ὑφ' ἃ ἐστιν ἡ Γάβρειτα ὕλη, ὧν μεταξὺ καὶ τῶν Σαρματικῶν ἐστιν ὁ Ὀρκύνιος δρυμός. *Et porro appellati SUDETI Montes: sub quibus est Gabreta Silva: inter quam & Sarmatarum Montes est Hercynia Silva.* Ibidem post quædam: Ὑπὸ δὲ τὴν Γαβρέταν ὕλην, ΜΑΡΚΟΜΑΝΟΙ. Ὑφ' οὓς ΣΟΥΔΙΝΟΙ. Καὶ μέχρι τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ οἱ ΑΔΡΑΒΑΙΚΑΜΠΟΙ. Ὑπὸ δὲ τὸν Ὀρκύνιον δρυμὸν, ΚΟΥΑΔΟΙ. Ὑφ' οὓς τὰ σιδηρυχεῖα, καὶ ἡ ΛΟΥΝΑ ὕλη. Ὑφ' ἣν μέγα ἔθνος οἱ ΒΑΙΜΟΙ, μέχρι τοῦ Δανουβίου. *Sub Gabrita verò Silva MARCOMANNI: Sub quibus SUDENI: & usque ad Danubium Fluvium ADRABÆCAMPI. Sub Silva autem Hercy-*

Hercynia QUADI: *Sub quibus Ferri Minera, & Luna Silva. Sub quâ Gens magna* BÆMI *usque ad Danubium.*

XXX. Quamobrem sunt, qui *Montes Sudetos* pro *Bohemicis* habent: quos Antiquitas ab omnium supremo, cujus Celsitudo Gigantem repræsentat, Germanicè *Risenbergicos*, Latinè *Gigantéos*: à Nivibus, Germanicè *Schneebergicos*, Latinè *Niveos* Montes dixit. Petrus Bertius in Notis ad Claudii Ptolemæi Geographiam, Lib. II. Cap XI. *Sudeti Montes: Risenberg. Gabreta Silva: Friestetterwald. Hercynia Silva: Behemerwald.* Philippus Cluverius in antiqua Germania Lib. III. Cap. XLVIII: *Suditos Montes alii interpretantur hodie id Iugum, quod ab Occidentali Bojohæmi Latere, vulgari Vocabulo, der Fichtelberg, clarissimos Amnes, Mœnum, Salam, Egram & Nabum fundit: alii eum Montem, qui ab Orientali Bojohæmi Latere, vulgari Vocabulo, der Risenberg, Albim Flumen eructat: utrique rectè.* Ibidem post quædam: *Subditi igitur Montes nulli alii sunt existimandi, quam qui hodie cognomine Bojohæmici totum Bojohæmum cingunt. Hos quoque propriè dictos fuisse Hercynios Montes, quemadmodum Silva iis superfusa, de qua superiore Capite egi, haud dubium est.*

XXXI. Ea verò Sudetorum Montium Pars, quæ Bohemos à Silesiis separat, etiamnum Silesiæ Limes ad Meridiem est. Davides Vechnerus in Germaniæ Breviario, de Germaniæ Montibus: *Sudetes, qui Silesiam à Meridie claudunt, vulgo etiam Montes Bohemici, Riphæi, Gigantes: das Boehmische, Schnee- und Riesengeburge.* Nicolaus Henelius in Silesiographia Cap. I. *Meridiano Soli objacent Montes Sudeti, à Solitudine Meridionali sic dicti, quasi Sudæde, Pars amplissimæ illius vastissimæque Hercyniæ Sylvæ; qui ab Hermunduris progressi, ab Occasu in Ortum ad Carpathum excurrunt, &, ut ad plura Loca, propter Magnitudinem, pertingunt: Sic aliis atque aliis vocantur Nominibus. Qua enim Bojemiam respiciunt, & hanc à Silesia Procursu suo, tanquam nativo Muro, separant, Bojemici: illis ipsis autem Bojemis Cerconessi, aliis Riphæi, Gigantari, &, quod toto fere Anno Nive, sive Nivium potius Seniô canescant, Niviferi Montes audiunt: das Boehmische, Risen oder Schneegebirge.* Ioachimus Curæus in Silesiæ Annalibus, de Glogovia: *Excurrit autem hoc* [meridionale Silesiæ] *Latus in Occasum ad Radices Montium, quos Ptolemæus nominat Sudetes, qui dividunt Bohemiam à Silesia.* Iohannes Fechnerus in Silvis Elysiis, Serie I. Carmine II. cui Titulus: Gigantéus, Montium Sudetorum in Silesia Caput:

Est Mons Elysii Limes clarissimus Agri,
Hercyniæ quâ Silva vetus se tollit in Austrum,
Bojæmumque Latus stipat Sudetibus altis:
Hic Caput erectum stellatis Ædibus infert.

Ibidem, post quædam, Versu 14:

Inde Gigantéum dixit vetus Accola Montem,
Silesias inter tantum qui præminet Alpes,
Quantum nana solent inter Saliceta Cupressi.

XXXII. Iam, si continuos Montes, intra veterem Germanorum Sueviam omnes, Circumstantiis hactenus adductis conformiter intuearis: non alios invenies, ultra quos Sedem, post Marcomannos & Quados (id est, Moravos & superiores Silesios) Bohemis propinquam, Lygiis attribuere possis, nisi ex Bohemicis eos, quos Vulgus Risenbergicos appellat, inferior Silesia pro Finibus ad Meridiem habet. Terrarum verò, quas Lygii possederunt, Terminus, quemadmodum ad Meridiem Sudeti Bohemici Risenbergici Montes fuerunt: ut ex antecedentibus constat: sic ad Orientem Fluvius Vistula fuit: ut ex subsequentibus constabit.

LYGII omnino SILESII.

XXXIII. Proinde non est, ut eos audiamus, qui Terras intra veterem Germaniæ Sueviam olim Lygiis proprias, nunc omnes Polonis subditas credunt. Inter quos est Philippus Cluverius, quantum scio primus, cujus Sententiam §. XIX. in medium attulimus. Nam cum Lygiorum Populus, in multas Gentes divisus, latissimum Telluris Tractum repleverit, ultra Montes Sudetos, Bohemicos, Giganteos situm, priscis Lygiam dictum: ex eâ quidem Partem aliquam Polonis hodie possideri concedimus: nullam verò Silesiis adhuc retineri negamus: quibus etiamnum ex Lygia superest, quicquid ad inferiorem Silesiam universam pertinet.

XXXIV. In eâ reperitur & Urbs, & Ducatus Lignicensium: quos, non præter Causam, Lygios erudita nominavit Antiquitas. Sanè tanta Lygiorum & Lignicensium in Vocabulis non est Inæqualitas, ut hos ab illis Nomen suum accepisse, nisi per absurdam Derivationem, monstrari non possit.

XXXV. Nam primum, inter Vandalos & Lygios, utrumque Populum Germanicum, ea videtur esse Nominum Oppositio, ut, quemadmodum *Vandali*, quod Sedem suam frequenter mutarent, Germanis *Wandeler*,

id

id est, *Ambulatores*: ita *Lygii*, quod Sedem suam firmiter retinerent, Germanis *Lyger*, id est, *Permansores* dicerentur. De quô egimus in Libro de Silesiorum Nominibus, Cap.IX.§.7.& 8.

XXXVI. Deinde multiplex fuit Germanis, ut aliis Populis, usitata Literarum Mutatio. Veteres Y usurpabant, ubi recentiores adhibent I E. Crebra notavimus Exempla, tum alibi, tum in Precationum Libello, quem Vratislaviensium Elisabetana Bibliotheca possidet, MSto, nescio cujus Autoris, Anno 1405 superstitis Scriptoris. Ibi legitur Precatione III: *So hoffe ich deyn armer demutiger DYNER, das SY durch meyner Sunden Willen, WY gros DY och gesyn, nicht gehindert werde*: id est, *So hoffe ich dein armer demütiger DIENER, das SIE durch meiner Sünden Willen, WIE gros DIE auch sein, nicht gehindert werde.* Precatione V: *SY mussen deyn Antilitz FLYEN alle, DY dich hassen*: id est, *SIE müssen dein Antlitz FLIEHEN alle, DIE dich hassen.* Alius Autor Anonymus [in laudatâ Bibliotheca MStus] Rhythmicorum Versuum Germanicorum de Salomonis Hebræorum Regis Rebus, Versu 26:

Ir eyne dyrdruckete yr Kynt
Czu tode, do SY lag und SLYF,
Alzus saget uns der BRYF. Id est:
Ihrer eine erdruckete ihr Kind
Zu tode, da SIE lag und SCHLIEF,
Als es saget uns der BRIEF.

Ibidem Versu 482:

DY LYBE ist starck, sam der tot. Id est:
DIE LIEBE ist starck, wie der Todt.

Ibidem Versu 1664:

Der yrste Steyn, der da LYGET. Id est:
Der erste Stein, der da LIEGET.

Similem in modum prius LYGER, postea LIEGER dictus est.

XXXVII. Recentiores autem Germani pro Y adhibitarum Literarum duarum IE alteram omittere solebant. Quis enim Germanus, Sermonis patrii satis peritus, ignorat, (ut ab Exemplis aliis abstineam) alios: *ich gib dir nichts*: alios: *ich geb dir nichts*, dicere solitos? Hinc factum existimamus, ut *Lygii* Germanis quondam *Lyger*, postea *Lieger*, denique, cum *Liegener* audirent, aliis *Ligener*, aliis *Legener* vocarentur: quos Slavi, cum intra Silesiam hærerent, Germanicam Vocem More suo mutantes, propte-

rea

rea *Liegnitzer* nominaverint: Latini autem promiscuè tandem aut *Legnicenses*, aut *Lignicenses* appellaverint.

XXXVIII. Id de Silesiorum Rebus antiquæ Literæ confirmant, quas Bohuslaus Balbinus in Miscellaneis Bohemicis edidit: ubi mox *Legnicii*, mox *Lignicii* Vox adhibetur. Decade I. Libro VIII. Volumine I. Parte III. Epistola XXV: quam Wenceslaus, Silesiorum Dux, Anno 1362. scripsit: *Nos Wenceslaus, Dei Gratia, Dux Silesiæ & Dominus LIGNICENSIS promittimus bona nostra Fide, sine omni Dolo, præsentibus, & spondemus serenissimo Principi & Domino Carolo Quarto, Divinâ favente Clementia, Romanorum Imperatori semper Augusto & Bohemiæ Regi, tanquam Domino nostro verè hæreditario & naturali, LEGNITZ tam Castrum, quam Civitatem cum ejus Districtu.* Epistola XXVI: quam Cæsar Sigismundus Anno 1426 scripsit: cui Literas Ducum Silesiæ, non tantum Boleslai, Wenceslai & Ludovici, Anno 1301: Sed etiam Ruperti & Ludovici, Anno 1383. scriptas inseruit: *Legi fecimus certas Literas Illustrium Boleslai, Wenceslai, & Ludovici, Ducum Silesiæ & Dominorum LIGNICENSIUM.* Ibidem, post quædam: *Nos Boleslaus, Wenceslaus, Ludovicus, Dei Gratiâ, Duces Silesiæ & Domini LIGNICENSES.* Iterum post quædam: *Omnes Terras, Civitates nostras, LEGNITZ videlicet, cum Castro Olaw.* Porro ibidem post quædam: *Literæ vero Illustrissimorum Ducum Ruperti & Boleslai, Ducum Silesiæ & Dominorum in LEGNITZ, quas etiam auscultari & legi ac transmutari fecimus, sic sonabant: Wir Ruprecht und Wosmislaw, Brüder, von Gottes Gnaden Hertzog zu Schlesfingen, und Herren zu LIGNITZ.*

XXXIX. Has, cum Loci, tum Nominis Rationes docere, cur *Lygios* pro *Silesiis* antiquis plerique Scriptores, Exteri quoque, non Indigenæ tantum, habeant, quis pauló circumspectior non videt? Iodocus Willichius in Commentariis ad Taciti Germaniam, Parte II, Cap. XXII: de Iugo Suevico: *In cujus Latere Septentrionali LYGII cohabitant, qui sunt ipsi SILESII: quorum Nomen olim fuit amplissimum. Siquidem ab hoc Iugo & à Quadis usque ad Vistulam ejusque pene Ostium pertinebant: ubi hodie degunt Odoracei POLONI.* Christophorus Colerus in Notis ad Taciti Germaniam, Cap. XLIII: de Lygiis: *Igitur horum Posteritas Civitas Lignicensis.* Stanislaus Sarnicius in veteris Poloniæ Chorographia: *LIGII: Provincia Sarmatica* [pro, Germanica,] *inter Viadrum & Boemicos Montes, quos Vandalicos Dion vocat. Ea nimirum SYLESIÆ Pars, ubi est LEGNICIUM Oppidum. Ideo LEGNICII Etymon à Denominatione LIGIORUM Scriptores Germanici derivant.* Matthias Dresserus in Historiarum Millenario VI. Parte II: de Lignicensibus aliisque Silesiorum Ducibus:

bus: *Silesios ex Lygiis & Elysiis nominatos esse, verisimile est.* Ibidem, post quædam: *Inde Lignicii Urbis Nomen est, & Lignicensium Principum.* Melchior Goldastus in Commentariis de Bohemiæ Regno, Lib. I. Cap. XIV. §. 2: *Certe Ligniciam à Ligiis Suevis Appellationem ducere, non est admodum verò absimile.* Ioachimus Curæus in Silesiæ Annalibus: *Invenimus igitur Incolas veteris SILESIÆ fuisse Quados, deinde LYGIOS.* Eadem scribunt de Lygiis, Iacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico, Lib. I. Cap. III. & Fridericus Lucas in Silesiæ Memorabilibus Parte I. Cap. II. §. III.

XL. Par igitur, agnoscere veteres, & in Germanis Suevos, & in Suevis *Lygios*, ut pro Silesiæ Cultoribus [in quâ durabilem habuerunt Sedem] ita pro Silesiorum Majoribus. Neque citra peculiarem Causam Lygios adhuc pro suis Majoribus habent Silesii. Soli enim potissima veterum Lygiorum Signa, præter ipsam Terram, Germanicum & Ortum, & Sermonem & Ius demonstrare possunt: quæ dudum Lygii cæteri cum Nomine sub Sarmatis, Slavis, Polonis amiserunt.

CAPUT XI.

Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Lygios ELYSIIS.

ELYSIORUM peculiaris Origo.

I.

IN Germanis *Suevos*, in Suevis *Lygios*, in Lygiis *Elysios* fuisse, Tacitus commemorat in Germania, Cap. XLIII: *Dirimit enim scinditque Sueviam continuum Montium Iugum, ultra quod plurimæ Gentes agunt. Ex quibus latissimè patet LYGIORUM Nomen in plures Civitates diffusum. Valentissimas nominasse sufficiet, Arios, Helveconas, Manimos, ELYSIOS, Naharvalos.*

II. Sunt, qui nostris *Elysiis*, ut Nomen, sic Ortum ab Hebræorum *Elisa*, quem Iavanis Filium, Iapheti Nepotem, Noachi Pronepotem fuisse Moses in Genesi, Cap. X, 2. 4. tradit, attrahunt. Ioachimus Curæus in Silesiæ Annalibus: *Inter Filios Iavan est ELISA, à quô sunt ex Testimonio multorum Æoles in Asia minori. Valde autem cognatum est hoc Nomen ELYSIIS & LYGIIS. Et Lygii ab Herodoto in eandem Asiam minorem non longè à Paphlagonia collocantur. Inde igitur Gentem nostram deduco.*

 His

His Consensum præbet Iacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico. Lib. I. Cap. II.

III. Nominis Elysiorum hanc Originem ab Hebræis petitam, in Libro de Silesiorum Nominibus, Cap. X. excussimus. Quod Gentis Elysiorum Originem attinet: nullum in solâ Nominum Convenientiâ Momentum satis valet. Nam *Elysii* nostri, aut sub *Elysiorum*, aut sub *Lygiorum* Titulo ex Asia in Europam venerunt: ibi tandem Silesiæ Cultores. Prius quidem nullo idoneo Teste nobis innotuit: posterius autem Cap. X. jam refutavimus.

IV. Sunt etiam, qui propiore Viâ nostris Elysiis, tum Appellationem, tum Originem à Græcis adducunt. Ea Sententia potissimum Poëtis arridet. Inter hos antiquissimus Caspar Ursinus Velius, Silesius.

SILESII faustô [sic arbitror] Omine Græcis
Nomen ab ELYSIIS, & Genus inde trahunt.

V. Certè Nomen Elysiorum, quanquam non nostrorum, à Græcis Originem habet: ut in Libro de Silesiorum Nominibus, Cap. X. ostendimus. At quinam illi Græcorum Elysii fuerunt, à quibus nostri provenerunt? Num illi, quos Antiquitas Græca felicissimos prædicavit? Hunc dignum piis Locum, ubi Gens *Elysiorum* beata vivit, quidam in *Africa* ponunt: intra *Ægyptiacas Terras*, Dio Chrysostomus in Oratione XI. de Ilio non capto; Intra *Fortunatas Insulas*, Plutarchus in Sertorio, Cap. XI.

VI. Quidam *in Europa* constituunt: *intra Hispaniam* Strabo in Geographia Lib. I. & III. *Intra Græciam*, Theodoretus ad Ezechielis Caput XXVII. Versum VII: si Ezechiel, quas Elisæ vocat Insulas, celebres Paganorum Insulas Elysias intelligit: quemadmodum censent Ezechielis Interpretes Ioannes Baptista Villalpandus, Ioannes Tirinus, alii: quorum Sententiam probant, Iacobus Bonfrerius in Sacræ Scripturæ propriorum Nominum Onomastico: & in Commentario ad Geneseos Cap. X, 4. Ioannes Pineda de Salomonis Rebus Lib. IV. Cap. XIV. §. II.

VII. Sed ubicunque fuerit Elysiorum Populus, cui Felicitatem partim veram, partim commentitiam Veteres adscripserunt: ab eô nostram Elysiorum Gentem provenisse, sola Vocum Æqualitas minimè docet. Unde nos eam Ioachimi Curæi & Iacobi Schickfusii Sententiam deferendam censuimus in Libro de Silesiorum Nominibus Cap. X. Nobis enim se magis probat *Elysiorum* Origo Germanica, tum Nominis, quam ibi confirmavimus;

vimus; à cæteris Germanis ob Auxilia sæpius adversus Hostium Vires opportuna dictos *Elyser*, ideo Latinis *Elysios*, id est, *Liberatores*: tum Populi, quam cum Germanorum Suevis aliis, & Suevorum Lygiis aliis communem, hactenus demonstratam, consecutos judicamus.

ELYSIORUM intra LYGIAM Sedes.

VIII. Elysiorum Terras intra Lygiam evidenter monstrare propterea non possumus, quoniam in tot Lygiorum Nationibus, quarum octo recensuimus Cap. X. §. I. distinctè sua cuique Sedes assignata nusquam reperitur. Habuit, ut ex præcedentibus patet, *Lygia*, cujus *Elysia* fuit Pars, pro Fine suo *ad Meridiem* quidem *Montes Sudetos* Bohemicos Risenbergicos: *ad Orientem* verò *Amnem Vistulam*, Germanos à Sarmatis separantem. Quamobrem, cum in eo Terrarum Tractu, qui Silesia dicitur, magna veteris Lygiæ Pars etiamnum exstet: cur à Silesiæ Solo vetus Elysia, veteris Lygiæ Pars, debeat excludi, non videmus, donec in contrarium Ratio valida proferatur.

IX. Accedit, quod à Lygiis Elysiis, tanquam Incolis Silesiæ priscis, ei Nomen impositum Viri non contemnendi statuant. Eos, ubi hanc Originem non penitus rejiciendam deridendamque monstravimus, in Libro de Silesiorum Nominibus, Cap. X. indicavimus.

ELYSII omnino SILESII.

X. Certè variis Argumentis, quibus antecedentia quoddam Pondus addunt, adducti, ut Lygios, sic in Lygiis Elysios maximè pro Silesiis antiquis habent, non Poëtæ solum, verum alii quoque Scriptores. Præter Matthiam Quadum, Matthæum Dresserum, Stephanum Ritterum, in Libro de Silesiorum Nominibus Cap. X §. XVIII. allegatos: Beatus Rhenanus in Castigationibus ad Taciti Germaniam, Cap. XLIII. de Elysiis: *Est autem hodie Slesiorum Populus insignis.* Christophorus Colerus in Notis ad Taciti Germaniam, Cap. XLIII: *In ELYSIOS docti Viri consentiunt, faciuntque SILESIOS.* Philipus Cluverius in antiqua Germania Lib. III. Cap. XXXIII: *ELYSIOS plerique nostri Seculi Geographi putant esse eosdem, qui nunc Silesii Latinè, patrio autem Vocabulo Slesinger vocantur: quasi Litera S interierit à Voce SELYSIOS.* Ioachimus Curæus in Silesiæ Annalibus: *Invenimus igitur Incolas veteris Silesiæ fuisse Quados, deinde Lygios, præcipuè vero ELYSIOS.* Eadem tradit Iacobus Schickfusius in Silesiæ Chronico, Lib. I. Cap. I.

XI. Quæ cum ita sint: *Elysios*, ut non excludere possumus à constantibus antiquæ Silesiæ Possessoribus: ita pro *Silesiorum* Majoribus agnoscere sustinemus.

CAPUT XII.

An Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Lygios BURIIS, OMANIS, DIDUNIS.

I.

LYgios Tacito in Germania Cap. XLIII. dictos, appellat Dio Cassius Lib. LXVII: λουγίους *Lygios*: Strabo in Geographia Lib. VII. λούγους, μέγα ἔθνος, *Lujos, magnam Gentem*: Claudius Ptolemæus in Geographia Lib. II. Cap XI. λούτους *Lutos*: Cognomento alios *Buros*, alios *Omanos*, alios *Didunos*.

II. Omnes hos diversis Nominibus denotatos unam Lygiorum gentem esse Viri doctissimi censent. Inter hos Isaacus Casaubonus ad indicatum Strabonis Locum, ubi *Lygios* λούγους *Lugos* vocat, in Margine quidem: Forte λουγίους *Lygios*: in Notis autem: *Assentior doctis Viris, quibus hi videntur esse Lygii, de quibus Tacitus: Dirimit scinditque Sueviam continuum Montium Iugum: Ultra quod plurimæ Gentes agunt: ex quibus latissimè patet Lygiorum Nomen, in plures Civitates diffusum. An tamen apud Strabonem mutari vulgata Lectio debeat, non facile dixerim. Nam Ptolemæus quoque* λούγους *videtur hos appellare, vel* λούτους, *ut habent ejus Editiones. Facit autem Ptolemæus varia horum Genera, Lutos Buros, Lutos Omanos, &, ut legunt quidam, Lutos Didunos: quod optimè cum illis Verbis convenit:* τὸ μέγα ἔθνος.

III. Confirmat eandem Sententiam Philippus Cluverius in antiqua Germania, Lib. III. Cap. XXXII: *Apud Ptolemæum equidem leguntur* Λοῦτοι Ὀμανοὶ, & Λοῦτοι Διδοῦνοι, & Λοῦτοι Βοῦροι: *verum, quia in plerisque Exemplaribus, pro secundo isto vocabulo, leguntur* Λογγιδοῦ·οι, *facillimum est conjectu, ubique scriptum fuisse* Λοῦγοι, *ita ut Lugi dicantur Ptolemæo, qui Straboni Lugii, Tacito Lygii, Ligii. Nec dubitare licet, an eadem sit gens: cum situs apud Ptolemæum probe respondeat.* Nec alienus ab eâdem sententiâ est Petrus Bertius de Rebus Germanicis Lib. I. Cap. XXIII: quo Cunradi Peutingeri Tabulam Itinerariam explicat: de Quadis & Lutugis: *Lutugi nus-*

quam Gentium leguntur. Ptolemæus Lingas nominat & Lutos, qui Omani, aliosque, qui Buri dicti sunt. Ac fieri potest, ut iidem Populi intelligantur. Possent videri esse SILESII, ob Viciniam Marcomannorum & Quadorum.

De LYGIIS BURIIS.

IV. *Lygios Buros* Tacitus, non tantum *Burios* appellat, verum à *Lygiis* etiam separat. Nam in Germania Cap. XLIII: *Nec minus,* inquit, *valent retro Marsigni, Gothini, Osi, BURII. Terga Marcomannorum Quadorumque claudunt. E quibus Marsigni & BURII Sermone Cultuque Suevos referunt.* Ibidem de Suevis: *Ex quibus latissime patet LYGIORUM Nomen in plures Civitates diffusum. Valentissimas nominasse sufficiet, Arios, Helveconas, Manimos, Elysios, Naharvalos.*

V. Habuerunt Burii Sedem Marcomannis & Quadis [quorum Tergis, ut Tacitus indicat, adhæserunt] propinquam. Eam Buris ad Vistulam Fluvium (cujus Fons in Silesiorum Teschinensibus Agris oritur) extensam fuisse, Claudius Ptolemæus in Geographia docet Lib. II. Cap. XI. Καὶ λȣ̃τοι, οἱ Βȣ̃ροι, μέχρι τȣ̃ Ουιςȣ́λα ποταμȣ̃. *Et Luti, dicti Buri, usque ad Vistulam Fluvium.* Ad quem Locum Iosephus Moletius in Notis: *Slesia Provincia.* Bilibaldus Pirckheimerus in Locorum per Germaniam Explicatione: *Luti Buri vero usque ad Vistulam extendebantur. Hodie Slesia est, ubi & Bratislaviensis Civitas, quæ Budorgis censetur, & Poloniæ Pars usque ad Fluvium Vistulam.* Philippus Melanchthon in Taciti Regionum & Gentium vocabulis: *Buri extremi Silesiorum versus Vistulam.* Stanislaus Sarnicius in veteris Poloniæ Chorographia: *Cornelii Taciti præcipuus Commentator hoc idem iis Verbis innuit: Burii, inquit, extremi sunt Syllesiorum Versus ʼstulam.*

VI. Eosdem Burios Philippus Cluverius intra inferioris Silesiæ Dynastias, Trachenbergensem, cujus Oppidum est Prausnicium: & Wartenbergensem, cujus Oppida sunt Schildberga & Beraunum, collocat, in antiqua Germania, Lib. III. Cap. XXXII. de Buris locutus: *Comprehenduntur,* inquiens, *hisce nunc Finibus, Silesiæ Pars, qua Oppida Praustnitz, Schilberg, Waartenberg & & Beraun, Poloniæ Portio.*

VII. At enim, fac, ad Philippi Cluverii Mentem, Marcomannos esse Bohemos: Quados esse Moravos: quomodo in Silesiacis Trachenbergensium & Wartenbergensium Dynastiis Locus esse Buriis potest: qui Marcomannorum & Quadorum claudunt Terga: ut Tacitus commemorat: Sedemque suam extendunt ad Vistulam, ut Ptolemæus refert?

VIII. Quod si vero Marcomannos Moravos, & Quados Silesios superiores statuas: non erit quidem, cur Buriis, ad Marcomannorum & Quadorum Terga hærentibus, vel ad Silesiam, vel in Silesia, non autem quatenus inferior, sed quatenus superior est, circa Vistulam, cujus Fons in Teschinensium campis promanat, Locus denegetur.

De LYGIIS OMANIS & DIDUNIS.

IX. De Lygiis Omanis & Didunis Claudius Ptolemæus in Geographia Lib. II. Cap. XI: Πάλιν ὑπὸ μὲν τοὺς Σέμνονας, οἰκοῦσι λίγγαι. ὑπὸ δὲ τοὺς Βουγοῦντας λοῦτοι, [pro quibus etiam reperitur, λόγγοι] οἱ Ὀμανοὶ. ὑφ' οὓς λοῦτοι [pro quibus pariter invenitur, λόγγοι] Διδοῦνοι, μέχρι τοῦ Ἀσκιβουργίου ὄρους. *Iterum sub Semnonibus habitant Lingæ: sub Buguntis autem LUTI OMANI: sub quibus LUTI DIDUNI usque ad Asciburgium Montem.*

X. Hinc, qui montem Asciburgicum inter Viadrum & Vartam reponunt, habent, cur Lygios & Omanos, & Didunos, partim ad inferioris Silesiæ, partim ad Poloniæ majoris Terras extremas referant: &, prout in iis collocaverint, aut Polonis, aut Silesiis adscribant.

XI. Nos, quibus Sedes *Lygiorum*, & *Buriorum*, & *Omanorum*, & *Didunorum* evidenter cognita non est: eos, de quibus incertum, an veteris Habitatores Silesiæ fuerint, inter *Silesiorum* Majores numerare supersedemus.

CAPUT XIII.

An Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Lygios ARIIS, HELVECONIS, MANIMIS, NAHARVALIS.

I.

GErmanis Suevis, inter Lygios, Tacitus Arios, Helveconas, Manimos, Naharvalos recenset in Germania, Cap. XLIII: De Suevis: *Ex quibus latissime patet LYGIORUM Nomen in plures Civitates diffusum. Valentissimas nominasse sufficiet, ARIOS, HELVECONAS, MANIMOS, Elysios, NAHARVALOS.*

II. Hos,

II. Hos, parum congrua Distributione, partim Hungarorum, partim Pomeranorum Terras possedisse putat Andreas Althamerus ad eundem Taciti ex Germania Locum: *Arii Lygiorum Gentes, Paones, hoc est Pannones, Danubii Accolæ (Unger) censentur. Dixit enim Cornelius, se explicaturum Germaniæ Populos, ad Danubium respicientes. Helveconæ, Manimi, Elysii, Naharvali, Lygiorum Populi, [eorum Sedes Pomerani aut Hungarorum quidam tenere videntur) ad Sarmatas tendunt.* Rectius Ariis, Helveconis, Naharvalis, intra Lygiam antiquam, Sedes inter Ripam Viadri dexteram, & Vartæ sinistram tribuit Abrahamus Ortelius in veteris Germaniæ Tabula, quam Jacobo Monavio Silesio, Patritio Vratislaviensi, dedicavit Anno M. D. LXXXVII. Manimos eodem in Loco Helveconis adjungit Ioachimus Curæus in Silesiæ Annal bus.

III. Nos, cum non satis habeamus exploratos horum Populorum Fines, non audemus, solis Conjecturis ducti, *Arios, Helveconas, Manimos, Naharvalos* addere *Silesiorum* Majoribus.

CAPUT XIV.

Origo SILESIORUM ex MAIORIBUS inter Suevos QUADIS.

I.

Quados statuit *Germanos* Autor Chronici Alexandrini, quod multi Fastos Siculos appellant: Γερμάνων ἔθνη καὶ ἀποικίαι εἰσὶν Ε. μαρκόμαννοι, Βαρδουλοὶ, κουαδοὶ, Βεριδοὶ, Ηερμοελοὶ. *Germanorum Gentes & Coloniæ sunt quinque: Marcomanni, Barduli, QUADI, Beridi, Hermoeli.* In Germanis Suevos fuisse Tacitus indicat in Germania, Cap. XLI: *Et hæc quidem Pars Suevorum in secretiora Germaniæ porrigitur. Propior [ut, quô modô paulo ante Rhenum, sic nunc Danubium sequar] Hermundurorum Civitas.* Cap. XLII. *Iuxta Hermunduros Narisci, ac deinde Marcomanni & QUADI agunt.*

QVADORUM intra Sueviam Sedes num in SILESIA.

II. Ubi Quadis Sedes intra veteris Germaniæ Sueviam fuerit, non tam ab antiquioribus, quam recentioribus Scriptoribus dubitari solet. Eam in Silesia fixam affirmantibus occurrunt negantes ideo, quia credunt, tenuis-

tenuisse Marcomannos in Moravia nunquam, semper autem Marcomannis proximos Quados in Moravia Sedem. Nos in hac Controversia primarias utriusque Partis Rationes subtiliorem in Modum speculati, par esse judicamus, ut Quados Silesios fuisse negantibus subtrahatur, affirmantibus præbeatur Suffragium. Ut ergo sua constet Silesiorum Historiis Veritas, eorum Argumenta, quibus nimium confisi, Quados pro Silesiis antiquis non habendos esse contendunt, primò luculenter proferemus, deinde fideliter corroborabimus, postremo penitus destruemus.

Num Marcomannis in Moravia Sedes.

Negationis Confirmatio I.

III. Argumentum primum, quod *Marcomannis* Sedem in Moravia denegat, est: *iis antiquissimam fuisse circa Rhenum Sedem.*

IV. Ariovistus, Germanorum Rex, L. Calpurnio Pisone, A. Gabinio, Consulibus: id est, Anno Urbis 695, ante Christum natum 56, à Sequanis adversus Æduos Defensor in Galliam vocatus, ibidem in Sequanorum Agris Domitor consederat. Ariovistum Sequanis depulsuris in Auxilium imploratus veniebat Iulius Cæsar. Huic Ariovistus Exercitum, multis Germaniæ Populis instructissimum, inter quos etiam MARCOMANNI erant opponebat. Ingenti Clade victus, dispersis Germaniæ Populis, trans Rhenum profugus, in Germaniam revertebatur. Iulius Cæsar de Bello Gallico Lib. I. Cap. XXXI: cum inter Sequanos & Æduos Occasionem Belli commemoravisset: *Sed pejus Victoribus Sequanis, quam Æduis victis accidisse: propterea, quod Ariovistus Rex Germanorum in eorum Finibus consedisset, tertiamque Partem Agri Sequani, qui esset optimus totius Galliæ, occupavisset, & nunc de alterâ Parte tertia Sequanos decedere juberet.* Ibidem Cap. LI: cum adversus Ariovistum ad ferendam Sequanis Opem Copias à se dispositas fuisse narravisset: *Ipse* [Cæsar] *triplici instructa acie usque ad Castra Hostium* [Germanorum, sub Ariovisto Rege, militantium] *accessit. Tum demum necessario Germani suas Copias è Castris educunt, generatimque constituerunt paribus Intervallis Harudes, MARCOMANNOS, Triboccos, Vangiones, Nemetes, Sedusios, Suevos.* Prælium, quô Cæsar Ariovistum superabat, reperitur ibidem Cap. LII. & LIII. descriptum: cujus Tempus, quod indicavimus, Dio Cassius Lib. XXXVIII. annotavit.

V. Hinc, Marcomannos tum circa Rhenum Sedem habuisse, colligit Philippus Cluverius in antiquâ Germania, Lib. III. Cap. III: *Nihil autem*, inquiens, *probabilius, quam proximos sibi Sequanos in Auxilium contra Æduos*

Æduos vocasse Germanos. Propiores vero nulli esse potuerunt, quam qui inter Moenum, Danubium atque Rhenum Amnes incoluerunt. Unde dilucidissimo Argumento colligitur, eosdem habuisse Ariovistinum in Germania Regnum Fines, quos ante Helvetii. Hæc igitur antiqua MARCOMANNORUM, *Sedusiorum, Harudumque ac vera Sedes.* Quibus innixus, inter hos tres ad Rhenum constitutos Populos, Marcomannos, Sedusios & Harudes, majorem attribuit Marcomannis Sedem. De quibus ibidem post quædam: *His igitur,* ait, *ampliores, quam illis, Agrorum tribuo Fines. Et, quia proximum sibi Regem Ariovistum in Auxilium vocasse Sequanos jam ante demonstravi, Terminos eis statuo à Meridie Danubium, ab Occasu Rhenum, à Septentrionibus Nicrum.*

Confirmationis I. Refutatio.

VI. Sed, quis paulò circumspectior non videt, quam imbecille Philippus Cluverius Opinioni suæ posuerit Fundamentum? Quid obstat, quò minus potuerit Rex Ariovistus Hostibus, primum Sequanorum potentibus Æduis, mox Germanorum potentissimis Romanis, præter suos, & alienos, & remotiores è Germania Populos opponere? Nam eorum habebat incredibiles Copias. Paulus Orosius in Historiis adversus Paganos Lib. VI. Cap. VII: *Postea Cæsar contra Ariovistum Regem excitantem invehentemque secum incredibiles Germanorum Copias: quibus nuper universos Galliarum Populos se subegisse jactabat, apud Sequanos vicit. Cum autem diu Exercitus Cæsaris, Germanorum Multitudine & Virtute perterritus, pugnam detrectasset: Ariovistus in Germaniam arrepta Navicula Rhenum transvectus effugit.* Eadem Paulus Diaconus in Historia Miscellâ Lib. VI. Cap. XVI. refert.

VII. Num Germani prævidere non poterant, Iulium Cæsarem, Adversarium fortissimum, si, profligatò Ariovistò, cum Romanis Legionibus Rhenum transgrederetur, Germaniæ, quantum liceret, Invasorem Domitoremque futurum? An non hinc ad omnes, certe plurimos, etiam MARCOMANNOS, in Moravia sedentes, justus Periculi Metus: ideoque magnus contra Iulium Cæsarem è diversis Germanorum, quanquam longinquius à Rheno habitantibus Populis Exercitus ad Ariovistum transmissus pervenire potuit?

VIII. Certè, cum Iulius Cæsar in Germaniam Rhenô transiturus, Pontem confecisset: mox Suevi Nuncios in omnes Sueviæ Partes miserunt, ut omnes in unum Locum convenirent, Armis ferendis habiles. Iulius Cæsar Lib. IV. de bello Gallico, cap. XIX: *Hæc ab iis cognovit: Suevos, postquam per Exploratores Pontem fieri comperisset, More suo, Concilio habito,*

Nuntios in omnes Partes dimisisse, uti de Oppidis demigrarent, Liberos, Uxores, suaque omnia in Silvas deponerent, atque omnes, qui Arma ferre possent, unum in Locum convenirent: hunc esse Delectum medium ferè Regionum earum, quas Suevi obtinent: ibi Romanorum Adventum exspectare, atque ibi decertare constituisse. Quod si tum Suevi adversus communem Hostem, Iulium Cæsarem, ex remotissimis Terris, in unum Locum convenire potuerunt: cur Ariovisto contra eundem Adversarium in Germanis Marcomanni, quanquam longinqui, adesse non potuerunt?

IX. Nimirum, quæ Philippus Cluverius profert, illis Iulii Cæsaris Temporibus Marcomannos circa Rhenum hærere quidem potuisse, non autem hæsisse docent. Sic autem, Marcomannos Sedem in Moravia tum non habuisse, non demonstrat.

Negationis Confirmatio II.

X. Argumentum secundum, quod Marcomannis Sedem in Moravia subtrahit, est: *Marcomannos ex antiquissima in novissimam, id est, ex Rhenana in Bohemicam Terram esse progressos.*

XI. Maroboduus, Marcomannorum Rex, à Romanis tutior futurus *in inferiora* cum Marcomannis confugit: incertum, quô Annô: sed tamen Augusto Imperatore, priusquam ejus Filius adoptivus Tiberius Cæsar in Marcomannos Expeditionem [Anno Urbis 758, Christi 6. quod §. XXIII demonstrabimus] suscepit. Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. CVIII: *Nihil erat jam in Germania, quod vinci posset, præter Gentem MARCOMANNORUM: quæ Maroboduo Duce, excita Sedibus suis, atque IN INFERIORA refugiens, incinctos Herciniæ Silvæ Campos incolebat. Nulla Festinatio hujus Viri Mentionem transgredi debet. Maroboduus Genere nobilis, Corpore prævalens, Animo ferox, Natione magis, quam Ratione barbarus, non tumultuarium, neque mobilem, & ex voluntate Parentium constantem inter suos occupavit Principatum: Sed certum Imperium, Vimque Regiam complexus Animô, statuit avocatâ procul à Romanis Gente suâ, eò progredi, ubi, cum propter potentiora Arma refugisset, sua faceret potentissima.*

XII. Confugit autem Maroboduus cum Marcomannis in Bohemiam; ubi, repulsis Bojis, Sedem fixerat, priusquam à Tiberio per Sentium Saturninum Armis peteretur. Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. CIX: *Hunc Virum* (Maroboduum) *& hanc Regionem* (Bohemiam) *proximô Annô diversis è Partibus Tiberius Cæsar aggredi statuit. Sentio Saturnino mandatum, ut per Cattos, excisis continentibus Herciniæ Silvis, Legiones Bojohæmum*

[id

[id Regioni, quam incolebat Maroboduus, Nomen est] duceret; ipse à Carnunto, qui Locus Norici Regni proximus ab hac Parte erat, Exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est.

XIII. Hæc interpretaturus Philippus Cluverius, *Superiora*, unde Maroboduus Marcomannos in *Inferiora* deduxit, quandam circa Rhenum Provinciam [quam Marcomanni, per Iulium Cæsarem, sub Ariovisto Germanorum Rege, cum aliis Germaniæ Populis fusi, tanquam Patriam, repetierint] non autem Danubio vicinam Moraviam fuisse statuit: quia *Moraviam* Bohemiâ non *superiorem*, sed *inferiorem* agnoscit. Nam Velleji Paterculi Verbis in antiqua Germania Lib. III. Cap III. allegatis hæc subjicit: *Marcomannorum Gentem, Sedibus suis excitam in INFERIORA transgressam, incinctos Herciniæ Silvæ Campos, id est, Bojohæmum incoluisse ait Autor. Itaque in superioribus eos ante Locis constitisse, certum est. Quæ sunt autem illa Loca SUPERIORA? Quidam è dictis modo Velleji Verbis haud dubiè colligunt, in Moravia Marcomannos fuisse, antequam Bojos è Bojohæmo expulerint. Sed quomodo MORAVIA BOIOHÆMO SUPERIOR? Haud equidem intelligo. Logi sanè sunt ac Nugæ meræ. Sequens mox Auctoris Verum ostendit Oratio. Maroboduus statuit, avocata procul à Romanis Gente suâ, eò progredi, ubi, cum propter potentiora Arma Romanorum refugisset, sua faceret potentissima. Si procul à Romanis in Bojohæmum refugit, certe in Moravia ante haud constitit: ut, quæ remotior à Romanis, quam ipsum Bojohæmum.*

Confirmationis II. Refutatio.

XIV. Sed primum, *Inferiora*, in quæ Maroboduus Marcomannos, procul à Romanis avocatos, traduxit, Vellejus Paterculus, secundum meliores Codices MStos, & ex iis publicatos, *Interiora* dixit. Ita legendum censent, Fridericus Sylburgius & Iustus Lipsius in Notis ad Vellejum. Ita legitur in Vellejo, quem Ianus Gruterus Hanoviæ, in Historiæ Augustæ Scriptoribus, Anno M. DC. XI. Ausonius Popma Franekeræ Anno M. DC. XX. Iohannes Henricus Boeclerus Argentorati Anno M. DC. XLII. edidit.

XV. Quin Res ipsa, non *Inferiora*, sed *Interiora*, legendum esse monet. Maroboduus enim, quoniam à Romanis longinquior securiorque futurus, incinctos, id est, circumcinctos Herciniæ Silvæ Campos incoluit, utique commodius, *Interiora*, quam *Inferiora* petiisse dicitur.

XVI. Deinde, cur illa, vel *Superiora* vel *Exteriora*, è quibus Maroboduus Marcomannos, vel in *Inferiora*, vel in *Interiora* transtulit, *Rhenanas* qui-

quidem, non autem *Moravicas* Terras appellare potuit? Ideo, quia tum Romanis Provinciis remotiores Campi *Moravici*, quam *Bohemici* fuerunt? Hanc Philippus Cluverius affert Rationem: *Si procul*, inquiens, *à Romanis in Bojohæmum refugit, certè in Moraviâ ante haud constitit: ut, quæ remotior à Romanis, quam ipsum Bojohæmum.*

XVII. Sed Romani, quos Maroboduus cum Marcomannis refugiebat, Provincias tum non tantum Rheno, verum etiam Danubio cohærentes possidebant.

XVIII. Nam, sub Augusti Cæsaris Imperio, inter Populos Danubio, Germanorum & Romanorum Limiti, propinquos, Romani subegerunt Noricos, L. Domitio Ænobarbo, P. Scipione, Consulibus, Anno Urbis 737, ante Christum natum 14. Dio Cassius Lib. LIV. de Augusto Cæsare loquens: Interprete Guilielmo Xylandro: *His constitutis, L. Domitio, & P. Scipione Coss. in Galliam profectus est, obtendens Causam hujus Profectionis Bella, quæ ibi conturbata essent.* Ibidem, post quædam: *Pannonii cum Noricis in Histriam Incursiones fecerunt, & à Silio ejusque Legatis Incommodis affecti, rursus Pacem acceperunt, Noricisque etiam Causam Servitutis præbuerunt.*

XIX. Postea Romani proximos Danubio Pannones subegerunt, M. Valerio Messalla, P. Sulpicio Quirinio, Consulibus: Anno Urbis 741, ante C. N. 10. Dio Cassius Lib. LIV: de Augusto Imperatore: *Agrippam ex Syria reversum, Tribunitiâ Potestate in aliud Quinquennium prorogatâ cohonestavit, ac in Pannoniam, ubi jam Bellum gliscebat, cum majori Imperio, quam nullus alius extra Italiam haberet, misit. Agrippa eam Expeditionem, jam Hieme instante, quâ M. Valerius Messalla Barbatus, & P. Sulpicius Quirinius Consules fuere, fecit.* Ibidem, post quædam: *Tiberio prius ademta, quam habebat, Uxore [Filia Agrippæ ex alia, quam Iulia Conjuge] quæ & Infantem ex eo natum jam alebat, & Uterum ferebat, Iuliam ei despondit: ac contra Pannonios eum misit: qui, cum Metu Agrippæ quievissent, eô defunctô, ad Bellum consurrexerant. Eos Tiberius, usus egregiâ Scordiscorum, qui Pannoniorum Fines attingebant, eodemque Belli Apparatu utebantur, Operâ, multis Maleficiis, Agro Mortalibusque impositis, domuit, Arma ademit, Iuniorum plerosque in alias Regiones abducendos vendidit.*

XX. Easdem & Noricorum, & Pannonum, & aliorum Provincias Danubio vicinas, sub Augusti Cæsaris Imperio, per Tiberium Cæsarem Romanis subjectas fuisse, commemorat Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. XXXIX: *At Tiberius Cæsar quam certam Hispanis parendi Confessionem extor-*

torserat Parens, Illyriis Dalmatisque extorsit. Rhætiam autem & Vindelicos, ac Noricos Pannoniamque & Scordiscos, novas Imperio nostro subjunxit Provincias.

XXI. Iam, post alios ad Danubium Populos, maximè Pannones, Anno ante Christum Natum 10, à Romanis oppressos: Maroboduus, si procul à Romanis, multas circa Danubium Terras possidentibus, & facillimô per Danubium in Germaniam Transitu potitis, Marcomannos abducturus, è Terris Moravicis, ad Danubium extensis, in Bohemicas, à Danubio remotiores, denso Herciniæ Silvæ Munimento circumdatas, transtulit: an non *Exteriora*, simul & potentissimis, & felicissimis Hostibus obnoxia, refugiens, hoc Pacto ad *Interiora* confugit?

XXII. Quo minus autem, si non citius, at non diu post Pannones Romanis subjectos: inter spatium Temporis ab Anno Urbis 741, ante C. N. 10: ad Annum Urbis 758, Christi 6. per XV. Annos: Maroboduus è Moravia in Bohemiam Marcomannos transferre potuerit, nihil obstare video.

XXIII. Nam Tiberius Cæsar, Augusti Cæsaris Filius adoptivus, Expeditionem adversus Dalmatas suscepit, M. Æmilio Lepido, L. Aruntio, Consulibus: ut Dio Cassius Lib. LV. tradit: hoc est, Anno Urbis 758. Christi 6. At eodem Anno, Tiberius Cæsar Bellum adversus Maroboduum, Marcomannorum Regem, jam Bohemiâ potitum, ipse Dalmatico Bello implicatus, gerere non poterat: & propterea Sentio Saturnino gerendum committebat: ut Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. CIX. refert, cujus Verba reperiuntur allegata §. XII.

XXIV. Ergo Sententiam eorum, qui Marcomannos, antequam sub Rege Maroboduo in Bohemiam commigrarent, jam in Moraviâ sedisse judicant, Philippus Cluverius arguit quidem, non autem convincit Erroris. Cur igitur Marcomannis in Moravia Sedem antiquissimam constituentium Iudicia pro meris Nugis habet?

Negationis Confirmatio III.

XXV. Argumentum tertium, quod Marcomannis Sedem in Moravia nullam concedit, est: *Si Marcomannis, cum in Bohemiam transierunt, in Moravia fuit Sedes: post eorum Discessum Moravia fuit Incolis destituta.* Sed hoc, quanquam notabile, quia nusquam in Monumentis reperitur: nec Indicia desunt, ex quibus, post Marcomannorum in Bohemiam Transitum, Moraviam habitatam colligi potest, peritis Antiquitatum Animis absur-

dum est. Quare Marcomanni, cum novissimam, in Bohemia fixerunt, non reliquerunt antiquissimam in Moraviâ, sed alibi retentam hactenus Sedem.

Confirmationis III. Refutatio.

XXVI. At hæc tanti non est Ratio, ut à Sententiâ suâ revocare possit eos, qui Marcomannos ex Moravia in Bohemiam sub Maroboduo digressos judicant.

XXVII. Nam primô, cum Maroboduus Bojos ex Bohemia [Bojorum Patria, Bojohemia] depulit, & in eam Marcomannos transtulit: Num Bojos in Bohemia delevit omnes: omnes in Bohemiam traduxit Marcomannos? Id neque Strabo [cujus Testimonium §. XXVIII. proferemus] neque Tacitus docet, cujus hæc sunt in Germania, Cap. XXVIII: *Inter Hercyniam Silvam, Rhenumque & Mœnum Amnes Helvetii: ulteriora Boji: Gallica utraque Gens, tenuere. Manet adhuc Bojemi Nomen, significatque Loci veterem Memoriam, quamvis mutatis Cultoribus.* Cap. XLII: *Præcipua Marcomannorum Gloria Viresque: atque ipsa etiam Sedes, pulsis olim Bojis, Virtute parta.* Certe parum congruit Vero, Marcomannos Sedem priscam, multis Sæculis, ab Alexandri Magni Ævo, quô jam vicini Quadis fuerunt, [id postea ostendemus §. 45.] retentam, vel Hostibus, vel aliis occupandam reliquisse totam.

XXVIII. Præterea Maroboduus non Marcomannos tantum, verum alios etiam multos Populos in Bohemiam transtulit. Strabo in Geographia, Lib. VII: (pag. 201.) de Germania: Ἐν ταυτῇ δ' ἐςὶ καὶ ὁ ἑρκύνιος δρυμὸς, καὶ τὰ τῶν Σουήυων ἔθνη, τὰ μὲν οἰκοῦντα ἐντὸς τοῦ δρυμοῦ κατάπου τὰ τῶν κολδούλων, ἐν οἷς ἐςὶ καὶ τὸ Βουΐασμον [alii Βουβίεμον, alii Βουΐαιμον] τὸ τοῦ μαροβούδου βασίλειον. Εἰς ὃν ἐκεῖνος τόπον, ἄλλους τὲ μετανέςησε πλείους, καὶ δὴ καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς ἑαυτῷ μαρκομάνους. Ἐπέςη γὰρ τοῖς πράγμασιν οὗτος ἐξ ἰδιώτου μετὰ τὴν ἐκ Ρώμης ἐπάνοδον. Νέος γὰρ ἦν ἐνθάδε, καὶ εὐεργετεῖτο ὑπὸ τοῦ σεβαςοῦ. Επανελθὼν δὲ ἐδυνάςευσε καὶ κατεκτήσατο πρὸς οἷς εἶπον, Λουΐους τὲ μέγα ἔθνος, καὶ Ζούμους, καὶ Βούτονας δὲ μουγίλωνας, καὶ Σιβινοὺς, καὶ τῶν Σουήυων αὐτῶν μέγα ἔθνος Σέμνονας. *In hac est etiam Hercynium Nemus, & Suevorum Nationes, partim sanè habitantes intra Nemus, quemadmodum Cordulorum Gentes. In quibus exstat Boviasmum* [alii Bubiemum, alii Boiemum] *Marobudi Regia. In quem ille Locum, cum alios complures traduxit, tum etiam Populares suos, Marcomannos. Siquidem hic, cum ante*

priva-

privatus fuisset, post Reditum ex Urbe Roma, Rebus administrandis præfectus est. Adolescens enim illic vixit, & Beneficiis ornatus est ab Augusto. Reversus autem in Patriam regnare cœpit, &, præter Gentes, quas nominavi, etiam Lujos, magnam Gentem, & Zumos, Butones, Mugilones, Sibinos, & ipsorum Suevorum populosam Nationem Semnones Imperio suo adjecit: Tot Populos, prioribus Patriis relictis, totos in unam Bohemiam, qvibus omnibus capiendis ea non fuit, quis translatos credat?

XXIX. Quantum igitur conjicere possumus: Maroboduus, ille plurimorum Populorum Rex, potissimum sibi consulturus, ut procul à Romanis haberet Regiam, ubi suis, non tantum Marcomannis, sed cæteris etiam Populis, suæ Potestati subjectis, circa Bohemiam sedentibus, & tutius, & commodius imperare posset, in Bohemiam digressus, multos in Moravia residuos Marcomannos, patriæ, tum Regionis Custodes, tum Gentis Propagatores, sibi, quamvis intra Bohemiam agenti, subditos intra Moraviam habuit: à quorum Posteris cæteri Moravi, quos ibi Sæculum posterius vidit, provenerunt.

XXX. Quid multis? Marcomannos à Maroboduo non omnes in Bohemiam translatos, sed multos in Moravia relictos esse, clarissimô Testimoniô patefaciam. Maroboduus enim Marcomannos, si non paulo ante Christum natum, certe primis Annis post eum natum, priusquam Tiberius Cæsar Anno Urbis 758, Christi 6, Expeditionem in Marcomannos suscepit, in Bohemiam transtulit: ut §. XI & XXIII. demonstravimus. Hi vero Marcomanni, quos Maroboduus in Bojorum Patriam traduxerat, ideoque Bojohemos Antiquitas nominat, postea Sedem, à cæteris Marcomannis, extra Bohemicas Terras, distinctam habuerunt. Hinc per eam, & à Bojohemis, & à Quadis, tanquam ab utrisque diversus Populus, separabantur. Id Testimonium nobis præbet Claudius Ptolemæus, Sæculo Christi secundo, sub Imperatore Marco Antonino superstes, in antiqua Geographia, Lib. II. Cap. XI: Ὑπὸ δὲ τὴν Γαβρῆταν ὕλην, ΜΑΡΚΟΜΑΝΟΙ. Ὑφ᾽ οὓς ΣΙΔΗΝΟΙ. Καὶ μέχρι τοῦ Δανουβίου ποταμοῦ οἱ ΑΔΡΑΒΑΙΚΑΜΠΟΙ. Ὑπὸ δὲ τὸν Ὀρκύνιον δρυμὸν ΚΟΥΑΔΟΙ. Ὑφ᾽ οὓς τὰ σιδηρουργεῖα, καὶ ἡ ΛΟΥΝΑ ὕλη. Ὑφ᾽ ἣν μέγα ἔθνος, οἱ ΒΑΙΜΟΙ, μέχρι τοῦ Δανουβίου. *Sub Gabrita vero Silva MARCOMANNI: Sub quibus Sideni: & usque ad Danubium Fluvium Adrabæcampi. Sub Silva autem Hercynia QUADI. Sub quibus Ferri Minera, & Luna Silva. Sub qua Gens magna BÆMI, usque ad Danubium.*

XXXI.

XXXI. Quamobrem, quoniam Marcomannos, Quadis proximos, Sedem ab Alexandri Magni Temporibus, (id poſtea oſtendemus) quibus utrique circa Danubium, in Germanorum Populis extremi, Sarmatis vicini, tenebant, ſub Auguſto Cæſare, cum in Bohemiam diſceſſerunt, circa Rhenum, non in Moraviâ, tenuiſſe, nondum idoneo Argumento quisquam oſtendit: adhuc ſtat eorum Sententia, qui Marcomannis Sedem in Moravia ſemper fuiſſe judicant.

XXXII. Scilicet non præter Cauſam *Marcomannos Moravos*, Marcomanniamque Moraviam Viri doctiſſimi ſtatuunt. Æneas Sylvius in Hiſtoria de Europa, Cap. XXXIII: *Quantum vero ex Lectione Ptolemæi accipere licet, Marcomanni & Sudini Candique Moraviam & Auſtriam, quæ trans Danubium jacet, incoluiſſe videntur.* Bilibaldus Pirckheimerus in Deſcriptione Germaniæ: *Marcomanni Merhern.* Andreas Althamerus in Scholiis ad Taciti Germaniam, Cap. XLII: *Ex quibus conſtat, Marcomannos primum circa Gabretam Silvam, id eſt Boëmicam, quæ in Suevis jacet, habuiſſe Sedes: ubi nunc Regio, quæ Moravia, Merhenland dicitur, ſita eſt.* Iodocus Willichius in Commentariis ad Taciti Germaniam, Parte II. Cap. XXI: *Gabreta autem Silva Boihemicorum montanorum ad Auſtrum Partem complectitur, circa quam habitarunt olim Marcomanni, id eſt, Moravi.* Henricus Glareanus in Annotationibus ad Iulii Cæſaris de bello Gallico Librum I. Cap. LI: de Marcomannis: *Satis conſtat, eſſe Moravienſes.* Stanislaus Sarnicius in veteris Poloniæ Chorographia: *Etſi autem variè ſe torquent Autores, Nomen Marcomannorum exponentes: tamen liquet, hac voce Populos illos intelligi, qui ad Flumen Moravam habitarunt, à quo etiam Nomen ſibi acquiſiviſſe, Sonus ipſe indicat.* Ioannes Stumpfius in Chronicis Helveticis Lib. II. Cap. IV. *Marcomanni Meerhern.* Abrahamus Ortelius in Theſauro Geographico: *Marcomannia Regio, ut Iulius Capitolinus habet. Merhern hodie eſt.* Petrus Montanus in Notis ad Claudii Ptolemæi Geographiam, Lib. II. Cap. XI. *Marcomanni: Marrhenland: Moravia.* Guidus Pancirolus in Commentario ad Occidentalis Imperii Notitiam, Cap. XXII: *Honoriani Marcomanni Seniores, & Honoriani Marcomanni Iuniores, ex illis Germaniæ Populis ſunt contracti, qui nunc Moravi vocantur.* Ibidem Capite LXXXIII: *Tribunus Gentis Marcomannorum, quos nunc Moravios vocant.* Plures huic Sententiæ ſubſcribentes indicabimus §. LIV.

QUADORUM in Suevia Sedes An intra SILESIAM.

XXXIII. Nunc igitur, postquam Marcomannis in Moravia Sedem restituimus: superest, ut etiam Quadorum, semper Marcomannis proximorum, in Silesia Sedem à suis Oppugatoribus vindicemus: quorum Vis omnis duobus innititur Argumentis.

Negationis Confirmatio I.

XXXIV. Prius Argumentum, quod in Silesia Sedem Quadis adimit, est: *Sedem in Moravia fuisse Quadis.* Sic statuit Philippus Cluverius in antiqua Germania Lib. III. Cap XXXI: *Termini igitur Quadorum antiquitus fuerunt, ut ante dictum, à Meridie Danubius, ab Occasu æquinoctiali atque æstivo: primò Cluna Amnis, dein Bojohæmici Montes, ad Mari usque confluentem: ab Ortu æstivo Marus.* Melchior Goldastus in Commentariis de Bohemia, Lib. I. Cap. XII. §. II: *QUADI ergo primi omnium fuerunt, qui Moraviam habuisse in Literarum Monumentis commemorantur.* Ibidem, post quædam: *Moraviam, non Silesiam: ut plerique omnes hactenus opinati sunt: quos eruditè confellit Cluverius.*

Confirmationis I. Refutatio.

XXXV. Philippus autem Cluverius quod audacter asserit, non evidenter ostendit. Nam præcipua, quibus Opinionem suam fulcit, huic Fundamento innituntur: *Marcomannos prius circa Rhenum, post in Bohemia, nunquam in Moravia Sedem habuisse:* quod per ea, quæ protulimus, jam prostratum jacet.

XXXVI. Non igitur mirum, à Philippo Cluverio Quados in Moraviam, ubi Marcomannos nunquam hæsisse putat, esse collocatos. Unus enim, vel nunquam, vel rarò tam sterilis Error est, ut plures non pariat. Nimirum, Clarissimus ille Vir, cum Sedem Marcomannis antiquissimam dedisset ad Rhenum, & inde progressis novissimam crederet universis contigisse Bohemiam: hoc Pacto vacuam Incolis Marcomanniam, quæ nostris Temporibus Moravia dicitur, implevit Quadis.

Negationis Confirmatio II.

XXXVII. Posterius Argumentum, quod in Silesia Sedem Quadis subducit, est: *Quadiam fuisse quandam velut Germaniæ Frontem Danubio prætextam.*

XXXVIII. Id Tacitus indicat de Germania Cap. XLII: *Iuxta Hermunduros Narisci, ac deinde Marcomanni & QUADI agunt. Præcipua Marcomannorum Gloria Viresque, atque ipsa etiam Sedes, pulsis olim Bojis, Virtute parta, nec Narisci QUADIve degenerant. Eaque GERMANIÆ velut FRONS est, quatenus DANUBIO prætexitur.* Quibus in antiqua Germania Philippus Cluverius prolatis verbis addit Lib. III. Cap. XXXI: *Ergo & QUADI in DANUBII Ripa: Scilicet infra Marcomannos.*

XXXI. At hodie Silesia, Meridiem versus, ubi Iablunca reperitur, extrema, novem Milliaribus Germanicis à Danubio distat. Non igitur par est, ut vel Quadia pro Silesia, vel Quadi pro Silesiis habeantur.

Confirmationis II. Refutatio.

XL. Sed huic etiam Opinionis caducæ Fulcro, partim labefactando, partim subvertendo servientia Instrumenta non desunt.

XLI. Nam primô, cur Tacitus *Quadiam* appellavit Germaniæ, non *Frontem*, sed *velut Frontem?* Num propter Vocis Notionem: quoniam Germaniæ, non propriè, sed impropriè Frons Quadia fuerit? An propter Rei Conditionem: quoniam Germaniæ, non ipsa *Frons*, id est, Danubio, Romanorum Germanorumque Limiti proxima, sed *velut Frons*, id est, à Danubio remotior fuerit Quadia?

XLII. Deinde, num Tacitus Quadiam Germaniæ nominat velut Frontem, *quatenus Danubio prætexitur?* Nam, si melioribus Codicibus, & ineditis, & editis credimus: scripsit Tacitus, non, *quatenus Danubio prætexitur*, sed, *quatenus Danubio pergitur.* Ita repererunt in MStis Iustus Lipsius, Curtius Pichena, Christophorus Colerus, ut in Notis ad hunc Locum testantur. Ita legitur in Tacito, quem Matthias Berneggerus Argentorati M. DC. XXXVIII: Ioannes Fridericus Gronovius Amstelodami M. DC. LXXII. Theodorus Ryckius Lugduni Batavorum M. DC. LXXXVII. emisit. Quid autem sibi vult; *quatenus Danubio pergitur?* Num *quatenus*, vel *circa Danubium*, vel *ad Danubium*, an *à Danubio* in remotiora Loca pergitur?

XLIII. Fac, intelligi Tacito, ut cæteras Provincias, Hermunduriam, Narisciam, Marcomanniam, sic Quadiam, omnino Germaniæ Frontem Danubio prætextam, id est, proximam. Num sic ad Danubium extensa Quadia non esse potest, à Danubio per novem Milliaria Germanica remotior Silesia? Quem in Historicis Geographicisque satis versatum latet, longè plurimas Regiones, quondam in latius porrectas, nunc in angustius contractas

tractas inveniri: quas tamen, sub Populorum, & veterum, quorum ampliores fuerunt, & recentium, quorum arctiores sunt Patriæ, quanquam Nominibus diversis denotatas, easdem censet justus eruditorum Virorum Consensus? Non enim tam ex Finibus, quam ex Terris, intra Fines, seu majores seu minores sitis, Iudicium de Provinciis, earumque Populis est ferendum.

XLIV. Sic Argumenta, quorum Fiduciâ Philippus Cluverius Sedem Marcomannis ad Rhenum antiquissimam, in Bohemia novissimam, in Moravia nullam tenuisse contendit: &, quemadmodum Bohemos in Marcomannos, ita Marcomannos in Quados convertit: hoc est, antiquos intra Bohemiam Moravos, intra Moraviam Silesios constituit, si fortius inspiciantur, inefficacissima deprehenduntur. Sic Adversarios, qui Marcomannos pro Moravis, Quados pro Silesiis habent, acriter quidem oppugnat, non autem feliciter vincit.

QUADORUM in Suevia Sedes intra SILESIAM.

XLV. Quadi, Archonte Athenis Evæneto, Olympiade III, Anno II, ante Christum Natum 333: cum Alexander Magnus ad Danubium pervenit, Germanicarum Gentium extremi, Marcomannis ad Occidentem, Sarmatis Iazygibus ad Meridiem, Bastarnis ad Orientem proximi, Sedem circa Danubium habebant.

XLVI. Tempus nobis indicat Diodorus Siculus Lib. XVII. Cap. II. Interprete Laurentio Rhodomanno: *Cum Archon Athenis Evænetus, Romæ Consules essent L. Furius & C. Mænius: Alexander Gubernaculis Regni susceptis, justas ante omnia Pœnas Cædis paternæ Autoribus inflixit.* Ibidem, Cap. VIII: *Alexander verò compositis Græciæ Motibus, Arma in Thraciam expedit, Gentesque multas ibi tumultuantes perterrefaciens, ad imperata faciendum cogit. Tunc & Pœoniam Illyridemque & conterminas hisce Terras invadit, & Incolarum plurimis, qui à Fide Regis desciverant, subactis, Barbaros illis Finitimos Imperio suo adjungit.*

XLVII. Rem nobis exponit Arrianus Nicomediensis, in Historiarum, quas de Alexandri Magni Expeditione scripsit, Lib. I: Ἀπὸ δὲ τῆς μάχης τριταῖος ἀφικνεῖται Ἀλέξανδρος ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν ἼΣΡΟΝ ποταμῶν τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην μέγιστον ὄντα, καὶ πλείστην γῆν ἐπερχόμενον, καὶ ἔθνη μαχιμώτατα ἀπείργοντα, τὰ μὲν πολλὰ κελτικά, ὅθεν γε καὶ αἱ πηγαὶ αὐτῷ ἀνίσχουσιν. Ὧν τελευταίους, ΚΟΥΑ-

ΔΟΥΣ καὶ ΜΑΡΚΟΜΑΝΟΥΣ, ἐπὶ δὲ Σαυρομάτων Μοῖραν, Ἰάζυγας. Id est, Interprete Bonaventura Vulcanio: *Tertiò post hanc Pugnam Die Alexander ad Istrum Flumen pervenit, omnium, quæ in Europa sunt, maximum, quodque plurimum Terræ aluit, & bellicosissimas Nationes suo Tractu complectitur: ac quidem præcipuè CELTICAS, à quibus etiam Fontes ejus oriuntur. Harum Nationum extremi sunt QUADI & MARCOMANNI, deinde IAZYGES, Pars SAUROMATARUM.* His Quadorum in Germaniæ Provincia Silesia Sedem indicari, quô distinctius, eô clarius, ostendemus.

XLVIII. Primo, Quadi fuerunt Germani: quanquam, ut Marcomanni, vocentur Celtæ. Nam Germanos etiam, non tantum Gallos, & alios Europæos, Celtas nominari constat. Id ostendimus hoc Libro Cap. II. & V. Accedit, quod & Marcomannos & Quados, quos Arrianus inter Celtas refert, Tacitus in Germanis recenseat in Germania Cap. XLII & XLIII. Præterea, Germanos esse, quos Arrianus Celtas vocat, Res ipsa loquitur. Hos enim ad Istrum, hoc est, Danubium, habitavisse narrat: in quorum Terris Fontes Danubii promanant. Oriuntur autem in eô Solo, quod Germanis etiam veteres Scriptores attribuerunt. Plinius Lib. IV. Cap. XII: *Inde Ostia ISTRI. Ortus hic in GERMANIÆ Iugis Montis Abnobiæ, ex adverso Raurici Galliæ Oppidi, multis ultra Alpes millibus, ac per innumeras lapsus Gentes, DANUBII Nomine, immenso Aquarum Auctu, & unde primum Illyricum alluit, ISTER appellatus, sexaginta Amnibus receptis, medio ferme Numero eorum navigabili, in Pontum vastis sex Fluminibus evolvitur.* Silesios vero Germanos esse quis neget?

XLIX. Secundô, Quadi fuerunt extremi Germanorum circa Danubium: qui Germanicis & Sarmaticis Gentibus ad Meridiem pro Limite fuit: ut Cap. VI. planum fecimus. Quis autem ignorat, in Germania Silesiam, quatenus Superior dicitur, non adeo multum à Danubio distare, cui fuit, cum Quadiæ Nomen sustinebat, si non proxima, certè propinquior: ut ex iis, quæ jam §. XL. & sequentibus, in medium attulimus, patet.

L. Tertiô, Quadi fuerunt Marcomannis proximi. Commemorat id Tacitus etiam in Germania Cap. XLII: *Iuxta Hermunduros Narisci, ac deinde MARCOMANNI ac QUADI agunt.* Ibidem, post quædam: *MARCOMANNIS QUADISque usque ad nostram Memoriam Reges manserunt.* Cap. XLIII: *Marsigni, Gothini, Osi, Burii, Terga MARCOMANNORUM QUADORUMque claudunt.* Silesii

verò

verò Marcomannis, quos esse Moravos supra demonstravimus, etiamnum vicini sunt.

LI. Tertiò *Quadi*, non Marcomannis tantum, verum etiam Sauromatis, hoc est, *Sarmatis* proximi fuerunt, in Germanis extremi. Reperimus autem duplicis Generis Sarmatas, cum *Iazyges*, tum *Bastarnas*: quorum illi ad Meridiem, hi ad Orientem proximi fuerunt Germanis. Quadis, inter Germanos ultimis, proximi fuerunt ad Meridiem Sarmatæ Iazyges. His Sedes circa Danubium erat Regio, ad Amnem Tibiscum, hodie Teissam, extensa. De quâ Claudius Ptolemæus in Geographia, Lib. III. Cap. VII. Interprete Bilibaldo Pirckheimero: *IAZYGES Metanastæ terminantur à Septentrionibus Parte Sarmatiæ in Europa explicata: ab Austro vero Sarmaticis Montibus, usque ad Carpatum Montem: ab Occasu autem & Meridie, dicta GERMANIÆ Parte, quæ est à Sarmaticis Montibus usque ad Flexum DANUBII, qui juxta Carpim est: & hinc DANUBII Fluminis Parte, usque TIBISCI Amnis Divertigium.* Iam illa Regio, quam Sarmatæ proximi Quadis ad Meridiem possederunt, Hungaris subest: quos in Teschinensium Terrâ Silesii Superiores habent conterminos.

LII. Quartò Quadi *Sarmatis*, quemadmodum circa Danubium ad Meridiem *Iazygibus*, sic ad Orientem circa Vistulam *Bastarnis* proximi fuerunt. Nam, cum in Germaniæ Populis, circa Danubium, extremi Sarmatas Iazyges, id est, Hungaros, ut diximus, vicinos ad Meridiem habuerint: ad Orientem non alium Germanis oppositum Populum vicinum habere potuerunt, præter Sarmatas Bastarnas: quibus Sedes circa Danubium erat Regio ad Fluvium Vistulam, hodie Weixeliam, extensa. De quâ Claudius Ptolemæus in Geographia, Lib. II. Cap. XI: Interprete Bilibaldo Pirckheimero: *GERMANIÆ Latus Occidentale Rhenus terminat, Septentrionale verò Germanicus Oceanus.* Ibidem, post quædam: *Orientale autem Latus terminat Distantia, quæ fit à Flexu præfato, ad superjacentes Sarmatarum Montes.* Iterum post quædam: *Præterea Distantia, quæ est post Montes, ad dictum Caput VISTULÆ Fluvii, & ipse etiam Fluvius usque ad Mare.* Ibidem, Cap. V: *Sarmatia, quæ in Europa est, definitur à Septentrionibus Oceano Sarmatico.* Ibidem post quædam: *Ab Occasu verò terminatur VISTULA Fluvio, & Linea, quæ est inter Caput ipsius, & Sarmaticos Montes.* Nunc illa Regio, quam Sarmatæ proximi Quadis possederunt, Polonis subest: quos in Teschinensium Terra, ubi Fons Vistulæ promanat, Silesii Superiores habent confines.

LIII. Hæc cum ita ſint: nec alia reperiatur Germaniæ poſtrema Terra, Quadis aſſignanda, quæ Marcomannis, hoc eſt, Moravis ad Occidentem: Sarmatis Iazygibus, hoc eſt, Hungaris ad Meridiem: Sarmatis Baſtarnis, hoc eſt, Polonis ad Orientem proxima ſit: niſi, quæ Superior appellatur, Sileſia: vix ac ne vix quidem Dubium ſupererit, Quados Sedem in Germania tenuiſſe, licet ampliorem, tamen eandem, quam hodie Superiores Sileſii tenent.

LIV. Non errant igitur, à quibus, ut *Marcomanni* pro *Moravis*, ſic *Quadi* pro *Sileſiis* habentur. Ioannes Dubravius in Hiſt. Bohem. Lib. VIII: de Sileſia: *Hæc quondam à Quadis, ſicut Moravia à Marcomannis regnabatur.* Martinus Boregkius in Bohemiæ Chronico, Parte I: de Sileſia: *Dieſelbe haben die Quaden bewonet, gleichwie das Mehrerland die Marcomanni.* Iacobus Auguſtus Thuanus, Initio Lib. II. Hiſtoriarum: *Nam & hodie Marcomanni ſeu Moravi, Quadi ſive Sileſii, ac denique Boemi, qui omnes priſcis Germaniæ Finibus continentur, Illyrica ſeu Slavica Lingua utuntur.* Nicolaus Henelius in Sileſiographia Cap. I: *Hoc tantum aſſeram, quod fidenter ab omnibus poſitum, & plerisque Doctis conſtanter creditum, neque id refragantibus Conjecturis: Regionem nimirum hanc, quæ Sileſia poſterius dicta eſt, Quadis olim, Marcomannorum & Conterminis & Sociis fuiſſe habitatam.* Ioachimus Curæus in Sileſiæ Annalibus: *Manet autem hodie Appellatio Marcomannorum, qui ſunt Moravi.* Poſt quædam: *Quadi collocantur, ut ſint magis Orientales, quam iſti (*Nariſci*), ita ut verſus Occidentem vicinos habeant Marcomannos: ad Orientem & Aquilonem Lygios, ad Auſtrum Pannonios. Et occuparunt hac Ratione bonam Partem Moraviæ, Sileſiæ illius, quæ nunc dicitur Superior: ubi ſunt Ducatus Teſchinenſis, Ratiborienſis, Opolienſis, Oppida Epiſcopi Vratislavienſis.* Eadem tranſtulit Iacobus Schickfuſius in Sileſiæ Chronicon, Lib. I. Cap. I. & Fridericus Lucas in Memorabilium Sileſiacorum Partem I. Cap. I. Parem in modum Marcomannos pro Moravis, Quados pro Sileſiis agnoſcunt Erneſtus Brotuffus in Martisburgenſium Chronico Lib. I. Cap. IV. Cyriacus Spangenbergius in Saxoniæ Chronico, Cap. L. Præterea Sileſiis Quados annumerant, Martinus Cromerus de Polonorum Rebus Lib. I. Cap. XII. Zacharias Schneiderus in Lipſienſi Chronico Lib. I. Davides Schweinicius in Præfatione, quam Genealogiæ Schweiniciorum præmiſit. Ioannes Crato in Narratione, quam de Sileſia ſcripſit, Laurentius Peccenſteinius Expoſitioni Rerum Sileſiacarum præmiſit.

LV. Quamobrem *Quadi* etiam, non *Lygii* tantum, merito à nobis & exiſtimantur, & declarantur *Sileſiorum* Majores: in quibus *Sileſiam* infe-

inferiorem *Lygios*, superiorem *Quados* Sede firmâ coluisse, postea ostendemus.

CAPUT XV.

SILESIORUM MAIORES LYGII & QUADI, *Ante CHRISTUM natum.*

I.

HActenus Silesiorum Majores in Germanis Suevos, maximè Lygios & Quados, quorum illis Inferior, his Superior Silesia pro Sede fuit, quantum fieri potuit, demonstravimus. Iam superest ostendendum, intra Lygiam & Quadiam, id est, utramque Silesiam, semper adeo firmiter hæsisse tum Lygios, tum Quados, ut quanquam Exteris, partim aliis Germanis, partim Slavis permixti, nunquam non plures in Patria sua relinquerent, quibus, tanquam suis Majoribus, etiamnum Silesii, tanquam Posteri, Iure gaudeant. Non enim Gentem à Gente solus, quanquam potissimum vel Ortus, vel Sermo, verum etiam Regio distinguit.

II. Quin & Lygii & Quadi suas intra Silesiam Sedes ante CHRISTUM natum habuerint, non habet, cur dubitet, quisquis Animo repetit, quæ jam de Lygiis Quadisque commemoravimus, Cap. XIII. & XIV.

III. Lygios enim, Silesiorum Majores, ante CHRISTUM natum, exstitisse potentem Populum, ipsa crebro laudati Strabonis Ætas nobis indicat. Is Geographiam suam, post Noricos & Carnos à Tiberio & Druso devictos, Anno XXXIII scripsit. Hoc narrat Lib. IV: *Post hos*, inquiens, *vicini jam Adriatici Sinus intimo, & Locis ad Aquilejam habitant Noricorum quidam & Carni: Noricorum sunt etiam Taurisci. Horum omnium crebris Incursionibus Finem imposuit Tiberius & ejus Frater Drusus unica Æstate. Et jam Annus agitur tertius supra trigesimum, ex quô quiescentes Tributum legitimè persolvunt.* Noricus autem Tiberius & Drusus Romanæ Potestati subjecerunt, M. Druso Libone, L. Calpurnio Pisone Consulibus, ut Dio Cassius Lib. LV. refert, id est, Anno Urbis 738, ante C. N. 13. Proinde Strabo scripsit Anno Christi 20 Geographiam suam. Ibi vero Lygiorum quos Lujos appellat, tanquam Populi veteris, cujus Magnitudo in Germanis

Suevis

Suevis excreverit, Mentionem facit Lib. VII: ubi Λȣ̃ίȣς μέγα ἔθνος, *Lujos magnam Gentem* nominat.

Ante CHRISTUM natum 333.

IV. Quadi autem Silesiorum Majores ante CHRISTUM natum Anno 333, ipsis Alexandri Magni Temporibus, in Germania postremam Terram possidebant, ad Occidentem Moravis, ad Meridiem Hungaris, ad Orientem Polonis confines: ut Cap. XIV. §. 47, & sequentibus, commemoravimus.

V. Pos illa Iulius Cæsar, Cn. Pompejo Magno iterum, M. Licinio Crasso, Consulibus, Anno Urbis 698, ante C. N. 53. primus è Romanis in Germaniam, ut Hostis, Rhenô transibat, Sicambros [Quadis Lygiisque longinquos] debellaturus: de quô agunt, Suetonius in Iulio Cap. XXV. Dio Cassius in Historiâ Lib. XXXIX. Non multô post, idem Cæsar, Cn. Domitio Calvino, M. Valerio Messalla, Consulibus, Anno Urbis 700, ante C. N. 51. adversus Suevos [quorum Pars Lygii & Quadi fuerunt] Expeditionem suscipiebat: quam describunt Florus Lib. III. Cap. X. §. 14. Dio Cassius Lib. XL. Tum in Suevis & Lygios, & Quados, illos, ut bellicosissimam, hos, ut magnam Gentem, repertos, non est, cur dubites: quia Suevi omnes contra Cæsarem in unum Locum convenerunt. Cæsar de Bello Gallico Lib. VI. Cap. VIII: *Cognita Cæsar Causa, reperit, ab Suevis Auxilia missa esse: Ubiorum Satisfactionem accepit, Aditus Viasque in Suevos perquirit. Interim paucis post Diebus fit ab Ubiis certior, Suevos omnes in unum Locum Copias cogere, atque iis Nationibus, quæ sub eorum sunt Imperio, denuntiare, ut Auxilia Peditatus Equitatusque mittant.* Ibidem, post quædam, Cap. IX: *Mandat, ut crebros Exploratores in Suevos mittant, quæque apud eos gerantur, cognoscant. Illi Imperata faciunt, &, paucis Diebus intermissis, referunt SUEVOS OMNES, posteaquam certiores Nuntii de Exercitu Romanorum venerant, cum omnibus suis Sociorumque Copiis, quas coegissent, penitus ad extremos Fines se se recepisse.*

QUADORUM Rege TUDRO.

VI. Inter omnes Quadorum Reges, non alium reperimus antiquiorem, quam TUDRUM, Natione Quadum: cujus Progenies ad Cornelii Taciti Ætatem (id est, Sæculi primi Finem) Quadis præfuit. Tacitus in Germania, Cap. XLII: *Marcomannis Quadisque usque ad nostram Memoriam Reges manserunt ex Gente ipsorum, nobile Marobodui & TUDRI Genus.*

nus. *Iam & externos patiuntur; sed Vis & Potentia Regibus ex Autoritate Romana.* Quid autem Quadi Rege TUDRO gesserint, non invenire potuimus.

VII. Prævalidam Quadorum Potentiam peregrini loquuntur in Germania Populi, Gothini Gallica, Osi Pannonica Gens: quarum utraque tributaria fuit Quadis, Gothinos etiam Ferri Fossores habentibus. Tacitus in Germania Cap. XLIII: *Gothinos Gallica, Osos Pannonica Lingua coarguit, non esse Germanos: &, quod Tributa patiuntur. Partem Tributorum Sarmatæ, Partem Quadi, ut Alienigenis, imponunt. Gothini, quô magis pudeat, & Ferrum effodiunt.*

VIII. Multis etiam post CHRISTUM natum Sæculis, utraque, cum Lygiorum, tum Quadorum Gens, intra Silesiam Sedes suas retinuit: nisi quod eas pro diverso Temporum & Eventuum Habitu, mox in latius extendit, mox in angustius contraxit: quemadmodum patebit ex iis, quæ proferemus.

CAPUT XVI.

SILESIORUM MAIORES LYGII & QUADI,

Post CHRISTUM natum SÆCULO I.

Romanorum Imperatore AUGUSTO.

I.

IAm, quicquid Memoriâ dignum de Lygiis & Quadis, tanquam Silesiorum Majoribus, annotatum reperimus, Temporum Ordine proferemus. Eum Annis Romanorum Imperatorum, cum quibus Lygii, maximè Quadi, crebro Bella gesserunt, applicabimus. Augustus Imperio, cujus Initium, post Iulium Cæsarem occisum, in Annum Urbis 709, ante Christum natum 42, incidit, ad Annum Urbis 766, Christi 14, præfuit.

II. Illum Pannoniæ Tractum, quem Danubius & Dravus Amnes claudunt, Galerius Maximianus Imperator [Anno Urbis 1063, Christi 311, mortuus] in Uxoris, quæ Diocletiani Cæsaris erat Filia, Memoriam, cognominavit Valeriam, Aurelius Victor in Cæsaribus, Cap. XL: de Galerio: *Vul-*

Vulnere pestilenti consumtus est: cum Agrum satis Reipublicæ commodantem, cæsis immanibus Silvis, atque emisso in Danubium Lacu Pelsone apud Pannonios fecisset. Cujus Gratiâ Provinciam Uxoris Nomine VALERIAM appellavit. Ammianus Marcellinus Lib. XIX. (Gruterianus) Cap. XXIII: (Valesianus Cap. XI:) *Imperator, ut dictum est, Valeriam venit, Partem quondam Pannoniæ, sed ad Honorem Valeriæ, Diocletiani Filiæ, & institutam & ita cognominatam.*

III. Hinc ad alterius *Valeriæ*, quam *Italiæ* Provinciam esse constat, Differentiam, *Pannoniæ Valeria* dicitur. Ammianus Marcellinus Lib. XXVIII, (Gruterianus) Cap. XVII: (Valesianus Cap. III:) *Valentinus quidem in Valeria Pannoniæ superbi Spiritus Homo.* Ambrosius eam *Valeriam Pannoniorum* vocat Libro II. extremo, quem de Fide scripsit.

IV. Eandem Provinciam ex Situ æstimatam hodie *Styriam* esse judicant, Æneas Sylvius in Europa, Cap. I. Franciscus Irenicus in Germania Lib. I. Cap. XXII. Melchior Goldastus in Commentariis de Bohemorum Regno, Lib. I. Cap. XII. §. 4. Thomas Zechorodus in Marte Moravico, Lib. I. Cap. II.

V. Hanc Pannoniæ Partem, recentioribus Temporibus Nomen Valeriæ consecutam, QUADI cum Marcomannis [quantum conjici potest] sub Ariovisto Germanorum Rege, contra Iulium Cæsarem, Anno Urbis 695, ante C. N. 56, militantes, cum Sociis in Fugam à Romanis acti, cum Domum reverterentur, insederant. De quâ Germanorum contra Cæsarem Expeditione videantur, quæ diximus Cap. XIV. §. 4.

Anno CHRISTI *10.*

VI. Diu post ea, Cornelio Dolabella, Iunio Silano, Consulibus, id est, Anno Urbis 762, CHRISTI 10, Augustus Imperator per Tiberium Cæsarem, Privignum, in Dalmatiam missum, adigebat Bathonem, Pannonum Regem, ut se Romanis dederet. Dio Cassius Lib. LVI: Interprete Ioanne Leunclavio: *Sub idem Tempus Bato, misso ad Tiberium Sceva Filio, si Impunitas detur, traditurum se suosque ei pollicitus est: Fideque accepta, noctu in Castra venit, adductusque postridie ad Tiberium pro Tribunali sedentem, nullum suum Periculum deprecatus, Caputque etiam, tanquam abscindendum protendens, multa pro reliquis Verba purgandis habuit: iterumque à Tiberio, ut ante, interrogatus, qua de Causa rebellassent, Bellumque tamdiu protulissent: eadem, quæ prius respondit: Romanos Causam ejus esse, qui ad suos Greges custodiendos, non Canes, neque Pastores, sed Lupos mitterent. Hoc Modo Bellum id iterum confectum est.*

VII.

VII. Tum Augustus faciliore Negotio per Lucium Prætorem ex Valeria cum Marcomannis QUADOS expellebat. Sextus Rufus (Anno Urbis 1121, Christi 369, superstes, ut noster de Romanarum Rerum Scriptoribus Liber I. Parte I. Cap. XXXII, indicat) in Rerum Romanarum Epitome, Cap. VIII: *Bathone Pannoniorum Rege subacto, in Ditionem nostram Panno-niæ venerunt. Amantinis inter Savum & Dravum prostratis, Regio Savensis ac secundorum Pannoniorum Loca obtenta sunt. Marcomanni & QUADI de Locis Valeriæ, quæ sunt inter Danubium & Dravum, pulsi sunt: & Limes inter Romanos & Barbaros ab Augusto per Vindelicum, per Noricum, Pannonias ac Mœsias est constitutus.* Iornandes, Episcopus Ravennas, de Regnorum Successione, Cap. L: [secundum Friderici Lindenbrogii Editionem:] *Pannoniarum quoque Regem in Certamine superans, idem Lucius* (Prætor) *redegit in Provinciam utrasque Pannonias. Amantinos autem, qui inter Savum Dravumque Flumina insident, Rege eorum interemto, ipsa Vice Romanam fecit Provinciam. Marcomanni & QUADI in illa Valeria, quæ inter Dravum Danubiumque interjacet, ab eodem tunc Ductore oppressi, Finesque inter Romanos & Barbaros ab Augusto per Vindelicum, per Noricum, Mœsiamque dispositi.*

Rege Lygiorum Quadorumque MAROBODUO.

VIII. Maroboduus, Genere Nobilis, Natione Marcomannus, Ætate, non Ratione, Iuvenis, nescio, quâ Occasione Romam profectus, ab Augusto indulgenter habitus, ex Italia in Germaniam, incertum, quando rediit. Strabo in Geographia, Lib. VII: Ἐπέστη γὰρ τοῖς πράγμασιν οὗτος ἐξ ἰδιώτου, μετὰ τὴν ἐκ Ῥώμης ἐπάνοδον. νέος γὰρ ἦν ἐνθάδε καὶ εὐεργετεῖτο ὑπὸ τοῦ Σεβαστοῦ. *Adhibitus enim est Rebus gerendis ante privatus, postquam erat Româ reversus: ubi Iuvenis ab Augusto Beneficiis affectus erat.*

IX. Non inanis ad Marcomannos suos à Romanis reversus, in Germaniam reportaverat Romanæ magnam, ut Reipublicæ Disciplinæque, sic Prudentiæ Linguæque Notitiam. Nam quomodo Romanorum sine Lingua Prudentiam sibi tantam comparare potuisset, ut nec in Imperio, nec in Bello multum dispar Romanis, vehementius, quam aut Pyrrhus Græcorum, aut Antiochus Syrorum Rex, metuendus esset? Tradunt ea, quæ diximus, Vellejus Paterculus Lib. I. Cap. CIX: de Maroboduo: *Corpus suum custoditum, Imperium perpetuis Exercitiis pæne ad Romanæ Disciplinæ Formam*

mam redactum, brevi in eminens & nostro quoque Imperio timendum perduxit Fastigium; gerebatque se ita adversus Romanos, ut neque Bello nos lacesseret, &, si lacesseretur, superesse sibi Vim ac Voluntatem resistendi declararet. Legati, quos mittebat ad Cæsares, interdum, ut supplicem, commendabant: interdum, ut pro pari, loquebantur. Gentibus Hominibusque à nobis desciscentibus erat apud eum Perfugium: totumque ex malè dissimulato agebat æmulum: Exercitumque, quem LXX. millium Peditum, quatuor Equitum fecerat, assiduis adversus finitimos Bellis exercendo, majori, quam quod habebat, Operi præparabat. Eratque etiam eô timendus, quod, cum Germaniam ad Lævam, & in Fronte Pannoniam ad Dextram, à Tergo Sedium suarum haberet Noricos, tanquam in omnes semper venturus, ab omnibus timebatur. Nec securam Incrementi sui patiebatur esse Italiam: quippe cum à summis Alpium Iugis, quæ Finem Italiæ terminant, Initium ejus Finium haud multo plus CC millibus Passuum abesset. Cornelius Tacitus in Annalibus, Lib. II. Cap. LXIII. de Tiberio Cæsare: *Cæterum, apud Senatum* (de Maroboduo) *disseruit, non Philippum Atheniensibus, non Pyrrhum aut Antiochum Populo Romano perinde metuendos fuisse. Exstat Oratio, qua Magnitudinem Viri, Violentiam subjectarum ei Gentium, & quam propinquus Italiæ Hostis, suaque in destruendo Consilia extulit.*

X. Rex erat, non tantum Marcomannorum suorum, verum etiam in Germanis multorum aliorum Populorum. Inter hos fuerunt, quos subegerat, LYGII, Corduli, Zumi, Butones, Mugilones, Sibini, Semnones. Strabo Lib. VII: de Germania: Ἐν ταυτῇ δ' ἐστὶ καὶ ὁ Ἑρκύνιος δρυμὸς, καὶ τὰ τῶν Σουήυων ἔθνη, τὰ μὲν οἰκοῦντα ἐντὸς τοῦ δρυμοῦ κατά-ουσα τῶν Κολδούλων. Ἐν οἷς ἐστι, καὶ τὸ Βουιάσμον τὸ τοῦ Μαροβούδου βασίλειον. Εἰς ὃν ἐκεῖνος τόπον, ἄλλους τε μετανέστησε πλείους, καὶ δὴ καὶ τοὺς ὁμοεθνεῖς ἑαυτῷ Μαρκομάνους. *In hac est etiam Hercynium Nemus, & Suevorum Nationes, partim sanè habitantes intra Nemus, quemadmodum Cordulorum Gentes. In quibus exstat Boviasmum, Marobodui Regia. In quem ille Locum, cum alios complures traduxit, tum etiam Populares suos Marcomannos.* Ibidem post pauca: Ubi λουγίους Lygios, ut Tacitus in Germania, Cap XLIII. appellat, λουΐους Lujos nominat: Ἐπανελθὼν δὲ ἐδυνάστευσε καὶ κατεκτήσατο πρὸς οἷς εἶπον, λουΐους τε μέγα ἔθνος, καὶ Ζούμους, καὶ Βούτονας δὲ μουγίλωνας, καὶ Σισινοὺς, καὶ τῶν Σουήυων αὐτῶν μέγα ἔθνος Σέμνονας. *Reversus autem* [Româ in Patriam] *regnavit & sibi subjecit, præter Gentes, de quibus dixi, LUIOS, magnam Gentem, Zumos, Butones, Mugilones, Sibinos, & ipsorum Suevorum magnam Gentem Semnones.*

XI.

XI. Neque dubium est, quin Maroboduus sibi QUADOS etiam subjectos habuerit. Nam, ut Marcomannis Quadi, sic Quadis Lygii fuerunt proximi: quod Cap. X. & XIV. ostendimus. Maroboduus autem *finitimos omnes* aut Bello domuit, aut Conditionibus sui Iuris fecit. Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. CVIII: *Maroboduus Genere nobilis, Corpore prævalens, Animo ferox, Natione magis, quam Ratione barbarus, non tumultuarium, neque fortuitum, neque mobilem & ex Voluntate parentium constantem, inter suos occupavit Principatum, sed certum Imperium, Vimque regiam complexus Animo, statuit, avocata procul à Romanis Gente sua, eò progredi: ubi, cum propter potentiora Arma refugisset, sua faceret potentissima. Occupatis igitur, quos prædiximus, Locis, FINITIMOS OMNES, aut Bello domuit, aut Conditionibus sui Iuris fecit.*

XII. Præterea Maroboduus Bojohemiam, id est, Bojorum Patriam, invadebat, & Bojis aut subactis aut expulsis [propinquam Noricorum Terram, postea Bojariam, hodie Bavariam dictam intrantibus,] occupabat. Tacitus in Germania Cap. XXVIII: *Inter Hercyniam Silvam, Rhenumque & Mœnum Amnes, Helvetii: ulteriora Boji, Gallica utraque Gens, tenuere. Manet adhuc Bojemi Nomen, significatque Loci veterem Memoriam, quamvis mutatis Cultoribus.* Cap. XLII: *Præcipua Marcomannorum Gloria Viresque, atque ipsa etiam Sedes, pulsis olim Bojis, Virtute parta.* Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. CIX: *Sentio Saturnino mandatum, ut per Cattos, excisis continentibus Hercyniæ Silvis, Legiones Bojohemum, (id Regioni, quam incolebat Maroboduus, Nomen est) duceret.*

XIII. Tot Populorum Rex Maroboduus in Bojohemia, cujus Nomen in Marcomanniam non mutatum permansit, tanquam in Terrarum suarum Medio, Regiam suam figebat: ut refert Strabo, cujus Verba §. X. reperiuntur. Eam, secundum Strabonis, partim MStos, partim editos Codices diversos, qui variis Conjecturis Ansam dederunt, alii *Boviasmum*, alii *Boviemum*, alii *Bojemum*, alii aliter, quidam *Bojohemum* nominare solent: ita nominatam olim à Bojis conditam, (unde nomen acceperit universa Regio, Bohemia) postea Maroboduum, tandem *Pragam*. Hoc (ut alios, de Marobodui Regia dissentientes, Silentio prætereamus) indicat Ioannes Aventinus in Boicis Annalibus Lib. I: *Quam Regionem ab ipsis* (Bojis) *adhuc Bojemiam cognominamus, quasi tu dicas Bojorum Patriam & Domum. Id enim nostro Sermone Bojemia declarat. Condidit ibi Bubienum, sive Bojobinum Urbem, quæ & Marobudum postea fuit, nunc Praga est.* Ibidem post multa de Marobodo: *Ipse Bubienum Caput Bojemiæ Marobodum à se cognominavit, quam nunc Pragam dicimus.*

XIV. Ita potens, ita munitus, quanquam Romanis formidandus, tamen antiquâ Germanorum Virtute Fideque Maroboduus veterem cum Augustô Imperatore tum Pacem, tum Amicitiam (melior quibusdam Christianis Paganus) adeo non violabat, ut omnem Gloriæ posthaberet Vanitatem: quæ Potentiam suam, etiam cum extendere non potest, monstrare gaudet.

XV. Non autem, quô Maroboduus Romanas, eô Tiberius Cæsar, Imperatoris Augusti & Privignus, & Filius Adoptivus, Germanicas Res Animo respiciebat. Hic enim Germanorum crescentem sub Maroboduo Potentiam, licet Romanorum nulli noxiam, solâ stimulatus Invidia, supprimere conabatur. Id Propositum, M. Æmilio Lepido, L. Aruntio, Consulibus, id est, Anno Urbis 758, Christi 6, quô Imperator Augustus adhuc vivebat, exsequi cogitabat: Marcomannos, & per Sentium Saturninum, & ipse, diversis è Locis aggressurus. Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. CIX. de Maroboduo: *Hunc Virum & hanc Regionem proximo Anno diversis è Partibus Tiberius Cæsar aggredi statuit. Sentio Saturnino mandatum, ut per Cattos, excisis continentibus Hercyniæ Silvis, Legiones Bojohæmum (id Regioni, quam incolebat Maroboduus, Nomen est) duceret: ipse à Carnunto, qui Locus Norici Regni proximus ab hac Parte erat, Exercitum, qui in Illyrico merebat, ducere in Marcomannos orsus est.*

XVI. Sed, quo minus destinata susciperet, impediebatur Bellô magis necessariô adversus Pannones & Dalmatas. Vellejus Paterculus Lib. II. Cap. CX: *Rumpit, interdum moratur Proposita Hominum Fortuna. Præparaverat jam Hiberna Cæsar* (Tiberius) *ad Danubium, admotoque Exercitu non plus, quam quinque Dierum Iter à primis Hostium, Saturninum admoveri placuerat:* [cujus Copiæ] *pæne æquali divisæ Intervallo ab Hoste, intra paucos Dies, in prædicto Loco, cum Cæsare juncturæ erant: cum universa Pannonia, insolens longæ Pacis Bonis, & adulta Viribus Dalmatia, omnibus Tractus ejus Gentibus in Societatem adductis, ex constituto Arma corripuit. Tum necessaria gloriosis præposita: neque tutum visum, abdito in Interiora Exercitu, vacuam tam vicino Hosti relinquere Italiam.*

Romanorum Imperatore TIBERIO.

XVII. Tiberius, Imperatoris Augusti, cujus, ut diximus, & Privignus & Filius adoptivus erat, ab Anno Urbis 766, Christi 14, ad Annum Urbis 789, Christi 37, Successor, quod differre cogebatur, id, postea diffisus Armis, prosequebatur Insidiis. Maroboduus enim, tum Fortitudine, tum Pru-

Prudentia Romanis & æmulus, & compar, quem adeo non opprimere valebant, ut premere vix auderent, illustrissimum Exemplum, quantum congenita simul & erudita Germanorum Indoles posset, eò Felicitatis progressus erat, ut, nisi Arminium, Cheruscorum Regem, in Germanis neminem haberet parem. Popularibus Maroboduum, & Regis Nomen, quod assumserat, & Amicitia cum Romanis, quam conservabat, ut Patriæ Proditorem, Cæsaris Clientem, invisum: Arminium Favor Libertatis, quam defendebat, gratum reddebat. Utrique majorem Auxilia Fiduciam excitabant: Maroboduo Inguiomerus (Arminii Patruus) magnis Amicorum Copiis: Arminio validi Suevorum Populi, Semnones atque Langobardi.

XVIII. Hos duos Germanorum maximos Reges Tiberius, ut erat Ingenio vafer, ad enervandas Vires Romanis formidabiles, secretâ per Drusum Filium Arte comiter in Odia mutua concitabat: Germanos tractandi peritus, ad quos ab Augusto novies missus erat. Ipse Tiberius in Literis ad Germanicum, apud Tacitum in Annalibus Lib. II. Cap. XXVI: *Se novies à divo Augusto in Germaniam missum, plura Consilio, quam Vi perfecisse.* Vellejus Lib. II. Cap. CXXIX. de Tiberio: *Quâ Vi, Consiliorum suorum Ministro & Adjutore usus Druso, Filio suo, Maroboduum inhærentem occupati Regni Finibus, Pace Majestatis ejus dixerim, velut Serpentem abstrusam Terræ, salubribus Consiliorum suorum Medicamentis coëgit egredi? Quam illum & honoratè, nec securè continet?* Aurelius Victor de Cæsaribus Cap. II. in Tiberio: *Maroboduum Suevorum Regem callide circumvenit.* Videantur, quæ dicemus §. XXI. XXII. & XXIV.

Anno CHRISTI 19.

XIX. Ita præparati, Maroboduus & Arminius, Prælium M. Silano Iurio, L. Norbano Flacco, Consulibus, Anno Urbis 771, Christi 19, acerrimum inibant. Hoc Tacitus in Annalibus Libro II. describit. Primum exponit Causas Cap. XLIV: de Germanis Suevis & Cheruscis: *Discessu Romanorum, ac vacui externo Metu, Gentis Adsuetudine, & tum Æmulatione Gloriæ, Arma in se verterant. Vis Nationum, Virtus Ducum in æquo. Sed Maroboduum Regis Nomen invisum apud Populares: Arminium pro Libertate bellantem Favor habebat. Igitur non modo Cherusci Sociique eorum, vetus Arminii Miles, sumsere Bellum: sed è Regno etiam Marobodui Suevæ Gentes ac Langobardi defecere ad eum. Quibus additis præpollebat, ni Inguiomerus* [Arminii Patruus, ut Tacitus in Annalibus Lib. I. Cap. LX. indicat) *cum Manu Clientum*

tum ad Marobodum perfugisset: non aliam ob Causam, quam quia Fratris Filio Iuveni Patruus Senex parere dedignabatur. Postea Præparationem addit; Cap. XLV: *Diriguntur Acies pari utrimque Spe, nec, ut olim, apud Germanos, vagis Incursibus, aut disjectas per Catervas: quippe longâ adversus nos Militia insueverant sequi Signa, Subsidiis firmari, Dicta Imperatorum accipere.* Tum ad utrumvis habitas Exercitum Orationes affert: Arminii quidem: *At tunc Arminius Equo collustrans cuncta, ut quosque advectus erat; Recuperatum Libertatem, trucidatas Legiones, Spolia adhuc & Tela Romanis direpta in Manibus multorum ostentabat. Contra fugacem Marobodum appellans, Præliorum expertem, Hercyniæ Latebris defensum: ac mox per Dona & Legationes petivisse Fœdus, Proditorem Patriæ, Satellitem Cæsaris, haud minus infensis Animis exturbandum, quam Varum Quintilium interfecerint. Meminissent modo tot Præliorum, quorum Eventu, & ad postremum ejectis Romanis, satis probatum, penes utros Summa Belli fuerit.* Marobodui autem, Cap. XLVI. *Neque Maroboduus Iactantia sui, aut Probris in Hostem abstinebat: sed, Inguiomerum tenens, Illo in Corpore Decus omne Cheruscorum, illius Consiliis gesta, quæ prospere ceciderint, testabatur. Vecordem Arminium, & Rerum nescium, alienam Gloriam in se trahere, quoniam tres vacuas Legiones & Ducem Fraudis ignarum Perfidia deceperit: magna cum Clade Germaniæ & Ignominia sua, cum Conjux, cum Filius ejus Servitium adhuc tolerent. At se duodecim Legionibus petitum Duce Tiberio, illibatam Germanorum Gloriam servavisse. Mox Conditionibus æquis discessum; neque pœnitere, quod ipsorum in Manu sit, integrum adversus Romanos Bellum, an Pacem incruentam malint.* Quid præterea utrumque stimulaverit Exercitum, paucis annectit: *His Vocibus instinctos Exercitus propriæ quoque Causæ stimulabant: cum à Cheruscis Langobardisque pro antiquo Decore, aut recenti Libertate: & contra, augendæ Dominationi certaretur.* Denique subjungit Eventum Prælii, quô summi Germanorum Heroës, Maroboduus & Arminius, æquales adhibuerunt Vires, inæquales discesserunt Bellatores, Arminius durabilior, infirmior Maroboduus. *Non alias*, inquit, *majore Mole concursum, neque ambiguo magis Eventu, fusis utrimque dextris Cornibus. Sperabaturque rursum Pugna, ni Maroboduus Castra in Colles subduxisset. Id Signum perculsi fuit: & Transfugis paulatim nudatus, in Marcomannos concessit.*

XX. Maroboduus ad Marcomannos suos digressus, ab Imperatore Tiberio expetebat, sed non impetrabat Auxilium: obtinebat tamen Drusum Filium, Autorem Pacis inter Marobodúum & Arminium. Tacitus in Annalibus Lib. II. Cap. XLVI. de Maroboduo: *Misitque Legatos ad* Tibe-

Tiberium oraturos Auxilia: Responsum est: Non Iure eum adversus Cheruscos Arma Romana invocare, qui pugnantes in eundem Hostem Romanos nulla Ope juvisset. Missus tamen Drusus, Pacis Firmator.

XXI. Erat verò Drusus inter Maroboduum & Arminium, ut Reparator Pacis apertus, sic Belli clandestinus Instaurator, ad opprimendum Maroboduum. Tacitus in Annalibus Lib. II. Cap. LXII. *Dum ea Æstas Germanico plures per Provincias transigitur, haud leve Decus Drusus quæsivit illiciens Germanos ad Discordias: utque fracto jam Maroboduo usque in Exitium insisteretur.*

XXII. Sanè Maroboduus callidis Drusi Consiliis excitatum in Germanis Catualdam, Natione Gothonem, Iuvenem (de quo plura §. XXVI. & sequentibus) olim offensum, miser Ultorem expertus, à suis etiam, ut in asperis Rebus fieri solet, Marcomannis deserebatur. Tacitus in Annalibus Lib. II. Cap. LXII. *Erat inter Gothones nobilis Iuvenis Nomine Catualda, profugus olim Vi Marobodui, & tunc dubiis Rebus ejus, Ultionem ausus. Is valida Manu Fines Marcomannorum ingreditur, corruptisque Primoribus ad Societatem, irrumpit Regiam, Castellumque juxta situm.*

XXIII. Tum, ad instabilis Sortis Morem, ex potentissimo imbecillis Rex Maroboduus Præsidium in Tiberii Gratia quærebat. Tacitus ibidem: *Maroboduo undique deserto non aliud Subsidium, quam Misericordia Cæsaris fuit. Scripsit Tiberio, non, ut profugus aut supplex, sed ex Memoria prioris Fortunæ. Nam multis Nationibus clarissimum quondam Regem ad se vocantibus, Romanorum Amicitiam prætulisse.*

XXIV. Tiberius Maroboduo Vires, ne posset unquam recolligere, cunctas ademturus, per Blanditias ex Germania provocato Sedem in Italiâ, tutam honoratamque conferebat: ubi, per XVIII Annos, Spe Auxiliorum inani, Germanis, quasi rediturus, in Terrorem detentus, Ravennæ consenuit, donec Anno Urbis 789, Christi 37, Fatis concederet. Tacitus in Annalibus Lib. II. Cap. LXIII. *Responsum à Cæsare* (Tiberio) *tutam ei honoratamque Sedem in Italia fore, si maneret: sin Rebus ejus aliud conduceret, abiturum Fide, quâ venisset.* Ibidem post quædam: *Et Maroboduus quidem Ravennæ habitus, si quando insolescerent Suevi, quasi rediturus in Regnum, ostendebatur. Sed non excessit Italia per duodeviginti Annos, consenuitque multum imminuta Claritate ob nimiam vivendi Cupidinem.* Suetonius in Tiberio, Cap. XXXVII: *Reges infestos suspectosque Comminationibus magis, & Querelis, quam Vi repressit. Quosdam per Blanditias atque Promissa extractos ad se non remisit: ut Maroboduum Germanum.*

XXV. Hanc Vitæ Clausulam inter antiquissimos celeberrimus Marcomannorum, id est, Moravorum, &, quos suæ Potestati subdiderat, cum Lygiorum, tum Quadorum, id est, Silesiorum Dux habuit: à quô Latinorum, ut in Armis, sic in Literis Peritiam divulgatam propagatamque non indicat nobis Antiquitas: cujus in talia Propensionem fortassis Amissio Regni cohibuerit.

Rege Lygiorum Quadorumque CATUALDA.
Anno CHRISTI 20.

XXVI. *Catualdam*, recentiores *Gotualdam* vocant, Michael Sachsius in Cæsarum Chronico, de Tiberio Cap. V. Cyriacus Spangenbergius in Chronico Saxonico, Cap. XXXIV. Thomas Zechorodus in Marte Moravico, Lib. I. Cap. II.

XXVII. Marobodui Successor, Germanus è Gothonum Gente, qui Terram Lygiis, hoc est, inferioribus Silesiis, proximam tenebant, erat. Tacitus in Germania, Cap. XLIII. *Trans Lygios, Gothones regnantur.* Videantur Taciti, quæ protulimus §. XXII.

XXVIII. Brevissimi Temporis Rex, eô Regnum Modô, quô acquisiverat, perdebat. Suis enim, seu quod durior imperaret, exosus: seu quod cum Romanorum Druso, Germanorum Insidiatore, familiarior viveret, suspectus, Hermunduros, Vibilio Duce gaudentes, in Auxilium arripientibus removebatur. Exsul apud Romanos Præsidium, quod affectaverat, non aliud inveniebat, nisi ut in Tutelam ab Imperatore Tiberio, per Drusum Cæsarem, Imperatoris Augusti Privignum, Anno Urbis 772, Christi 20, receptus, in Narbonensis Galliæ Coloniam, Forum Iulium mitteretur. Tacitus in Annalibus Lib. II. Cap. LXIII. de Maroboduo locutus: *Idem Catualdæ Casus, neque aliud Perfugium. Pulsus, haud multo post, Hermundurorum Opibus, & Vibilio Duce: receptusque Forum Iulium, Narbonensis Galliæ Coloniam, mittitur.*

Rege Lygiorum Quadorumque VANNIO.
Anno CHRISTI 21.

XXIX. Vannus ab Imperatore Tiberio dabatur Catualdæ Successor, Natione Quadus. Is præerat Subditis, tum aliis, quos deinde commemorabimus, tum etiam Maroboduum & Catualdam Exsules comitatis: quos Tiberius, ne quietas Romanorum Provincias turbarent, in Germaniam redire

dire jussos, ultra Danubium inter Amnes Marum & Cusum collocabat. Tacitus in Annal. Lib. II. Cap. LXIII, de Maroboduo & Catualda: *Barbari utrumque comitati, ne quietas Provincias immixti turbarent, Danubium ultra inter Flumina Marum & Cusum locantur, dato Rege Vannio Gentis Quadorum.* Lib. XII. Cap. XXIX: *Vannius Suevis à Druso Cæsare impositus.*

XXX. Locus Vannianis Suevis, tanquam novis Colonis, assignatus, in dubium vocari solet. De *Maro*, quem Plinius *Morum* dixit, recentiores alii *Marcam*, alii *Moravam* nominant, quin *Moraviæ* fluvius sit, pauciores dubitant: de *Cuso* quis sit, plerique dubitant. *Transylvaniæ* Fluvios, *Marum* quidem *Marisum*, *Cusum* vero *Chrysam* statuit Beatus Rhenanus Lib. I. Rerum Germanicarum Cap. XXIX. *Marum*, inquit, *& Cusum suspicor esse Fluvios, qui hodie Marisus & Chrysa dicuntur in Daciæ Parte, quæ hodie vulgo Transylvania appellatur: ut fortassis apud Tacitum Crusus scribi debeat.* Ibidem post quædam: *Satis autem constat, trans Germanicam sive sinistram Danubii Ripam deportatos, si quis Rem exactè perpendat. Nam Germani tam Marobodum ipsum, quam postea Catualdam ultra Danubium comitati fuerant in Noricum vel longius. Unde ex Provincialium Agris translati sunt ultra Danubium, proximè Sarmatas Iazyges & Dacos, & Vannio Natione Quado subjecti.* Contra, *Marum* quidem *Moraviæ*, *Cusam* vero *Pannoniæ* Fluvium, Sententiâ probabiliore statuit Philippus Cluverius in Antiqua Germania Lib. III. Cap. XXXI. *Ego*, ait, *ex his universis, quæ hactenus allata, ista colligo: primo Suevos illos, inter Marum Cusumque locatos in Quadorum transiisse commune Nomen: Vanniique Regnum fuisse à Cluna Amne (quo Marcomannos in Danubii Ripa ab Oriente finivi) ad Vagum usque tam in antiquos Quados, inter Clunam Marumque sitos, quam in eos Suevos, qui postea inter Marum Vagumque Nomini illorum accesserunt.*

XXXI. Erraverit vehementer, quisquis universum Vannii Regnum exiguis inter Marum Moravorum & Vagum Pannonum Amnem Spatiis (nunc partim ad Moravos partim ad Hungaros pertinentibus) finitum crediderit: quod Amplitudine magnum, Divitiis abundans (ut mox narrabimus) in duo fuit Regna divisum. Accedit Plinii Testimonium: ex quo Vannianum Germanorum Suevorum Regnum, intra Germaniam à Sarmatis Iazygibus (id est, Hungaris) separatum, Sarmatis, Bastarnis, quos Lygii & Quadi (hoc est, inferiores & superiores Silesii) habuerunt vicinos, hodie Polonis, propinquum agnoscitur. *Superiora autem*, inquit Plinius Lib. IV. Cap. XII. *inter Danubium & Hercynium Saltum, usque ad Pannonica Hiberna Carnunti, Germanorumque ibi Confinium: Campos & plana Iazyges Sarmatæ: Montes*

vero & Saltus pulsi ab his Daci ad Pathyssum Amnem, à Moro, sive is Duria est, à Suevis Regnoque Vanniano dirimens eos: adversa Basternæ tenent aliique inde Germani.

Romanorum Imperatore CALIGULA.
Anno CHRISTI 37.

XXXII. Tiberii Successor Caligula Romanis præfuit ab Anno Urbis 789, Christi 37, ad Annum Urbis 793, Christi 41. Horum Imperatorum Tempore Vannius, non tantum Lygiorum & Quadorum, verum etiam Marcomannorum & Bojohemorum Rex, primum Ingenio liberalis, Dominatione tolerabilis, gratus Gentibus suis: ad ultimum, præviorum Marobodui & Casualdæ Casuum immemor, ob Prædationes Accolis, ob Vectigalia Incolis, maximè propter Superbiam utrisque molestus, à se prorsus aversis Animis, sentiebat hostiles, cum Suorum, tum Vicinorum Vires. Has in Vannium irritabant, præter amplam Regni Opulentiam, Lygios aliosque Populos advocantem, duo ex Sorore progeniti Nepotes, Vangio & Sido, civilis Belli Autores Subditis: quibus inter Exteros accedebat Vibilius [aliis Iubilius] Hermundurorum Rex. Tacitus in Annalibus Lib. XII. Cap. XXIX. *Per idem Tempus Vannius Suevis à Druso Cæsare impositus, pellitur Regno. Prima Imperii Ætate clarus acceptusque Popularibus: mox Diuturnitatem in Superbiam mutans, & Odio Accolarum, simul domesticis Discordiis circumventus. Autores fuere Iubilius Hermundurorum Rex, & Vangio ac Sido Sorore Vannii geniti.* Post quædam: *Vis innumera, LYGII aliæque Gentes adventabant, Fama ditis Regni, quod Vannius XXX per annos Prædationibus & Vectigalibus auxerat.*

Romanorum Imperatore CLAUDIO.
Anno CHRISTI 41.

XXXIII. Tum Romanis Claudius, Caligulæ Successor, Imperium Anno Urbis 789, Christi 37, nactus, præerat: quod ad Annum Urbis 806. Christi 54. gessit. Hic etsi frequenter imploratus, Vannio nihil Subsidiorum mittebat: tamen in Solatium, si removeretur, tutum ad Romanos Perfugium pollicebatur; de Pannonia Romanis subjecta solicitus, quam Copiis muniebat, repulsuris Victores, victos adjuturis. Tacitus in Annalibus Lib. XII. Cap. XXIX. *Nec Claudius, quanquam sæpe oratus, Arma certantibus Barbaris interposuit, tutum Vannio Perfugium promittens, si pelleretur.*

Scripsit-

Scripsitque P. Atellio Histro, qui Pannoniæ præsidebat, Legionem, ipsaque è Provincia lecta Auxilia pro Ripa componeret, Subsidio victis, & Terrori adversus Victores, ne Fortuna elati, nostram quoque Pacem turbarent.

XXXIV. Vannius solis Peditibus pollens, à vicinis Sarmatis Iazygibus Equites nactus, cum deprehenderet suum Adversariorum Numero minorem, in Castellis se tueri conatus, à Sarmatis se non includi passis, per aperta circumvagantibus, ad Prælium cum obviis *Lygiis*, Hermunduris aliisque committendum adigebatur. Tacitus in Annalibus Lib. XII. Cap. XXIX: de Vannio: *Ipsi Manus propria Pedites, Eques è Sarmatis Iazygibus erat, impar Multitudini Hostium: eoque Castellis se se defensare, Bellumque ducere statuerat. Sed Iazyges Obsidionis impatientes, & proximos per Campos vagi, Necessitudinem Pugnæ attulere, quia LYGIUS Hermundurusque ingruerant.*

XXXV. In eo Prælio Vannius Animum strenuum, Manum infirmam testatus, Fugâ sibi consulebat, trajectôque Danubiô, in Pannonia, sub Romanorum Tutela Securitatem inveniebat. Tacitus in Annalibus Lib. XII. Cap XXX: *Igitur digressus Castellis Vannius, funditur Prælio: quanquam Rebus adversis laudatus, quod & Pugnam Manu capessiit, & Corpore adverso Vulnera excepit. Cæterum ad Classem in Danubio opperientem perfugit. Secuti mox Clientes, & acceptis Agris in Pannonia locati sunt.* Sic Vannius Regnum, quod Annis XXX. tenuerat, amittebat Anno Urbis 797, Christi 50.

Rege Lygiorum Quadorumque SIDONE.
Anno CHRISTI *50.*

XXXVI. Vanniani Regni postea divisi, quantum Conjecturis vero simillimis assequi possumus, Partem majorem, id est, *Marcomanniam*, cui *Bojohemia* tum suberat, VANGIO: minorem, id est, *Quadiam* & *Lygiam* SIDO accepit: Uterque sub Romanorum Patrocinio, Subditis inter Initia charus, ad extremum exosus. Tacitus in Annalibus, Lib. XII. Cap. XXX: *Regnum Vannio ac Sido inter se partivere, egregia adversus nos Fide: Subjectis, Suóne an Servitii Ingenio, dum adipiscerentur Dominationes, multa Charitate: & majore Odio, postquam adepti sunt.*

Romanorum Imperatore Flavio VESPASIANO.
Anno CHRISTI *69.*

XXXVII. Romani, Successorem Claudii, Neronem Anno Urbis 806, Christi 54: Neronis, Galbam, Othonem, Vitellium, & post eos exstinctos, Flavium Vespasianum, Imperatores ab Anno Urbis 820, Christi 68, ad Annum Urbis 831, Christi 79, habuerunt.

XXXVIII. Vespasianus Anno Urbis 821, Christi 69, cum Vitellio de Imperio certabat. Sido Lygiorum Quadorumque Rex præter Italicum, Hermundurorum Regem, ad Vespasiani Partes contra Vitellium accedebat. Tacitus in Historia Lib. III. Cap. V: *Trahuntur in Partes* [Vespasiani adversus Vitellium] *SIDO atque Italicus Reges Suevorum, quibus vetus Obsequium erga Romanos, & Gens Fidei commissæ patientior.*

XXXIX. In Prælio, quô Vespasianus Vitellium superabat, *Sido* inter primos in Acie stabat. Tacitus in Historia Cap. XXI, describens Ordines in Vespasiani Exercitu: *Cohortes Auxiliorum in Cornibus: Latera ac Terga Equite circumdata. SIDO atque Italicus Suevi cum delectis Popularium primori in Acie versabantur.*

Romanorum Imperatore DOMITIANO.
Anno CHRISTI *81.*

XL. Romanis post Flavii Vespasiani Successorem, Titum Vespasianum, Domitianus ab Anno Urbis 833, Christi 81: ad Annum Urbis 847, Christi 95, imperavit. Hujus Ætate, *Lygiis* contra Suevos in *Mysiâ* fuit Bellum. Id ubi gestum sit, propterea quæritur, quia triplex *Mysiâ* reperitur. Prima est *Asiatica:* de qua Claudius Ptolemæus in Geographia Lib. V. Cap. II. agit. Secunda *Europæa* est, trans Danubium, ad *Pannoniam* sita: quam Ptolemæus Lib. III. Cap. IX & X. describit. Tertia *Europæa* est, cis Danubium, intra *Germaniam* sita: de qua disputari solet.

XLI. Sunt enim, secundum quos in Germania Mysi, Populus Ortu Asiaticus, postea Europæus, ante Pannonicus, tandem Germanicus Hermunduris aut pulsis successerunt, aut pressis prævaluerunt: toti Regioni, quæ nunc *Misnia* dicitur, novum *Mysiæ* nomen imponentes. Sic de Mysiis his judicant, Sententiam suam Testimoniis Rationibusque probabilem reddentes, Philippus Melanchthon in Oratione, quam de Mysorum, tum Regione, tum Gente composuit. Reinerus Reineccius in Commentario Germanico, quem de Misenorum Origine scripsit, Latinum Elias Reusnerus fecit: & in Heroi-

Heroico Syntagmate, quod Historiam Iuliam vocat, Parte II. Regno XIV, quod est Mysium. Petrus Albinus in Misniæ Chronico, Parte I. Titulo III & IV. Zacharias Rivander, Iohannes Bechererus, Iohannes Binhardus in Thuringiæ Chronicis. Contra sunt, quibus hæc non arridet Assertio. Inter hos eandem multis Argumentis destruere conatur Iohannes Philippus Vorburgius in Historia Romano-Germanica, Tomo II. ad A. C. 215.

XLII. In Europæa certe, si non Germanica, tamen ad Pannoniam Mysia, *Lygii*, cum quibusdam Suevis Bellum gerentes, expetebant ab Imperatore Domitiano Auxilium, in quod duntaxat centum Equites obtinebant. Dio Cassius Lib. LXVII, in Excerptis per Theodosium: Ἐν τῇ Μυσίᾳ Λύγιοι Σουήβοις τισὶ πολεμηθέντες, πρέσβεις ἔπεμψαν, αἰτοῦντες, συμμαχίαν παρὰ Δομιτιανοῦ, καὶ ἔλαβον οὐ τῷ πλήθει ἰσχυρὰν, ἀλλὰ τῷ ἀξιώματι. ἑκατὸν γὰρ ἱππεῖς μόνοι αὐτοῖς ἐδόθησαν. *In Mysia LYGII cum quibusdam Suevis Bellum gerentes, miserunt Legatos à Domitiano Auxilia petentes: eaque consecuti sunt, non tam Numero valida, quam Dignitate. Nam centum eis tantum Equites dati sunt.*

Anno CHRISTI 88.

XLIII. Domitianus Anno Urbis 840, Christi 88, ipse piger atque libidinosus, per Duces infeliciter oppugnabat Dacos, quorum Regnum Decebalus possidebat. Hoc Dio Cassius in Iohannis Xiphilini Excerptis ex Libro LXVII. refert. *Quadi* cum Marcomannis adversus Dacos nihil Auxiliorum Domitiano tulerant. Is propterea cum in *Quados*, tum etiam in Marcomannos Arma convertebat: Legatos utriusque Populi de Pace componendâ missos, trucidabat. Dio Cassius Libro LXVII, in Excerptis per Theodosium: Ὁ Δομιτιανὸς Κουάδους καὶ Μαρκομάννους ἀμύνασθαι, ὅτι μὴ ἐβοήθησαν οἱ κατὰ Δακῶν, ἠθέλησε. Καὶ ἦλθεν ἐς Παννονίαν, σφίσι πολεμήσων, καὶ τοὺς πρεσβευτὰς τοὺς δευτέρους, οὓς ἔπεμψαν ὑπὲρ εἰρήνης, ἀπέκτεινεν. *Domitianus QUADOS & Marcomannos, quod nulla sibi adversus Dacos Subsidia misissent, ulcisci voluit: & in Pannoniam venit, eis Bellum illaturus: & alteros ipsorum Legatos, ob Pacem componendam missos, interfecit.*

Caput XVII.

SILESIORUM MAIORES, LYGII & QUADI:

SÆCULO II.

Romanorum Imperatore TRAIANO.

I.

Successor Domitiani Nerva, Nervæ Trajanus ab Anno Urbis 850, Christi 98: ad Annum Urbis 869, Christi 117, fuit. Intra Tempus hoc Trajanus cum *Quadis* Bellum gessit. At Testem non antiquiorem producere possumus, quam Raphaelem Volaterranum in Commentariis Urbanis Lib. VII. Cap. IV. de Bohemia. *Bemos*, ait, *in ea Parte Ptolemæus Gentem maximam esse dicit: juxta vero Marcomannos & QUADOS, Gentes bellicosissimas, à Trajano, deinde à Marco Antonino debellatos; & huc usque Romanum prorogatum Imperium.*

Romanorum Imperatore ANTONINO PIO: Anno CHRISTI 140.

II. Trajani Successor Antoninus Pius Romanis ab Anno Urbis 890, Christi 138: ad Annum Urbis 913, Christi 161, præfuit. Sub eo quid vel *Lygii*, vel *Quadi* egerint, non reperimus. Invenimus tamen ab Antonino Pio cum tertium gereret Consulatum, hoc est, Anno Urbis 892, Christi 140, *Quadis* Regem datum. Id nos Antonini Pii Nummus docet: cujus Inscriptionem Adolphus Occo in Romanorum Imperatorum Numismatibus ad Annum Urbis 892: Imaginem ipsam Laurentius Begerus in Thesauro Brandenburgico, Parte II, de Numismatibus in Antonino Pio exhibet. Repræsentat in eo Nummo Latus adversum Antonini Caput: adjunctâ Epigraphe: ANTONINUS AUG. PIUS. Aversum Viros duos stantes: quorum prior Imperator, posterior Rex, Imperatori Dexteram porrigens: Literis additis: REX QUADIS DAT.

Romanorum Imperatore Marco ANTONINO.

III. Antonini Pii Successor Marcus Antoninus, Cognomento Philosophus, ab Anno Urbis 913, Christi 161: ad Annum Urbis 932, Christi 180,

180, vixit: cui grave cum *Quadis* fuit Bellum. Hi feliciſſimis Armis Sedem ſuam, quam Sileſia ſuperior, circa Viſtulæ Caput, terminaverat, in Pannoniam inferiorem, ad Amnem Granuam extenderant. Teſtem habemus oculatum, certiſſimum, optimum: ipſum Imperatorem Marcum Antonium in *Quadia* Scriptorem iſtorum, quibus de Vita ſuâ Librum primum claudit. Τὰ ἐν κουάδοις πρὸς τῷ Γρανούᾳ. *Hæc in QUADIS ad Granuam.* Ita Guilielmus Xylander vertit: neque mutandum Mericus Caſaubonus cenſuit. *Quæ apud QUADOS ad Granuam:* interpretatur Thomas Gatakerus.

IV. Marco primum Fortitudinis ſolitô grandioris Documentum edebant *Quadi* cum Marcomannis, cum Romanas intra Italiam Urbes, Aquilejam obſiderent, Opitergium deſtruerent. Ammianus Marcellinus Lib. XXIX. [Gruterianus] Cap. XXV: [Valeſianus Cap. V:] *Dum hoc Pulvere per Mauritaniam Dux ante dictus anhelat & Africam: QUADORUM Natio Motu eſt excita repentino, parum nunc formidanda, ſed immenſum quantum antehac Bellatrix & potens: ut indicant perpetrata, quoniam proclivia; obſeſſaque ab iisdem ac Marcomannis Aquileja, Opitergiumque exciſum: & cruenta complura perceleri acta Procinctu: vix reſiſtente perruptis Alpibus Juliis Principe ſerio, quem ante docuimus, Marco.*

Rege Quadorum FURTIO;
Anno CHRISTI *174.*

V. *Quadi* cum Marcomannis, Senſu Virium, Victoriarumque Succeſſu audaces, Anno Urbis 926, Chriſti 174, ingens Romanis opprimendis excitabant *Bellum.* Id plerisque *Marcomannicum:* aliis, quoniam in eo & Marcomanni & Quadi Perſonas præcipuas egerunt, *Marcomannico-Quadicum:* aliis, quoniam in eodem Germanis Sarmatæ conjuncti fuerunt, *Germanico-Sarmaticum* dicitur. Nam in hoc Marcomanni & Quadi non ex cæteris tantum Germanis multos, verum ex Sarmatis etiam quosdam Populos aſſumſerant.

VI. Marcomannis & Quadis ſpeciatim Aſtringos, Dancrigos, Jazyges, addit Dio Caſſius Lib. LXXI. Alanos, Baſtarnas, Buros, Coſtobocos, Hermunduros, Latringes, Nariſcos, Peucinos, Roxolanos, Sicobotes, Soſibes, Svevos, Victovalos, adjungit Capitolinus in Marco Antonino, Cap. XXII. *Gentes,* inquit, *omnes ab Illyrici Limite usque Galliam conſpiraverant: ut MARCOMANNI, Nariſci, Hermunduri & QUADI: Suevi, Sarmatæ, Latringes, & Buri: hi aliique cum Victovalis, Soſibes,*

 Sicobotes,

Sicobotes, Roxolani, Bastarnæ, Alani, Peucini, Costoboci. Dacos annectit Eusebius in Chronico ad Annum 2184: *Romani contra Germanos, MARCOMANNOS, QUADOS & Dacos dimicant.* Georgius Syncellus in Chronographia ad A. M. 5653: *Romani Germanos, Sarmatas, Dacos & QUADOS expugnaverunt.* Marianus Scotus in Chronographia ad Annum Christi 169: *Romani contra Germanos, MARCOMANNOS, QUADOS, Sarmatas & Daces dimicant.* Vandalos adjicit Eutropius Lib: VIII. Cap V: de Bello Marcomannico: *Quod cum his* [Marcomannis] *QUADI, Vandali, Sarmatæ, Suevi, atque omnis Barbaria commoverat.* Paulus Orosius Lib. VII. Cap. XV: de eodem Bello: *Cum insurrexissent Gentes Immanitate barbaræ, Multitudine innumerabiles, hoc est, MARCOMANNI, QUADI, Vandali, Sarmatæ, Suevi, atque omnis pæne Germania.*

VII. Quare tantum ipsis etiam Scriptoribus Romanis habetur id Bellum, ut maximis æquetur, in quibus Punica fuerunt. Capitolinus in Marco Antonino, Cap. XIII: *Dum Parthicum Bellum geritur, natum est Marcomannicum: quod diu eorum, qui aderant, Arte suspensum est, ut finito jam Orientali Bello Marcomannicum agi posset. Et cum Famis Tempore Populo insinuasset de Bello, Fratre* (Lucio Antonino) *post Quinquennium reverso, in Senatu egit, ambos necessarios dicens Bello Germanico Imperatores. Tantus autem Terror Belli Marcomannici fuit, ut undique Sacerdotes Antoninus acciverit, peregrinos Ritus impleverit, Romam omni Genere lustraverit, retardatusque à bellica Profectione sit.* Ibidem Cap. XVII. *Contra Germanos Res feliciter gessit. Specialiter ipse Bellum Marcomannicum, sed quantum nulla unquam Memoria fuit, tum Virtute, tum etiam Felicitate transegit.* Eutropius Lib. VIII. Cap. V. de Marco Antonino: *Bellum ipse unum gessit, Marcomannicum, sed quantum nullâ Memoriâ fuit, adeo, ut Punicis conferatur.* Eadem repetit Paulus Diaconus in Historia Miscella, Cap. XVI.

VIII. Marcus igitur fortes Hostes non nisi paribus Auxiliatoribus repellendos ratus, Germanos, Germanis opponendos, sibi conjungebat. Capitolinus in Marco Antonino, Cap. XXI. *Emit & Germanorum Auxilia contra Germanos. Omni præterea Diligentia paravit Legiones ad Germanicum & Marcomannicum Bellum.*

IX. Ita simul & Romanis & Germanis instructus Imperator Marcus Antoninus, Marcomannos & Quados, eorumque Socios maxime copiosos debellaturus, Danubium transgrediebatur. Initia Belli moesta sentiebat. Alexandro Divinationibus, sed fallacibus Nomen affectanti, felicissimam Expeditionem pollicenti confisus, Spes omnes, non in vero Deo repositas,

Eventu noxio vanas experiebatur, Cladem magnam, prope XX Millibus amissis, passus. Lucianus in Alexandro, seu Pseudomante quasi extremo: Erasmo Roterodamo interprete: *Accipe jam Facinus quoddam Hominis sceleratissimi* [Alexandri] *unum inter omnia multò impudentissimum. Cum jam non mediocrem in Regiam Aditum sibi fecisset, inque Aulam Cæsaream, præsertim Rutiliano Rem adjuvante, atque approbante: cum Bellum, quod in Germania gerebatur, maximè flagraret, divo Marco cum MARCOMANNIS & QVADIS conferente, Oraculum divulgavit, quo jubebat, uti duos Leones vivos in Danubium immitterent, variis cum Odoribus, ac Sacris quibusdam magnificis. Sed præstat ipsum Oraculum referre.*

Gurgitibus Fluvii turgentis ab Imbribus Istri
Immisisse duos Cybeles edico Ministros,
Monte feras alitas: tum quantum alit Indicus Aer
Florum atque Herbarum bene olentum: moxque futura est
Et Victoria, Pax & amabilis, & Decus ingens.

Ea cum essent facta, quemadmodum ille præscripserat: Leones quidem simul atque in Hostium Regionem enatassent, Barbari Canes aut Lupos esse rati, Fustibus arcebant. At nostrorum protinus maxima Strages est consecuta, XX ferme Millibus simul exstinctis.

X. Abierat in duas Partes universus Germanorum Exercitus, Romanis oppositus. Pro Capitibus continebat una *Marcomannos*, altera *Quados*, utraque suos Asseclas. Ideo Marcus Imperator, cum Marcomannos jam & multis, & magnis Præliis fregisset, *Quados* aggrediebatur. Dio. Cassius Lib. LXXI. Μαρκομάννυς μὲν ὖν καὶ Ιάζυγας πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀγῶσι, καὶ κιδύνοις Μάρκος ὑπέταξεν. Ἔπειτα Ἐκ παρατάξεως τοῖς καλυμένοις Κυάδοις, καὶ πόλεμος αὐτῷ συνέςη μέγας. *MARCOMANNOS igitur & Jazygas multis & magnis Prælis & Periculis subegit. Post hæc Aciem ordinavit ad eos, qui vocantur QUADI: cum quibus ei Bellum fuit magnum.*

XI. Romani *Quadiam* ingressi Fortunam habebant Initio difficilem, mox asperam, denique prosperam. Fortiter quidem pugnabant. sed à Quadis, Loca quæque proxima obsidentibus clausi. Quamobrem *Quadi* certi, Romanos, aut ob Æstum & Sitim perituros, aut Deditione tandem se conservaturos, Prælium differebant. Romanis tamen, ut neque prius pati, neque posterius facere cogerentur, Beneficium Dei peculiare succurrebat. Tempestas subito exorta universas Romanorum Copias Imbre largissimo recreabat, *Quados* crebro Fulmine prosternebat. Paulus Oro-

 sius

sius Lib. VII. Cap. XV. de Marcomannico Bello: *In QUADORUM usque Fines progressus* (Romanorum) *Exercitus.* Idem commemorat, præter Paulum Diaconum in Historia miscella, Lib. X. Cap. XVI, Eusebius: cujus Testimonium afferemus §. XIV. Dio Cassius Lib. LXXI. in Excerptis per Johannem Xiphilinum: Gvilielmo Xylandro Interprete: de Romanorum Bello cum Quadis: *Quo ex Bello, Victoria, præter Spem, vel potius Dei Beneficio feliciter consecuta est propterea, quod Romani, cum essent in Prælio atque in maximum Periculum venissent, mirabiliter sane ac divinitus conservati sunt. Cum enim interclusi à QUADIS in Locis opportunis, constipatis Clypeis pugnarent fortiter, atque interim Barbari differrent Prælium, sperantes, eos facile tam ob Æstum, quam Sitim venturos in Potestatem, quos circum occupatis Locis omnibus sic concluserant [erant enim multo plures] ut Aquam habere nullo Pacto possent. cumque Romani in tantas Difficultates incurrissent, ut Labore, Vulneribus, Ardore Solis ac Siti vexarentur, nec ob eas Res pugnare possent, aut alio secedere, sed in Acie stantes, atque iis in Locis constituti arderent: multæ Nubes derepente ita coactæ sunt, ut maximus Imber ceciderit, non sine Dei Beneficio.* Ibidem post quædam: *Addit Dio, Romanos, cum primum Pluvia caderet, omnes suspexisse in Cœlum, eamque in Ora recepisse: deinde Scutis, Galeisque subjectis, inde sorbsisse largiter, Equisque ad bibendum dedisse. Cumque Barbari in ipsos Impetum facerent, eos simul bibisse & pugnasse: complures que saucios Sangvinem, infusum in Galeas, simul cum Aqua absorbuisse. Hi propterea gravia Damna accepisſent, urgentibus Hostibus, quod magna ex parte in bibendo occupati: nisi vehemens Grando compluraque Fulmina in Hostes cecidissent. Itaque videre licebat in eodem Loco Aquam Ignemque simul de Cœlo cadere, atque ob eam Causam humectari alios & bibere, exurique alios ac prorsus interire. Non attingebat Ignis Romanos, aut si forte [interdum] ad eos accessisset, exstingvebatur subito. Neque Imber juvabat Barbaros, sed immissas ei Flammas etiam magis, vel ut Oleum, excitabat, ut Aquam requirerent, Pluvia perfusi: infligerentque Pars sibi Vulnera, quo Ignem Sangvine restingverent: Pars confugerent ad Romanos, quasi illis tantummodo Aqua salutaris esset: ita, ut eorum Marcus etiam misertus sit.*

XII. Hoc DEI Beneficium ex Historicis Paganis, alius Cæsaris Marci Antonini Precibus, alius vel Juliani Chaldæi Philosophi, vel Arnuphis Ægyptii Magi Artibus adscribit. Iulius Capitolinus in Marco Antonino, Cap. XXIV: *Fulmen de Cœlo Precibus suis contra Hostium Machinamentum extorsit, suis Pluvia impetrata, cum Siti laborarent.* Suidas in Voce Iulianus, Æmilio Porto Interprete: *Julianus, ante dicti* [Iuliani] *Filius, fuit sub Marco Antonino Imperatore.* Post quædam: *Quidam tradunt hunc Romanis, aliquando*

aliquando Siti laborantibus, subito effecisse, ut atræ Nubes congregarentur, & ingentem Imbrem effunderent, cum crebris Tonitribus & Fulguribus. Idque Sapientia quadam effecisse Iulianum. Alii vero Arnuphin Ægyptium Philosophum hoc Miraculum edidisse tradunt. Johannes Xiphilinus in Excerptis ex Dionis Cassii Lib. LXXI: *Fama est, Arnuphin Magum Ægyptium, qui cum Marco erat, Mercurium præsertim illum, qui est in Aere, aliosque Dæmonas quibusdam Artibus Magicis invocasse, ac per eos Pluviam elicuisse.*

XIII. Claudianus Poëta [de quo, num Paganus an Christianus fuerit, Libro I. de Romanarum Rerum Scriptoribus, Cap. XXXV. §. 3. & 4. egimus] non Mago, sed Marco, Virtutibus suis reddenti propitium Romanis Deum, attribuit in Carmine XXVIII, quod de Honorii Consulatu VI. scripsit, Versu 340:

Clemens, Marce, redis, cum Gentibus undique cincta
Exuit Hesperiam paribus Fortuna Periclis.
Laus ibi nulla Ducum: nam flammeus Imber in Hostem
Decidit: hunc Dorso trepidum flammante ferebat
Ambustus Sonipes: hic tabescente solutus
Subsidit Galea, liquefactaque Fulgure Cuspis
Canduit, & subitis fluxere Vaporibus Enses.
Tunc contenta Polo mortalis nescia Teli
Pugna fuit: Chaldæa mago seu Carmina Ritu
Armavere Deos: seu, quod reor, omne Tonantis
Obsequium Marci Mores potuere mereri.

XIV. Quemadmodum Scriptores Christiani tradunt: eum *Romanis* salutarem, *Quadis* noxium Imbrem à Deo, quem Adjutorem invocaverant, Christiani Desideriis suis obtinuerunt. Imperatori Marco extrema, quæ jam prævidebat, metuenti Præfectus Prætorianorum indicabat: Nihil esse, quod Christiani, quorum una in Castris Legio militabat, à Deo Precibus obtinere non possint. Ad eas Deo supplices admirandum descendit *Romanis* Auxilium, *Quadis* Damnum. Tertullianus ad Scapulam Cap. IV: *Marcus quoque Aurelius in Germanica Expeditione Christianorum Militum Orationibus ad Deum factis Imbres in Siti illa impetravit.* Iohannes Xiphilinus in Dionis Cassii ex Libro LXXI. Excerptis, cum Dionem aut Erroris, aut Mendacii Reum declaravisset: Interprete Gvilielmo Xylandro: *Cum Marcus Legionem unam haberet ex Militibus Melitenis (hi omnes Christum colunt) ad eum Præfectus Prætorianorum venit, nescientem in illo Prælio, quid Consilii caperet, timentemque, toti Exercitui, eique fertur dixisse: Nihil esse, quod ii, qui Christiani nominantur, Precibus impetrare non possint:*

ſint: eſſeque Legionem integram in Exercitu Hominum hujus Generis. Qua Re cognita, Marcum ab iis petiiſſe, ut Deo ſuo ſupplicarent. Quod cum feciſſent, Deum eos exaudiiſſe ſubito, percuſſiſſeque Hoſtes Fulmine, ac Romanos Pluvia recreaſſe.

XV. His, quæ diximus, partim conſentiunt, partim duo memorabilia ſuperaddunt multo plures in Chriſtianis Autores. Prius eſt: Imperatorem Marcum Literis ad Senatum ſcriptis partam de Germanis in Quadia Victoriam attribuiſſe Chriſtianorum Precibus: quos in poſterum non perſequendos cenſuerit. Poſterius eſt: Chriſtianorum *Legionem*, cujus Precibus à Deo Præſidium Romanis adverſus Quados impetraverat Imperator, ab eo dictam propterea *Fulminatricem*. Euſebius in Chronico ad Annum 2189: *Imperator Antoninus multis adverſum ſe naſcentibus Bellis ſæpe ipſe intererat, ſæpe Duces nobiliſſimos deſtinabat. In quibus ſemel pertinaci Exercitui, & qui cum eo in QUADORUM Regione pugnabat, Siti oppreſſo, Pluvia divinitus miſſa eſt: cum è contrario Germanos & Sarmatas Fulmina perſequerentur, & plurimos eorum interficerent. Exſtant Literæ Marci Aurelii, graviſſimi Imperatoris, quibus illam Germanicam Sitim, Chriſtianorum forte Militum Precationibus, impetrato Imbri, diſcuſſam conteſtatur.* Et in Eccleſiaſtica Hiſtoria Lib. V. Cap. V. Henrico Valeſio Interprete: *Marcum Aurelium Cæſarem, cum adverſus Germanos & Sarmatas pugnaturus Aciem inſtrueret, & Exercitus ipſius Siti premeretur, pœne ad Inopiam Conſilii redactum eſſe memorant. Tum vero Milites Legionis Melitinæ, quæ Fidei Merito etiam nunc manet, dum Acies adverſus Hoſtes ordinatur, flexis in Terram Genibus, ut noſtris orantibus Mos eſt, Preces ad Deum fudiſſe perhibentur. Cujus Spectaculi Novitate Hoſtibus ſtupefactis, aliud quiddam longe majori dignum Admiratione accidiſſe narrant: hinc quidem Fulminum Jactus, quibus Hoſtium Copiæ in Fugam verſæ atque exſtinctæ ſint: illinc vero Imbrium Vim, quibus Exercitus eorum, qui Deum precati fuerant, jam jam Siti periturus, præter Spem recreatus eſt. Atque ea Res tum à Scriptoribus à Fide noſtra penitus alienis, quibus Curæ fuit Res eo Tempore geſtas Memoriæ mandare, tum à noſtris etiam Hominibus refertur. Sed Gentilium Scriptores, utpote à Religione noſtra diſſidentes, hoc quidem Miraculum commemorarunt: non tamen id noſtrorum Precibus factum eſſe confeſſi ſunt. Noſtri vero, utpote Veritatis Cultores, ſimpliciter atque ingenue Rem ipſam Literis tradiderunt. Ex his eſt Apollinaris: qui Legionem ipſam, cujus Precibus id Miraculum perpetratum eſt, exinde congruo Rei Vocabulo Fulmineam ab Imperatore cognominatam eſſe ſcribit. Sed & Tertullianus ejusdem Rei idoneus Teſtis eſt in Apologetico, quem pro Fidei noſtræ Defenſione ad Senatum Urbis Romæ Latino Sermone conſcripſit: cujus etiam ſupra Mentionem fecimus, ubi hanc*

hanc Historiam validiore atque evidentiore Argumento confirmat. Scribit enim, Marci gravissimi Imperatoris Literas adhuc sua Ætate exstitisse, quibus testabatur, Exercitum Romanum in Germania, cum Aquæ Penuriâ jam jam periturus esset, Christianorum Precibus esse servatum. Eundem quoque Principem Capitis Pœnam comminatum esse dicit Accusatoribus Christianorum. Eadem commemorant, Gregorius Nyssenus in Oratione II. quam de Quadraginta Martyribus scripsit. Paulus Orosius Lib. VII. Cap. XV. Freculphus Lexoviensis Tomo II. Lib. II. Cap. XIV. Georgius Cedrenus in Historiarum Compendio, de M. Antonino. Johannes Zonaras in Annalibus, Tomo II. de M. Antonino. Otto Frisingensis in Chronico, Lib. III. Cap. XXV. Nicephorus in Historia Ecclesiastica, Lib. IV. Cap. XII.

XVI. Præterea sunt, quibus in Memorabilium, quæ singulariter indicavimus, utroque falsum vero mixtum censetur. Nam primum, qui neque Miraculum, neque propter id ab Imperatore Literas ad Senatum scriptas negant, negant, *Epistolam* eam, quam Græcam Iustini Martyris ad Imperatorem Antoninum Pium pro Christianis Orationi subjunctam reperimus: Latinam Onuphrius Panvinius Commentario in Fastos ad Annum Urbis 927. & Cæsar Baronius Annalibus ad Annum Christi 176. Num: XXI, inseruit, esse Marci genuinam. Deinde, qui *Legionem* Romanis *Fulminatricem* fuisse concedunt, non concedunt, eam ob Fulmina Precibus obtenta Fulminatricem ab Imperatore Marco dictam: quoniam Legio Fulminatrix jam Imperatoris Trajani Temporibus extiterit: non autem Legio Fulminatrix secunda reperiatur apud Autores, qui Romanorum Legiones numerari solitas describunt. At sunt etiam, qui dubitantibus adimere Suspicionem falsi vel in altero, vel in utroque conantur. Nos utramque Controversiam, quia nihil ad Propositum nostrum facit, in medio relinquimus: de qua consuli possunt, præter Onuphrium Panvinium & Cæsarem Baronium, Arnaldus Pontacus & Iosephus Scaliger in Notis ad Eusebii Chronicon, Annum 2189. Guidus Pancirolus in Commentario ad Imperii Orientalis Notitiam, Cap. XXXV. Claudius Salmasius in Notis ad Iulii Capitolini Marcum Antoninum, Cap. XXIV. Christophorus Adamus Rupertus in Observationibus ad Historiam Universalem de M. Antonino. Henricus Valesius in Annotationibus ad Eusebii Ecclesiasticam Historiam, Lib. V. Cap. V.

XVII. Finitô cum Marcomannis & Quadis in Germania Bellô, Marcus Imperator Anno Urbis 927. Christi 175. in Orientem profectus, cum in Ægyptum cogitans, Palæstinam transiret, Iudæos *Quadis* & Quadorum Sociis, Marcomannis Sarmatisque dispares judicabat. Ammianus Marcellinus

linus Lib. XXII. (Gruterianus) Cap. VII. (Valesianus Cap. V.) de Iuliano: *Sæpeque dictitabat: Audite me, quem Alamanni audierunt & Franci: imitari putans Marci Principis veteris Dictum. Sed parum advertit hoc ab eo nimium discrepare. Ille enim cum Palæstinam transiret, Ægyptum petens, fœtentium Iudæorum & tumultuantium sæpe Tædio percitus, dolenter dicitur exclamasse: O MARCOMANNI, ô QUADI, ô SARMATÆ, tandem alios Vobis inertiores* (alii legunt, inquietiores) *inveni.*

Anno CHRISTI *176.*

XVIII. Reversus in Occidentem Marcus Imperator Apro & Pollione Consulibus, id est, Anno Urbis 928, Christi 176: de Marcomannis, *Quadis*, eorumque Sociis, quos Triennio debellaverat, denique superatis, (nequaquam exstinctis, postea sæpius Bellum adversus Romanos gerentibus) cum Filio Antonino Commodo, quem suum in Bello cum Marcomannis & Quadis Germanico Comitem jam Cæsarem declaraverat, Romæ triumphabat. Iulius Capitolinus in M. Antonino, Cap. XVII. *Pannonias ergo Marcomannis, Sarmatis, Vandalis, simul etiam QUADIS exstinctis, Servitio liberavit: & Romæ cum Commodo, quem jam Cæsarem fecerat, Filio, ut diximus, suo triumphavit.* Ælius Lampridius in Antonino Commodo, Cap. II: *Cum Patre Imperator est appellatus quinto Calendarum Decembrium Die: Pollione & Apro Consulibus: & triumphavit cum Patre. Nam & hoc Patres decreverant. Profectus est cum Patre & ad Germanicum Bellum.* Eutropius Lib. VIII. Cap. V. de M. Antonino: *Ingenti ergo Labore & Moderatione, cum apud Carnuntum jugi Triennio perseverasset, Bellum Marcomannicum confecit: quod cum his QUADI, Vandali, Sarmatæ, Suevi, atque omnis Barbaria commoverat: multa Hominum Millia interfecit: ac Pannoniis Servitio liberatis, Romæ rursus cum Commodo Antonino Filio suo, quem jam Cæsarem fecerat, triumphavit.* Iornandes de Regnorum Successione, Cap. LXXV. [non ut à Iano Grutero, sed ut à Friderico Sylburgio & Friderico Lindenbrogio edita sunt] de M. Antonino: *Senior vero multis sæpe Bellis interfuit, sæpiusque per Duces suos Triumphum revexit: maxime de Gente QUADORUM, è quibus cum magna Gloria triumphavit.*

XIX. *Quadi* per Fulminum Vim, humanâ Potentiâ superiorem, non per Hostium, cui repellendo fuissent, Robur victi, revera profligati, non subacti, recolligendis Viribus expetitam ab Imperatore Marco Pacem obtinebant. Per eam, Romanis perniciosum Consortium Quadorum cum Marcomannis & Sarmatis Iazygibus dissoluturo, tredecies mille captivos

redde-

reddebant, cæteros redditurí: pro quibus interim multos & Equos, & Boves donabant. Dio Cassius in Theodosii Excerptis ex Lib. LXXI. de Legatis ad Imperatorem missis: *Alii Pacem petebant, ut QUADI, & obtinuerunt eam: quò videlicet à Marcomannis avellerentur: atque etiam propterea, quod Equos & Boves multos dederant, ac Transfugas omnes & captivos, primum ad tredecim Millia, post etiam cæteros, se reddituros promitterent. Non tamen & Commerciorum cum cæteris, ac Mercatuum adeundorum Potestas eis facta fuit: ne pariter & Marcomanni & Iazyges, quos nec recepturos se, nec per Agrum suum, ut Iter facerent, permissuros juraverant, eis se permiscerent, ac tanquam & QUADI ipsi, Res Romanas specularentur, & necessaria sibi compararent.* Petrus Patricius in prioribus Excerptis, quæ primus Græce Davides Hoeschelius, Latine Carolus Cantoclarus edidit: *QUADI Legatos miserunt ad Marcum, Pacem petituros, & consecuti sunt. Itaque multos Equos & multas Boves dederunt: & tredecim Mille captivos, & plures etiam postea Libertati restituerunt.*

XX. At non integra Fide *Quadi* cum Marco minus integro agebant. Nam, inter Pacis Conditiones, jussi Romanis omnes Captivos reddere, non nisi paucos, eosque solos aut inutiles, aut Cognatorum retentorum Desiderio mox in Quadiam sponte sua reversuros reddebant. Dio Cassius in Theodosii Excerptis ex Lib. LXXI: *Miserunt & Iazyges ad Marcum Legatos, Pacem postulatum: qui tamen nihil impetrarunt. Quippe cum Marcus infidum hoc Genus Hominum esse nosset: & à QUADIS præterea deceptus esset: omnino ad Bellum prodire voluit. Nam QUADI non tantum illis tunc Opem in Bello, ceu Socii, tulerant: Sed prius etiam Marcomannis, cum Bellum adhuc gereretur, suam in Regionem confugientes, ubi Vim Romanam sustinere non potuerant: ac neque quicquam aliud eorum, quæ Legibus Pacis continebantur, præstabant: neque captivos omnes reddiderant, sed paucos tantum, & illos quidem, quibus nec distrahendis, nec ad Operas aliquas Usus esse poterat. Quod si vegetæ quosdam Ætatis restituerent, saltem propinquos eorum domi detinebant, ut & ipsi ad eos ultro transfugerent.*

Rege Quadorum ARIOGÆSO.
Anno CHRISTI 177.

XXI. Hactenus QUADI Regem FURTIUM coluerant. Huic rejecto ARIOGÆSUM Autoritate propria substituebant. Marcus Imperator nec Ariogæsum Regem, nec Quados dignos, cum quibus Pacta renovaret, agnoscebat: posthabitis, quos satis liberales Quadi offerebant,

captivorum quinquaginta Millibus. Dio Cassius in Theodosii Excerptis ex Libro LXXI: de Quadis: *Ejecto quoque Rege suo FURTIO, ARIOGÆSUM ipsi Autoritate propria Regem sibi constituerant. Et Imperator eis propterea nec hunc, quasi legitimè factum, confirmare voluit: nec cum eis Fœdera, licet quinquaginta captivorum Millia se reddituros pollicerentur, renovavit.*

XXII. Quin ARIOGÆSO Marcus in tantum erat contrarius, ut per Præconem publicè promitteret pro capto mille, pro trucidato quingentos Nummos aureos. Tamen postea mutatus, oblato parcebat, & Alexandriam in Exsilium mittebat. Dio Cassius in Excerptis, quæ Nicolaus Fabricius Peirescius, ex Constantini Augusti Porphyrogenetæ Collectaneis possedit, Henricus Valesius primum Parisiis edidit, ex Libro LXXI: eodem Valesio Interprete: *Marcus adeo infensus erat ARIOGÆSO, ut publicè per Præconem pronunciari jusserit, si quis illum vivum adduceret, mille aureos: sin occisi Caput attulisset, quingentos accepturum: etsi alioqui summa Humanitate etiam in acerbissimos Hostes uteretur. Nam Tiridatem Satrapam, qui Armeniæ Statum turbaverat, & Heniochorum Regem occiderat, ac Martio Vero ob hæc eum objurganti Gladium intentaverat, satis habuit, in Britanniam relegare. Eâ igitur Iracundiâ Marcus tum adversus ARIOGÆSUM excanduit: postmodum verò captum nullo affecit Supplicio, sed Alexandriam misit.*

XXIII. Tum *Quadi* Romanis, se, quamvis creatum, non approbaturos Regem, nisi Marco & Lucio Antoninis Imperatoribus placuisset, promittebant. Iulius Capitolinus in Marco Cap. XIV. *QUADI autem amisso Rege suo, non prius se confirmaturos eum, qui erat creatus, dicebant, quam id nostris placuisset Imperatoribus.*

XXIV. Post hæc *Quadi*, cum Romanorum Militum in exstructis Castellis, quæ fastidiebant, non amplius ferre possent Insolentiam, ad Semnones â Sede sua migrare conabantur. Id Propositum Marcus Imperator necessarias Vias obstruens impediebat. Dio Cassius in Excerptis per Theodosium ex Lib. LXXI: *QUADI verò & Marcomanni per Legatos Marco significarunt, viginti Militum Millia, quæ in Castellis degerent, nec securè pascendi, nec Agros colendi, nec alterius Rei faciendæ Copiam sibi facere: sed, tum Transfugas suos, tum captivos ex suis complures suscipere; cum interim ipsi non admodum incommodè Vitam agerent, quod tum Balinea, tum Res necessarias omnes affatim haberent. Unde factum esset, ut QUADI Castellorum Structuras minimè ferentes, ad Semnones tota cum Gente sua, mutatis Sedibus, migrare conati fuerint. Antoninus autem, præcognito ipsorum Instituto, Itinera, quibus eis transeundum erat, obstruxit: & hoc Modo eos impedivit. Quippe*

sic

ſic non tam Ditionem ipſorum acquirere, quam Homines ulciſci velle videbatur.

Romanorum Imperatore COMMODO Antonino.

XXV. Marci Antonini Succeſſor Filius Commodus Antoninus, ab Anno Urbis 932, Chriſti 180: ad Annum Urbis 944, Chriſti 192, imperavit. Expeditionem, quam cum Patre contra Germanos ſuſceptam feliciter finierat, tanti faciebat, ut, cum nova cunctis Menſibus imponeret Nomina, SEPTEMBREM (quem Adulatores HERCULEM, quia Commodus ita ſe ipſum appellabat, dicebant) ipſe propter QUADOS feliciter in Germania victos COMMODUM ſtatueret vocandum. Herodianus Lib. I. Cap. XIV. §. 14. Interprete Angelo Politiano, de Commodo: *Eoque Vecordiæ & Petulantiæ proceſſit, ut paternum primo Cognomen repudiaret, ac pro COMMODO, Marci Filio, HERCULEM ſe Jovis Filium juſſerit appellari.* Poſt quædam §. 17: *Idemque Menſium Nomina demutavit, ac pro vetuſtis Appellationibus novas de ſuis Cognominibus impoſuit, quorum ad Herculem pleraque, tanquam ſcilicet ad fortiſſimum, referebantur.* Ælius Lampridius in Commodo, Cap. XI: *Menſes quoque in Honorem ejus, pro Auguſto Commodum, pro Septembri Herculem, pro Octobri Invictum, pro Novembri Exſuperatorium, pro Decembri Amazonium, ex Signo ipſius Adulatores vocabant.* Euſebius in Chronico ad Annum 2199: *Commodus ſeptimum Menſem Nomine ſuo appellavit.* Eutropius Lib. VIII. Cap. VI. *Commodus nihil paternum habuit, niſi quod contra Germanos feliciter & ipſe pugnavit. SEPTEMBREM Menſem ad Nomen ſuum transferre conatus eſt, ut COMMODUS diceretur.* Aurelius Victor de Cæſaribus, Cap. XVII: *Bello planè impiger, quô in QUADOS proſperè geſtô SEPTEMBREM Menſem COMMODUM appellaverat.*

XXVI. Pacem cum *Quadis*, quam Pater M. Antoninus inierat, tredecim Millibus Militum exactis, renovabat. Dio Caſſius in Excerptis per Theodoſium ex Lib. LXXII: de Marcomannis: *Quamobrem duos duntaxat è Primoribus, & duos Ordinis inferioris Legatos ad Commodum pro Pace miſerunt. Is verò cum eos ad Internecionem delere nullo Negotio poſſet, Homo fugiens Laboris, & urbanas ad Tranquillitates properans, cum aliis Conditionibus, quibus & Pater ejus pactus fuerat, tum his præterea Pacem fecit: ut Transfugas & captivos, quos ab illo Tempore accepiſſent, Commodo reſtituerent: & Frumentum quoddam certum quotannis penderent: quod eis poſtea remiſit. Etiam ab ipſis Arma quædam exegit, & tredecim*

Millia Militum à QUADIS, pauciores à Marcomannis: pro quibus tamen permisit, ut singulis Annis aliquos darent.

Caput XVIII.

SILESIORUM MAIORES LYGII & QUADI:

SÆCULO III.

Romanorum Imperatore Antonino CARACALLA. Rege Quadorum GAIOVOMARO.

I.

IMperatoris Septimii Severi Filius Antoninus Caracalla Romanis ab Anno Urbis 963, Christi 211: ad Annum Urbis 969, Christi 217, præfuit: Tum *Quadorum* Rex GAIOVOMARUS Imperio Romano subjectus erat. Hunc Caracalla interemit accusatum: cujus ex Familiaribus voluntaria Morte sublati Corpus in Dehonestamentum Barbaris tradidit. Dio Cassius in Excerptis [quorum Mentionem Cap. XVII. §. 21. fecimus] Peirescianis, ex Libro LXXVII: de Antonino Caracalla: Ἐμεγαλοφρονεῖτο δὲ ἐπὶ τῷ τοὺς Βανδίλους, καὶ τοὺς Μαρκομάννους, φίλους ὄντας ἀλλήλοις συγκεκρουκέναι. Καὶ ὅτι καὶ τὸν τῶν Κουάδων βασιλέα Γαϊοβόμαρον κατηγορηθέντα ἀπεκτόνει. Καὶ ὅτι τῶν συνόντων τις καὶ συγκατηγορουμένων αὐτῷ προαπήγξατο, ἐπέτρεψε τοῖς βαρβάροις τὸν νεκρὸν αὐτοῦ καλατρῶσαι, ἵν' ὡς καὶ καταδεδικασμένος ἐσφάσθαι, ἀλλὰ μὴ ἑκουσίως (ὅπερ ἔνδοξον παρ' αὐτοῖς ἐνομίζετο) τελευτηκέναι νομισθείη. *Et gloriabatur tamen, quod Vandalos & Marcomannos antehac Amicos & Socios inter se commisisset: quodque QUADORUM Regem GAIOVOMARUM accusatum interemisset. Cum verò unus ex Regis Familiaribus, qui una cum ipso accusatus fuerat, Laqueo sibi Gulam fregisset, hujus Cadaver Barbaris convulnerandum dedit, ne voluntaria Morte, quod apud eos præclarum habetur, sed ut damnatorum Exitu periisse crederetur.*

Romanorum Imperatore MAXIMINO.

II. Imperatoris Alexandri Successor Maximinus ab Anno Urbis 987, Christi 235: ad Annum Urbis 989, Christi 237, fuit. Tum *Quadi,* Ro-

Romanis ob Imperatores plures simul electos magno Bellorum intestinorum Strepitu certantibus, securiores, cum Marcomannis Dacorum Sociis Danubium transgressi, Regiones Romanis subditas depopulabantur. Ioannes Aventinus in Annalibus Boicis Lib. II. de Gordiano Iuniore: *Dum Romani cum Maximino decertant, Daci (qui & Getæ sunt, quos Germano Sermone Gothos, communi Vocabulo Scythas appellare solent) à Trajano perdomiti fractique, hactenus Quietem agitarant, hac Tempestate Vires recuperant, Regem Argunthem (quem nostri Austrogotham vocant) creant, deinde conjunctis sibi finitimis, Vandalis, Gepidis, Suevis, Marcomannis, QUADIS, Peucinis, Basternis, Carpis, Bojis, transito Danubio Mæsias, Thracias depopulantur. Marcionopolin Caput Mæsiarum obsident, obsessi Pacem Auro emunt.*

Romanorum Imperatore VALERIANO.

III. Valerianus ab Anno Urbis 1005, Christi 253: ad Annum Urbis 1012, Christi 260, Romanis præfuit. Sub eô Tribunus, nondum Imperator, Probus Valerium Flaccum, Valeriani Patrem, è *Quadorum* Manu eripuit. Flavius Vopiscus de Probo, Cap. V: *Cum Bello Sarmatico jam Tribunus, transmisso Danubio, multa fortiter fecisset, publice in Concione donatus est Hastis puris quatuor, Coronis vallaribus duabus, Corona civica una, Vexillis puris quatuor, Armillis aureis duabus, Torque aureo uno, Patera sacrificali quinquelibri una. Quo quidem Tempore Valerium Flaccum, Adolescentem nobilem, Parentem Valeriani, è QUADORUM liberavit Manu. Unde illi Valerianus Coronam civicam detulit. Verba Valeriani pro Concione habita: Suscipe, Probe, Præmia pro Republica: suscipe Coronam civicam pro Parente.*

Romanorum Imperatore GALLIENO. Anno CHRISTI 265.

IV. Gallienus, ad Imperii Consortium à Patre Valeriano assumtus, post eum Anno Urbis 1012, Christi 260, mortuum, solus ad Annum Urbis 1020, Christi 268, imperabat. Anno Urbis 1017, Christi 265, *Quadi* cum Sarmatis Pannoniam, Romanorum Provinciam, devastabant. Eusebius in Chronico (Iosephi Scaligeri) ad Annum Abrahami 2278: Gallieni IX: [Arnaldi Pontaci, ad Annum Abrahami 2280, Gallieni X:] *QUADI & Sarmatæ Pannonias occupaverunt.* Eutropius Lib. IX. Cap. IX. *Pannonia*

nonia à Sarmatis QUADIS que populata est. Paulus Orosius Lib. VII. Cap. XXII. *QUADI & Sarmatæ Pannonias depopulantur.* Iornandes de Regnorum Successione, Cap. LXXXIII. de Gallieno: *Dum nimis in Regno lasciviret, nec virile aliquid ageret, Parthi Syriam Ciliciamque vastaverunt. Germani & Alani Gallias deprædantes, Ravennam usque venerunt. Græciam Gothi vastaverunt. QUADI & Sarmatæ Pannonias invaserunt.* Eadem Otto Frisingensis in Chronico, Lib. III. Cap. XXXIX. tradit.

Romanorum Imperatore PROBO. Rege Lygiorum SEMNONE.

V. Imperatoris Taciti Successor Probus ab Anno Urbis 1028, Christi 276: ad Annum Urbis 1030, Christi 282, fuit. Cum Probo *Lygii*, Regem SEMNONEM habentes, Armis certaverunt. Victi Prælio, non Bello, tamen supplices, captum à Probo Regem Regisque Filium, ad Conditiones Pacis æquas, recipiebant. Zosimus Lib. I. de Probi Rhenum transgressi Bellis cum Civitatibus Germanicis locutus: Μάχας δὲ καρτερὰς ἠγωνίσατο, πρότερον μὲν πρὸς Λογίωνας, ἔθνος Γερμανικόν. οὓς καταγωνισάμενος, καὶ Σέμνωνα ζωγρήσας ἅμα τῷ παιδὶ τόν τούτων ἡγούμενον, ἱκέτας ἐδέξατο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους, καὶ τὴν λείαν πᾶσαν, ἣν εἶχον Σέμνωνα, μετὰ τοῦ παιδὸς ἀπέδωκε. *Pugnas etiam acres commisit, primum contra LOGIONES, Gentem Germanicam. Quibus devictis, SEMNONEque eorum Duce, cum Filio in Potestatem redacto, supplices factos in Fidem recepit: & captivis, omnique Præda recuperata, quam habebant, certis eos Conditionibus remisit, ipso quoque, cum Filio SEMNONE reddito.* Ubi, quamvis non *Lygii*, sed *Logiones* vocentur, tamen ideo non est, ut dubites, fuisse *Lygios*. Horum enim Nomen miris Modis depravatum apud Scriptores potissimum recentiores invenitur: quibus *Lugi*, *Lugii*, *Logi* vocantur: ut supra monuimus Cap. XII. Nobiscum sentit Philippus Cluverius in Antiqua Germania Lib. III. Cap. XXXIII: *Dicti igitur sunt Zosimo LOGIONES, quasi Lugiones, qui aliis Lugi ac Lugii; quemadmodum & ipsi Burgundi aliis Autoribus vocantur Burgundii ac Burgundiones.*

Romanorum Imperatore DIOCLETIANO.

VI. Diocletianus ab Anno Urbis 1036, Christi 284: ad Annum Urbis 1055, Christi 303, imperavit: cujus hoc Anno depositum Imperium Constantius Chlorus, Imperatoris Constantini Magni Pater, accepit, antea Cæsar,

Cæsar, post Augustus: ad Annum Urbis 1058, Christi 306, superstes. Ad eum Constantium, adhuc Cæsarem, nondum Augustum, cujus à Libellis & Epistolis fuit, Eumenius, post Britanniam à Romanis recuperatam, Anno Urbis 1048, Christi 296, scripsit Panegyricum. In eô, victis sub Imperatore Diocletiano Gentibus *Quados* annumerat: Cap. X: *Nunc verò toto Orbe Terrarum, non modo, qua Romanus fuerat, Virtute vestra recepto, sed etiam, qua hostilis, edomito: cum toties proculcata esset Alamannia, toties obtrita Sarmatia, Vitungi, QUADI, Carpi toties profligati.*

CAPUT XIX.
SILESIORUM MAIORES LYGII & QUADI:
SÆCULO IV.

I.

DE LYGIIS hoc Sæculo nihil proferre possumus, nisi quod priscam in Germania Sedem adhuc retinuerint: id est, inferioris SILESIÆ Cultores permanserint. Id nobis, quanquam depravatum, Nomen indicat, quô Lygii designati reperiuntur.

II. Nam id, non minus, quam Populorum aliorum Vocabula, Mutationibus crebris fuit obnoxium. Pro Exemplo sunt BOII: quos *Boiarios*, *Boioarios*, *Baibaros*, *Bajobaros*, *Bajuvarios*, *Bavivaros*, *Babaros*, denique BAVAROS appellari constat. Has enim, ut alias taceam, Bojarum Nominis Formas invenimus in Libris, quos Iornandes Episcopus de Gothorum Rebus, & Paulus Diaconus de Langobardorum Gestis conscripserunt: Petrus Pithoeus, Fridericus Sylburgius, Ianus Gruterus, Fridericus Lindenbrogius, cum veterum MStorum Varietatibus, ediderunt. Non igitur mireris, Lygiorum Nomen, ut supra monuimus, Cap. XII. §. 2. & 3. Cap. XVIII. §. 2 consimiles obiisse Mutationes, Græcis aliis λύγιοι *Lygii*, aliis λούγοι *Lougi*, *Lugi*: postea λόγοι *Logi*; λόγγοι *Longi*: &, ut Burgundi etiam Burgundiones, sic aliis *Logiones*, aliis *Longiones* sunt vocati: quemadmodum ex antiquis Codicibus patet. Hinc usitata Scriptoribus Consuetudine, qua *Longum* in *Langum*, & *Langum* in *Longum* vertitur, sicut *Langobardi* etiam *Longobardi* nominantur, ita *Longiones* in *Langiones* transierunt. Hoc ultimo Vocabulo denotatam *Lygiorum* Gentem in Germania superstitem, intra Sæculum quartum ostendere possumus.

III.

III. Nam Cosmographiam, quam Æthicus Ister Sophista scripsisse dicitur: primum ex Petri Pithœi Bibliotheca Josias Simlerus edidit: Henricus Valesius in Annotationibus ad Ammiani Marcellini Lib. XXIX. Cap. V. totam ex Iulii Honorii Oratoris Cosmographia desumtam , ideoque non Æthici, sed Honorii vocandam esse judicat: Autor post Imperium Romanum jam Imperatoribus Christianis subjectum , consignavit: quô Sæculô, quô Annô, non habemus exploratum: de quo hærent dubii, Conradus Gesnerus in Bibliotheca: Caspar Barthius in Adversariis, Lib. XLV. Cap. XIII. Gerardus Ioannes Vossius de Historicis Latinis Lib. III. Parte II. quæ Historicos Ætatis incertæ continet.

IV. Est illa Cosmographia recentior Urbe Constantinopoli, quam prius Byzantium dictam, Symmacho & Gallicano Consulibus, id est, Anno Christi 330, Imperator Constantinus Magnus, in sui Memoriam, nominavit Constantinopolin: ut ostendit Iosephus Scaliger in Opere, quod de Temporum Emendatione scripsit, Lib. V. *Nam, juxta Constantinopolin,* ait laudatus Cosmographus, *longè mittuntur Augustiæ, donec eas Mare, quod dicimus nostrum, accipiat.*

V. Etiam recentior est Templis, Romæ conditis, S. Petri, S. Pauli, S. Felicis: quæ Viis Romæ priscis nova Nomina dederunt. Nam, *Ingressus,* inquit, *per Divi Apostoli Petri Portam: intra Ostiensem Portam, quæ est Divi Pauli Apostoli: & Viam Portuensem, quæ est S. Felicis Martyris, Urbem egreditur, quâ Naves de Portu Urbis ad Dominam totius Mundi Romam ascendunt.* Hanc Nominum in Romanis Portis Mutationem tum demum ortam, cum maximè Christiani Paganis prævalerent, post Constantini Magni Excessum, id est, Annum Urbis 1089, Christi 337, non facile quisquam negaverit.

VI. Antiquior autem est Aurelio Cassiodoro, qui Romæ Consulatum solus Anno Urbis 1266, Christi 514, gessit. Nam Iulium Honorium Cassiodorus in divinis Lectionibus Cap. XXV, quo de Cosmographis legendis agit, ita commendat: *Libellum Iulii Oratoris, quem vobis reliqui, studiosè legere festinetis: qui Maria, Insulas, Montes famosos, Provincias, Civitates, Flumina, Gentes, ita quadrifaria Distinctione complexus est, ut pene nihil Libro ipsi desit, quod ad Cosmographi Notitiam cognoscitur pertinere.*

VII. Hic autem Cosmographus, seu Æthicus Ister, seu Iulius Honorius sit, in Opusculo suo, inter priscos Germaniæ Populos, Gothos, Thuringos, Marcomannos, Mentionem *Lygiorum* facit, quibus *Langionum* Nomen attribuit. *Oceanus*, ait, *Occidentalis habet Gentes: Gothos, Thuringos, Herulos, Sarmatas, Marcomannos, Longobardos, Alamannos.* Ibidem post quædam: *Suevos, Alanos, Francos,* LANGIONES, *Burgundiones, Gippidas, Armolaos, Manianos, Quadivastos.*

VIII. Præ-

VIII. Præterea Iulii Honorii Oratoris, vel ex eo alterius excerpta Geographia, quam Iacobus Gronovius ex Iacobi Augusti Thuani Bibliotheca primus Anno M.DC.XCVI. edidit, citra dubium Opusculo, quod Æthico ascribitur, aliquantò vetustior est. Horum Excerptorum Autor, & *Lygios*; sub *Langionum* Nomine, tanquam inferioris, & *Quados*, tanquam superioris Silesiæ Possessores: utrosque Sarmatis (*Lygios* Basternis, hodie Polonis: *Quados* Iazygibus, hodie Hungaris) propinquos, Populis Occidentalibus adjungit. *Gentes*, inquit, *Occidentalis Oceani: Tolosates Gens, Novempopuli Gens, Narbonenses, Morini, Suebi, Langobardi, Tutuncii, Burbundiones, Armilausini, Marcomanni, Mannii, Francii, Alanii, Amsiuari, LANGIONES, QUADI Gens, Sarmatæ Gens, Basternæ, Carpii, Gothii, Cippedi, Heruli.*

IX. Quare dubium non est, *Lygios*, denique *Langiones* dictos, Sæculo Quarto, inter Germanos, intra Silesiam inferiorem adhuc fuisse fixos. *Quadis* hoc Sæculo minimè dubia superest Fama: quorum Acta præcipua mox recensebimus.

Romanorum Imperatore CONSTANTINO Magno.

X. Imperatoris Constantii Chlori Successor Filius Constantinus Magnus ab Anno Urbis 1058, Christi 306: ad Annum Urbis 1089, Christi 337, fuit. Is ob *Quados*, nescio quod Honoris Genus obtinuit. Nam Monumentum, quod Janus Gruterus in Romanarum Inscriptionum Opere, pag. CCLXXXII. Num. V. exhibet, non est integrum: CONSTANTINO BEATISSIMO OB PERENNEM DE QUADIS.

Post divisum ROMANORUM Imperium: Imperatore Orientis CONSTANTIO II, Occidentis CONSTANTE.

XI. Ab Imperatore Constantino Magno relictum Imperium, Tatiano & Feliciano Consulibus, id est, Anno Urbis 1089, Christi 337, dividebatur inter Filios Constantinum II, Constantium II, & Constantem. Constantinus Portione sua non contentus, Fratrem Constantem debellare nihil veritus, Anno Urbis 1092, Christi 340, trucidabatur. Post hæc igitur Con-

ſtantius Orientis, ad Annum Urbis 1113, Chriſti 361: Conſtans Occidentis, ad Annum 1152, Chriſti 350, erat Imperator.

Anno CHRISTI 355.

XII. Poſt Conſtantis Mortem, Lolliano & Arbetione Conſulibus, id eſt, Anno Urbis 1107, Chriſti 355, *Quadi* cum Sarmatis *Valeriam* (Styriam eſſe putant, quos ſupra indicavimus, Cap. XVI. §. 4.) Myſiam, Pannoniamque, Provincias Romanas depopulabantur. His aliisque Romanorum Hoſtibus Conſtantius ſolus impar, Julianum, eodem Anno, Die VI Novembris, ut Idacius in Faſtis refert, ad Imperii Conſortium, in Auxilii Partem, declarabat Cæſarem: cui Gentes Tranſalpinas committebat. Ipſe, poſtquam Conſulatum octavum cum Iuliano Cæſare ſusceperat, Anno Urbis 1108, Chriſti 356, Expeditionem adverſus *Quados* & Sarmatas feliciter finiebat. Ammianus Marcellinus Lib. XVI. (Gruterianus) Cap. XVIII. (Valeſianus Cap. X.) de Conſtantio: *Cupiens itaque auguſtiſſima omnium Sede morari diutius Imperator, ut Otio puriore frueretur & Voluptate, aſſiduis Nuntiis terrebatur & certis, indicantibus, Svevos Rhætias incurſare, QUADOSque Valeriam, & Sarmatas latrocinandi peritiſſimum Genus, ſuperiorem Mœſiam, & ſecundam populari Pannoniam.* Zoſimus Initio Libri III Ioanne Leunclavio Interprete: *His in Gallum Cæſarem perpetratis, è Pannonia Conſtantius in Italiam tranſiit. Cum autem videret, omnes Romanis ubique ſubditas Provincias barbaricis Incurſionibus interceptas: Francos & Alemannos, & Saxones jam quadraginta ſitas ad Rhenum Urbes cepiſſe, prorſus easdem devaſtaſſe, Cives & Incolas infinitæ Multitudinis, cum innumerabili Spoliorum Copia ſecum abduxiſſe: QUADOS cum Sarmatis magna Licentia & Securitate per Pannoniam, perque Myſiam ſuperiorem graſſari: Perſas Orienti moleſtos eſſe non deſinere, licet antea quieviſſent, veriti, ne Gallus Cæſar eos adoriretur: his igitur omnibus ad Animum revocatis, &, quid faceret, ambigens, ſolum quidem ſe minimè ſufficere poſſe putabat, ut afflictis adeo Rebus & laborantibus Opem ferret: Imperii verò Conſortem deligere non audebat.* Ibidem poſt quædam: *Conſtantius Iulianum Athenis arceſſit, cum Philoſophantibus ibi familiariter viventem, & in omni Genere Doctrinæ Magiſtros ſuos excellentem. Poſteaquam in Italiam arceſſitus adveniſſet, Cæſarem Conſtantius declarat: & Helenam ei Sororem in Matrimonium tradit, & ad Nationes Tranſalpinas eum dimittit.* Iterum poſt quædam: *Rebus ad Iulianum ſpectantibus in hunc Modum diſpoſitis, ipſe Conſtantius in Pannoniam Myſiamque proficiscitur: &, ibidem ſedatis QUADORUM Sarmatarumque Motibus, verſus Orientem pergit, Perſicis eum ad Bellum pertrahentibus.*

XIII. *Quadi* verò cum Sarmatis, quamvis repressi, tamen nondum subacti, post hæc parem in Modum utramque Pannoniam & Mœsiarum alteram irrumpebant: instructissimi ad Prædas longis Hastis, Loricis corneis, Equis castratis, velocibus, morigeris. Ammianus Marcellinus Lib. XVII. (Gruterianus) Cap. XXIII. (Valesianus Cap. XII.) *Augusto* (Constantio) *inter hæc quiescenti per Hiemem apud Sirmium, Nuntii graves & crebri, permistos Sarmatas & QUADOS, Vicinitate & Similitudine Morum Armaturæque concordes, Pannonias Mœsiarumque alteram Cuneis incursare dispersis. Quibus ad Latrocinia magis, quam aperto habilibus Marti, Hastæ sunt longiores, & Loricæ ex Cornibus rasis & levigatis, Plumarum Specie linteis Indumentis innexæ: Equorumque plurimi ex Usu castrati, ne aut Fæminarum Visu exagitati raptentur, aut in Subsidiis ferocientes, prodant Hinnitu densiore Vectores. Et per Spatia discurrunt amplissima sequentes alios, vel ipsi Terga vertentes, insidendo velocibus Equis & morigeris, trahentesque singulos, interdum & binos, uti Permutatio Vires foveat Iumentorum, Vigorque Otio integretur alterno.*

XIV. *Mœsiarum* altera, id est, *inferior*, quænam Provincia sit, non satis certum. Plerique *Bulgariam* statuunt. Laonicus Chalcocondylas de Turcicis Rebus Lib. I. Franciscus Irenicus in Germania, Lib. VI. Cap. XXII. Gvidus Pancirolus in Commentario ad Orientalis Imperii Notitiam, Cap. CLII. Sunt tamen etiam, quibus *Valachia* creditur. Dissentientes conciliare possumus, si *Mœsia* inferior & *Bulgariam* & *Valachiam* complectitur: ut Ioannes Cuspinianus in Scholiis ad Sexti Rufi de Populi Romani Gestis Breviarium Cap. VIII. judicat.

Anno CHRISTI 358.

XV. Hinc Constantius Imperator, Datiano & Cereale Consulibus, Anno Urbis 1110, Christi 358, in graviorem Vindictam excitatus, Danubium transgressus, *Sarmatas* invadebat: in Angustias quidem compellebat, tamen in Ultionem obstinatos, & Insidias pronos, experiebatur. Ammianus Marcellinus Loco dicto: *Æquinoctio itaque Temporis verni confecto, Imperator* [Constantius] *coacta Militum valida Manu, Ductu lætioris Fortunæ profectus, cum ad Locum apertissimum pervenisset, Flumen Istrum exundantem Pruinarum jam resoluta Congerie, super Navium Foros Ponte contexto transgressus, populandis Barbarorum incubuit Terris: qui Itinere festinato præventi, Catervas Bellatoris Exercitus Iugulis suis imminere cernentes, quem nondum per Anni Tempus colligi posse rebantur, nec spirare ausi, nec stare, sed vitantes Exitium inspera-*

insperatum, semet omnes effuderunt in Fugam. Stratisque plurimis, quorum Gressus vinxerat Timor, hi, quos exemit Celeritas Morti, inter latebrosas Convalles Montium occultati, videbant Patriam Ferro pereuntem: quam vindicassent profecto, si Vigore, quô discesserant, restitissent. Gerebantur hæc in ea Parte SARMATIÆ, quæ secundam prospectat Pannoniam: parique Fortitudine circa Valeriam Opes Barbaricas, urendo rapiendoque occurrentia, militaris Turbo vastabat. Cujus Cladis Immensitate permoti, posthabito Consilio latendi, SARMATÆ petendæ Specie Pacis Agmine tripertito agentes, securius nostros aggredi cogitarunt: ut nec expedire Tela, nec Vim Vulnerum declinare, nec, quod est in Rebus arctissimis ultimum, verti possent in Fugam.

XVI. *Quadi* Sarmatis fidi Socii, nullam Periculorum Magnitudinem timentes, partim fractis, partim fatigatis celeriter in Auxilium quidem occurrebant, Romanorum tamen Fortitudini cedere cogebantur. Ammianus Marcellinus Loco supra indicato: *Aderant autem illico Sarmatis Periculorum QUADI participes, qui Noxarum sæpe Socii fuerant indiscreti: Sed nec eos prompta juvit Audacia, in Discrimina ruentes aperta. Cæsis enim compluribus, Pars, quæ potuit superesse, per notos Colles evasit.*

XVI. Ut ea, quæ porro de *Quadis* proferemus, recte capiantur, præmonenda sunt duo. Primum, *Regales* vocabantur Regibus proximi, hoc est, Regum Filii & Agnati. Quod ignoravit Gregorius Turonensis in Francorum Historia, Lib. II. Cap. IX: de Sulpitio Severo, Marcomerem & Sunnonem Regales appellante: *Cum autem eos Regales vocet, nescimus, utrum Reges fuerint, an Vices tenuerint Regum.* Non ignoravit Anonymus Autor de Vocum Differentiis, quem Elias Putschius in Grammaticæ Latinæ Autoribus antiquis edidit: *Inter Regem & Regalem hoc interest, quod Regis Puer Regalis est, Rex, qui regit Regnum.* Ammianus Marcellinus Libr. XVI (Gruterianus) Cap. XXVII. (Valesianus Cap. XII:) *Hos sequebantur Potestate proximi Reges, Numero quinque, Regalesque decem & Optimatum Series magna.*

XVIII. Deinde *Quadorum* Populus his Temporibus, de quibus agimus, numerosissimus, in duas Gentes divisus, totidem habebat Reges.

XIX. Prior erat *Quadorum Transjugitanorum*: trans Iuga, id est, Montes Bohemicos (intra superiorem Silesiam) habitantium. Hos, trans Vistulam, Polonorum hodie Flumen, cujus Fons intra Silesiam superiorem oritur, Sedem tenentes, *Transvistulanos* appellandos censet Beatus Rhenanus de Rebus Germanicis Lib. I. Cap. XLVII. (pag. 121:)

XX. Posterior erat *Quadorum aliorum*: ad Granum hodie Panno-

num

rum inferiorum Amnem hærentium. Nam eò Regionem suam extenderant Quadi jam sub Imperatore Marco Antonino. De quo supra Cap. XVII. §. 3.

XXI. Hos *Quados* nonnulli *Carpos* fuisse judicant. Ideo, quod de *Carpis* refertur, id *Quadis* adscribunt. Melchior Goldastus de Bohemiæ Regno, Lib. I. Cap. XIII. §. 7. *A Diocletiano & Maximiano Herculeo Carpi, Quadorum Natio, victi & translati sunt in Solum Romanum.* Ibidem §. 8: *Arabarius Rex fuit Quadorum Transjugitanorum, id est trans Juga Hungarica, vel Sarmaticos Montes habitantium: Viduarius Quadorum Carpensium ad Granam Fluvium.* Boheslaus Balbinus in Miscellaneis Bohemicis, Decade I. Lib. II. Capite III: *Marcomanni & Quadi, Diocletiani Imperatoris (qui se Imperio, eo Anno abdicavit) Auspiciis victi & triumphati sunt. Carpi, Quadorum Pars & Natio in Solum Romanum translati.*

XXII. Nos haudquaquam negamus, à Diocletiano Carpos, ex antiquis Sedibus, in Romanum Solum, ad Danubium, intra Pannoniam collocatos. Id enim tradunt, Eusebius in Chronico ad Annum 2309: Diocletiani 8: *Carporum & Basternarum Gentes in Romanum Solum translatæ sunt.* Aurelius Victor de Cæsaribus Cap. XXIX. de Diocletiano: *Interea cæsi Marcomanni, Carporumque Natio translata omnis in nostrum Solum.* Eutropius Lib. IX. Cap. XXI. de Diocletiani Rebus: *Varia deinceps & simul, & viritim Bella gesserunt, Carpis & Basternis subactis, Sarmatis victis: quarum Nationum ingentes captivorum Copias in Romanis Finibus locaverunt.* Ammianus Marcellinus Lib. XXVIII. (Gruterianus) Cap. II. (Valesianus Cap. I.) de Maximino: *Obscurissime natus est, Patre Tabulario Præsidialis Officii, orto à Posteritate Carporum, quos antiquis excitos Sedibus Diocletianus transtulit in Pannoniam.*

XXIII. Quis autem Veterum tradit *Carpos* fuisse *Quadorum* Nationem? Neminem invenire potuimus. Contra sunt in recentioribus, qui Carpos Quadis propinquos in Sarmatis Bastarnis Nationem fuisse docent. Inter hos est Beatus Rhenanus de Rebus Germanicis Lib. I. Cap. XXVII: & Philippus Cluverius in antiqua Germania Lib. III. Cap. XLIII. Quamobrem *Carporum* Acta non in *Quadorum* Rebus commemoranda judicavimus.

XXIV. Constantius Imperator, prius Sarmatis, mox eorum Sociis Quadis, ultra Provinciarum Romanarum, quas invaserant, Terminos depulsis, majorem Cladem inferre conabatur. Hinc ad duo Quadorum Regna præparatas ducebat Copias. *Quadi* ex Malis præteritis futura prævidentes, Pacem Bello anteponebant, & in Salutem suam expetebant. Ammianus

mianus Marcellinus Lib. XVII. (Gruterianus) Capite XXIV. (Valesianus Cap. XII.) *Quô* (profligatorum Quadorum) *Eventu Vires & Animos incitante, junctis densius Cuneis, ad QUADORUM REGNA properabat* (Romanorum) *Exercitus. Qui ex præterito Casu impendentia formidantes, rogaturi suppliciter Pacem, fidentes ad Principis venere Conspectum, erga hæc & similia lenioris.*

XXV. Tum etiam *Sarmatæ* judicabant dubio Armorum Eventui Consilium Pacis non posthabendum. Ad eam quærendam mittebant Regalem Zizain Iuvenem, Subregulos (id est, potentiorum Regum Placitis subjectos Reges) Rumonem, Zinafrum, & Fragiledum. Hos Imperator, ut erat benignus, non tantum in Severitate, quantum in Æquitate Momentum, ad Securitatem positum esse ratus, supplices, captivis redditis, Obsequia Romanis Præceptis pollicentes, Fidemque datis Obsidibus postulatis corroborantes, in Gratiam recipiebat: & in Sedibus suis relinquebat. Ammianus Marcellinus Loco dicto: *Zizais quoque etiamtum Regalis, haud parvi Corporis Iuvenis, Ordines Sarmatarum More Certaminis instruxit ad preces: visoque Imperatore, abjectis Armis, Pectore toto procubuit exanimis stratus. Et amisso Vocis Officio præ Timore, tum, cum orare deberet, majorem Misericordiam movit, conatus aliquoties, parumque, impediente Singultu, permissus explicare, quæ poscebat. Recreatus denique tandem, jussusque exsurgere, Genibus nixus, Usu Linguæ recuperato, Concessionem Delictorum sibi tribui supplicavit & Veniam: eoque ad precandum admissa Multitudo, cujus Ora Formido muta claudebat, Periculo adhuc præstantioris ambiguo: ubi ille Solo jussus attolli, orandi Signum exspectantibus diu monstravit, omnes, Clypeis Telisque projectis, Manus Precibus dederunt, plura excogitantes, ut vincerent Humilitate supplicandi Regalem. Duxerat potior cum cæteris Sarmatis etiam Rumonem & Zinafrum & Fragiledum Subregulos, plurimosque Optimates, cum impetrandi Spe similia petituros. Qui licet elati Gaudio Salutis indultæ, Conditionum Sarcinâ compensare inimicè facta pollicebantur, seque cum Facultatibus & Liberis & Conjugibus Terrarumque suarum Ambitu, Romanæ Potentiæ libenter offerrent: prævaluit tamen Æquitati juncta Benignitas: jussique obtinere Sedes impavidi, nostros reddidere Captivos. Duxeruntque Obsides postulatos, & obedire Præceptis deinde promtissimè spoponderunt.*

XXVI. *Quadi* hoc Clementiæ Documento quidem provocabantur, non erant vero, nec ad Imperium Romanorum recipiendum proclives, nec in Promissis adeo liberales. Tamen, quam credebant æquam, Imperatori, ut impares, exhibebant Reverentiam, ut optatam consequerentur

tur

tur Benevolentiam. Tum *Quadis*, ut supra monuimus, duo Regna possidebantur, aliud *Transjugitanis*, aliud *Cæteris*. Aliter illi, aliter hi Pacem à Romanis & implorabant, & obtinebant. *Transjugitanorum* accedebant ad Constantium Regalis ARABARIUS (aliis Abraharius) &, qui subjectus Arabario erat, Sarmatarum Regalis, USAFER. Non utrumque Constantius, illum ab hoc separans, eodem excipiebat, quos diverso dimittebat Modo. *Quadi*, quorum Regalis *Aribarius* tali Rerum Statu se constrictum sentiebat, tum Romanis solitô submissiores, primum ad impetrandam Pacem postulatos in Fidem Obsides dabant. Ammianus Marcellinus eodem Lib. XVII. (Gruterianus) cap. XXVI. (Valesianus Cap. XII.) *Hortante* hoc (Imperatoris Constantii adversus Sarmatas, de quibus supra diximus) *Exemplo Clementiæ, advolarunt Regales cum suis omnibus ARABARIUS & USAFER, inter Optimates excellentes, Agminum Gentilium Duces, quorum alter TRANSIUGITANORUM QUADORUM* (sic legendum, ut legitur in Codicibus & MStis, & editis, tum aliis, tum Friderici Sylburgii & Friderici Lindenbrogii, non, *Transjugitanorum Quadorumque*, sicut in Iani Gruteri & Henrici Valesii legitur) *Parti, alter quibusdam SARMATIS præerat, Locorum Confiniis & Feritate junctissimis: quorum Plebem veritus Imperator, ne ferire Fœdera simulans, in Arma repente consurgeret, discreto Consortio, pro Sarmatis obsecrantes jussit paulisper abscedere, dum ARABARII & QUADORUM Negotium spectaretur. Qui cum eorum Ritu oblati, stantes curvatis Corporibus, Facinora gravia purgare non possent, ultimæ Sortis Infortunia metuentes, dederunt Obsides imperatos, NUNQUAM ANTEA PIGNORA FOEDERIS EXHIBERE COMPULSI.*

XXVII. *Sarmatæ*, quorum Regalis *Usafer* Constantium non ita propitium sentiebat, in posterum Romanis parere jubebantur. *Arabarius* eos Sarmatas sibi antea subditos, jam ereptos, graviter conquestus, nequicquam reclamabat. Sic Arabarius Potestatis, Usafer Dignitatis faciebat prioris Iacturam. Ammianus Marcellinus Loco dicto: *His* [inter Romanos & Quados] *ex æquo bonoque compositis, USAFER in Preces admissus est: ARABARIO pertinaciter obstrepente, firmanteque, Pacem, quam ipse meruit, ei quoque debere proficere, ut participi, licet inferiori, & obtemperare suis Imperiis consueto. Verum Quæstione discussa, alienæ Potestati Sarmatæ eripi jussi, ut semper Romanorum Clientes, offerre Obsides, Quietis Vincula conservandæ, gratanter amplexi sunt.* Hæc in Quadorum Transjugitanorum Regno (id est, intra Superiorem Silesiam, circa Fluvium Vistulam) peracta sunt.

Rege Quadorum VIDUARIO.

XXVIII. Imperator Constantius ex Transjugitanorum Regno in cæterorum Quadorum Regnum (id est, in Pannoniam inferiorem, circa Fluvium Granuam) ad Urbem Bregetionem (fortassis hodie Strigonium, de quo infra §. 50.) progrediebatur. Tum hi etiam *Quadi*, Romano Exercitu intra medium Regni patrii Solum viso, majorem in Modum territi, per VITRODURUM Regalem, Regis VIDUARII Filium, AGILIMUNDUM Subregulum, & Optimates Iudicesque variis Populis præsidentes, Pacem, quam humiles expetebant, datis Obsidibus, impetrabant: nudatisque Mucronibus, quibus parem Numinibus, Reverentiam exhibere consueverant, Fidem promissis stabilem futuram jurabant. Ammianus Marcellinus Lib. XVII. (Gruterianus) Cap. XXVII. (Valesianus Cap. XII:) *His in* [Sarmatarum] *barbarico gestis, Bregetionem Castra commota sunt: ut etiam ibi Belli QUADORUM Reliquias, circa illos agitantium Tractus, Lacrumæ vel Sanguis exstingueret. Quorum Regalis VITRODURUS, VIDUARII Filius Regis, & AGILIMUNDUS Subregulus, aliique Optimates, & Iudices, variis Populis præsidentes, viso Exercitu in Gremio Regni Solique genitalis, sub Gressibus jacuere Militum, & adepti Veniam jussa fecerunt: Sobolemque suam Obsidatus Pignore, ut obsecuturi Conditionibus impositis, tradiderunt: eductisque Mucronibus, quos pro Numinibus colunt, juravere, se permansuros in Fide.*

XXIX. Feliciter his expeditis, Constantius Imperator Militibus iterum Sarmaticus cognominatus è Tribunali commendabat suam in *Quadis* Sarmatarum Sociis superandis Felicitatem. Ammianus Marcellinus Lib. XVII. (Gruterianus) Cap. XXXIII. (Valesianus Cap. XIII:) *Visis*, inquiebat Constantius, *Terris hostilibus & calcatis, obstinatis ad Mortem Animis conatos resistere Sarmatas, absque nostrorum Dispendio stravimus: parique Petulantiâ ruentes in Agmina nobilium Legionum QUADOS, Sarmatis Adjumenta ferentes, attrivimus: qui post ærumnosa Dispendia inter Discursus & repugnandi minaces Anhelitus, quid nostra valeat Virtus, experti, Manus ad dimicandum paratas, Armorum abjecto Munimine, pone Terga vinxerunt: restareque solam Salutem in Precibus, affusi sunt Vestigiis Augusti clementis, cujus Prælia sæpe compererant Exitus habuisse felices.*

XXX. Post hæc *Quadi*, quos in Germanis Ortu *Suevos* Cap. XIV. demonstravimus, quibusdam Scriptoribus Natione *Saxones* habentur: à quibus in Romanorum Terram, ut Hostes, sunt emissi. Præbuit hanc foven-

ventibus Opinionem Zosimus Lib. III. his Verbis: Πάντων δὲ (ὡς εἰπεῖν) τῶν αὐτόθι βαρβάρων ἀπογνόντων ἐλπίδι πάσῃ, καὶ ὅσον οὐδέπω τοὺς ἔτι περιλελειμμένους ἀπολεῖσθαι πανωλεθρίᾳ προσδοκησάντων, Σάξονες, οἱ πάντων δὴ καρτερώτατοι τῶν ἐκεῖσε νεμομένων βαρβάρων, θυμῷ καὶ ῥώμῃ καὶ καρτερίᾳ τῇ περὶ τὰς μάχας, εἶναι νομίζοντες, Κουάδους, μοῖραν σφῶν ὄντας, εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων κατεχομένην ἐκπέμπουσι γῆν. Id est, Ioanne Leunclavio Interprete: *Omnes jam propemodum in iis Locis Barbari Spem omnem abjecerant, tantumque non ad Internecionem perituras existimabant suorum Reliquias: Cum* S A X O N E S *omnium eas Regiones incolentium Barbarorum, & Animis, & Corporum Viribus, & Laborum in Prœliis Tolerantiâ fortissimi habiti:* Q U A D O S, N A T I O N I S S U Æ P A R T E M, *in Solum à Romanis occupatum emittunt.*

XXXI. Eam (præter alios) Interpretationem sequitur Nicolaus Vignerius in Tractatu, quem de Veterum Francorum Origine scripsit: (nescio quis ex Gallico in Latinum convertit: Andreas Duchesnius inter Historiæ Francorum Scriptores, Tomo I. edidit) ad Annum 341: *Scribit Zosimus ipsos nimirum Salios ex Francis ortos, à* Q U A D I S S A X O N U M P O P U L I S, *Finibus expulsos.* Ibidem ad Annum 358: *Primum quidem Zosimi Locum integrum proferre lubet: ubi ait:* S A X O N E S, *qui tunc Temporis omnium Germaniæ Populorum fortissimi ac bellicosissimi habebantur,* Q U A D O S *Finibus suis emisisse, ut in Romanorum Provinciis Locum* H A B I T A T I O N I *suæ quærerent.*

XXXII. At enim Zosimus, quod indicare videtur, non indicat. Nam ibi, cum narravisset, subditas Romanis Provincias ad Rhenum à Francis, Alamannis & Saxonibus: intra Pannoniam & Mysiam á Quadis & Sarmatis devastatas: postea vero, tum Quados, tum Sarmatas à Romanis ad Quietem adactos: subjungit: Saxones Κουάδους μοῖραν σφῶν ὄντας, *Quados Partem ipsorum* (Saxonum) *exsistentes:* non, *Nationis suæ Partem,* ut Leunclavius interpretatur: nec, ut Vignerius explicat, *ipsorum* (Saxonum) *Populos:* εἰς τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων κατεχομένην ἐκπέμπουσι γῆν: *in Romanorum acquisitam emittunt Terram:* non, *Finibus suis emissos, ut in Romanorum Provinciis Locum Habitationi suæ quærerent.*

XXXIII. Quô Respectu Zosimus Quados Partem Saxonum dixerit, dubius hæret Reinerus Reineccius in Historia Iulia, Parte III. Regno XXXVII: quod Germanicum est, de Quadis: *Autor ille* (Zosimus) Q U A D O S *hosce non* S U E V O S, *sed* S A X O N E S *agnoscit. Ut suspicari libeat, Partem* Q U A D O R U M S A X O N I B U S *se immiscuisse, ut postea*

Angrivarii eis se immiscuere. Cæteroqui Sedium Diversitas de Quadis Suevis credere ita vix sinit.

XXXIV. Nos judicamus, inter Populos cum Romanis certantes, à Saxonibus Quados, tanquam veteranos Romanorum Hostes, Manu strenuos, in Societatem assumtos. Hinc Zosimus à Saxonibus *Quados*, Partem *Saxonum*, tanquam *Sociorum*, in Romanorum Terram, non *habitandam*, sed *oppugnandam*, emissos. Ita non erit, ut quenquam Solicitudo subeat, quemadmodum Quadi, *Pars Suevorum* antea, denique *Pars Saxonum* evaserit.

Romanorum Cæsare IULIANO.

XXXV. Imperator Constantius, Anno Urbis 1107, Christi 355, (ut diximus §. XII) Iulianum in Curarum BellorumquePartem, creaverat Cæsarem: cui certas committebat, vel in Officio retinendas, vel ad Obsequium adigendas Gentes. Anno Urbis 1113, Christi 361, Constantio mortuo Iulianus, ut Augustus, succedebat.

XXXVI. Cæsare, nondum Augusto, Iuliano, *Quadi*, Saxonum Socii, Romanam Terram invasuri, cum à finitimis Francis, ne Romanos rursus irritarent, Transitum prohibentibus, impedirentur, Rhenô Franciam prætervecti, ex Insula, quam Rhenus facit, Bataviâ Salios, Francorum Gentem, Vi Saxonum è patriis Sedibus eò rejectam, expellebant. Zosimus Lib. III. de Quadis Romanum Solum invasuris: *At finitimis Francis eos Transitu prohibentibus, qui metuerent, ne justam Cæsari* (Iuliano) *Causam præberent, se rursus invadendi: Navibus constructis, Rhenô prætervecti, parentem Francorum Imperio Regionem, in Romani Iuris Solum contenderunt: & appulsis ad Bataviam Navibus, quam divisus Rhenus Insulam efficit, quavis Insula fluminea majorem, Saliorum Nationem, Francorum à Parte profectam, & Vi Saxonum in hanc Insulam suis è Sedibus rejectam expulerunt. Hæc Insula prius Romanis in universum parens, à Saliis hoc Tempore possidebatur.*

XXXVII. Id ulturus Cæsar Iulianus, Copiis suis præcipiebat, ut Saliis omnino parcerent, neque Transitum in Romanorum Provincias præcluderent: *Quadis* solis acriter obstarent. Zosimus Lib. III. de Iuliano: *Cæsar, eâ Re cognitâ, Quados ille quidem vicissim aggrediebatur: sed jusso prius Exercitu cum QUADIS acriter dimicare, Saliorum neminem occidere, neque prohibere, quô minus in Romanorum Fines illi transirent: quod non,*

non, ut Hostes, Romanam Regionem peterent, sed per Vim & Coactionem à QUADIS pellerentur.

XXXVIII. *Quadi,* non tam Præliis, quam Prædis intenti, Romanos clandestinis Excursionibus circa Rhenum sic atterebant, ut aperto Marte vinci à Iuliano minimè possent. Hinc Necessitate compulsus, occulto Astu, per Chariettonem Barbarum, magnâ Corporis Staturâ, subdolo Mentis Habitu, Latrociniis assuetum, necessariis instructum Auxiliis, Quados crebris per Noctem, More Latronum, enervabat Oppressionibus; capto Quadorum Regis Filio, & imminutos, & pavidos, ut Pacem peterent, ut Deditionem facerent, cogebat. Tum Quadis, Romanos Victores agnoscentibus, ex quibus Filium Regis ceperat, Deditionem cum Rege facientibus, Pacem, cum & Regis Filium, & quosdam Nobiles Obsides accepisset, eâ Lege dabat, ne Romanos unquam debellarent. Zosimus Lib. III. de Quadis: *Cæsar* (Iulianus) *non jam ad Bellum gerendum promtos & audentes amplius Barbaros videns, sed clandestinis Incursionibus & Latrociniis intentos, haud levibus inde Malis ac Detrimentis Regionem afficere: quid ageret, dubius, hanc Artem Barbarorum prudenti Stratagemate vicissim ultus est.* Ibidem post quædam, cum Chariettonis Artem opprimendi Quados exposuisset: *Cum autem & alii Latrones cum eo se conjunxissent, & singillatim collecti quandam ad Multitudinem excrevissent: tum verò Charietto (nam hoc Nomen erat ei, qui primus Insidias hasce contra Barbaros excogitaverat) adito Cæsare, Rem ei non multis antea cognitam, aperit. Cæsar, cui facile non esset, cum Exercitu nocturnas & clandestinas Barbarorum Excursiones coërcere: (nam exiguo Numero, multisque Locis dispersi, latrocinabantur: & ubi Dies illuxisset, neminem omnino videre erat, quod in Saltus Agris vicinos semet abderent, ex iis victitantes, quæ hoc Latrocinio acquirerent) cum ad Animum revocasset, quam difficulter Hostes domiturus esset: ad eam redactus est Necessitatem, ut non Exercitu tantum, sed etiam Latronum Globo quodam Latrones persequendos statueret. Quamobrem Charietтone cum suis recepto, & iisdem è Saliorum Numero compluribus adjunctis: hos noctu, velut exercitos Latrociniis, in Latrocinantes QUADOS emittebat: interdiu dispositas sub dio Militum Stationes habebat, & omnes, qui Latronum Manus evadere potuerant, trucidabat. Id facere non desinebat, donec QUADI maximas ad Angustias redacti, deque multis pauci facti, cum Duce suo Cæsari se dederent: qui & magnam superioribus Impressionibus Captivorum Multitudinem adeptus fuerat, &, inter alios, ipsum quoque Regis Filium, à Chariettone captum habebat. Cum miserabilem in modum supplices factos, Obsides dare juberet, Homines quosdam nobiles, & in his ipsum Regis Filium: Dux Barbarorum, Lamentatione maximè miserabili subla-*

ſublata, cum Lacrumis dejerabat: inter alios & Filium ſibi periiſſe. Quamobrem paternas miſeratus Lacrumas Cæſar, Filium ei commonſtrat, qui delicatè alebatur: ſimulque profeſſus, eum ſe Obſidis habere Loco, deque Numero nobilium aliis quoque, præter hunc, Obſidibus acceptis, Pacem ipſis eâ largitus eſt Lege, ne contra Romanos unquam Arma caperent.

XXXIX. Præterea Iulianus, ſingulari *Quadorum* Fortitudine perſpectâ, certum eorum Numerum Legionibus Romanis adſcribebat. Zoſimus ibidem: *His Rebus ita conſtitutis, & Salios Cæſar, & QUADORUM Partem, & quosdam incolentes Inſulam Bataviam, Legionibus adſcripſit: quorum Ordines noſtro quoque Tempore ſuperſtites eſſe videntur.*

Romanorum Imperatore VALENTINIANO I. Anno CHRISTI 364.

XL. Valentinianus Primus à Romanis Auguſtus Anno Urbis 1116, Chriſti 364, declaratus, Valentem Fratrem ſtatim declarabat Auguſtum: ad Annum Urbis 1127, Chriſti 375, ſuperſtes. *Quadi* novos Imperatores nihil veriti, mox, cum Imperium ſuſcepiſſent, velut incertæ Fortitudinis quoddam Experimentum facturi, cum Sarmatis Pannonias iterum devaſtabant. Ammianus Marcellinus Lib. XXVI (Gruterianus) Cap. X: (Valeſianus) Cap. IV. cum utriusqúe Principis ad Dignitatem Auguſtam evecti meminiſſet: *Hoc Tempore velut per univerſum Orbem Romanum bellicum canentibus Buccinis, excitæ Gentes ſævisſimæ Limites ſibi proximos perſultabant. Gallias Rhætiasque ſimul Alamanni populabantur: Sarmatæ Pannonias & QUADI.*

Rege Quadorum GABINIO. Anno CHRISTI 374.

XLI. Gratiano Auguſto tertium & Æquitio, Conſulibus: Anno Urbis 1126, Chriſti 374, *Quadi* novam eamqve juſtam Romanos Irâ proſequendi Materiam conſequebantur. Valentinianus Imperator nimio cuſtodiendorum Limitum ſtudio, trans Iſtrum, in ipſis Quadorum Terris, quaſi Romano Imperio ſubditis, Caſtella præſidiaria poſuerat. Hæc Quadi pro Signis, Libertatem ſuam vel jam imminutam, vel mox imminuendam loquentibus intuentes, nec Oculis, nec Animis æquis ferebant. Sed tamen ea non violentis Armis, verum modeſtis Precibus removere conabantur. Ea verò Marcellianus (aliis Celeſtius dicitur) per Valeriam Dux, adeo non deſtruebat, ut potius firmiore Munimento perficeret. Ammianus Marcellinus Lib.

Lib. XXIX. (Gruterianus) Cap. XXXV: (Valesianus Cap. VI:) *Dum hoc Pulvere per Mauritaniam Dux antedictus* (Theodosius, Imperatoris Theodosii Pater) *anhelat & Africam, QUADORUM Natio Motu est excita repentino, parum nunc formidanda, sed immensum quantum antehac Bellatrix & potens, ut indicant perpetrata.* Ibidem post quædam: *Et erat, ut Barbaris, Ratio justa Querelarum. Valentinianus enim Studio muniendorum Limitum glorioso quidem, sed nimio, ab ipso Principatus Initio flagrans, trans Flumen Istrum, in ipsis QUADORUM Terris, quasi Romano Iuri jam vindicatis, ædificari præsidiaria Castra mandavit: quod Accolæ ferentes indignè, suique cautiores, Legatione tenus interim & Susurris arcebant. Sed Maximinus in omne avidus Nefas, & genuinos mitigare nequiens Flatus, quibus Præfecturæ accesserat Tumor, increpabat Æquitium per Illyricum eo Tempore Magistrum Armorum, ut pervicacem & desidem, necdum Opere, quod maturari dispositum est, consummatô: addebatque, ut consulens in commune, quod si parvo* (id est, Filio) *suo Marcelliano deferretur Potestas per Valeriam Ducis, Munimentum absque una Causatione consurgeret. Utrumque mox est impetratum. Qui promotus profectusque, cum venisset ad Loca, intempestivè turgens, ut Filius, nullis Affatibus delenitis iis, quos nunquam tentatæ Cupiditatis Figmenta Regionum suarum faciebant extorres, Opus paulo ante inchoatum aggreditur, admissâ Copiâ rogandi suspensum.*

XLII. Mox durior in *Quados* Marcellianus, ne quid novaret, ipsum Quadorum Regem GABINIUM Moderatione congrua poscentem, Simulator pessimus, tanquam Desideriis satisfacturus, ingenuâ Fide fallaciter promissâ, Hospitem in Convivio humaniter habitum, iniquissimè trucidabat. Ammianus Marcellinus Loco dicto, de Marcelliano: *Denique GABINIUM* (Quadorum) *Regem, ne quid novaretur, modestè poscentem, ut assensurus, Humanitate simulatâ, cum aliis ad Convivium corrogavit: quem digredientem post Epulas, Hospitalis Officii Sanctitate nefariè violata, trucidari secum effecit.*

XLIII. Hoc Facinore *Quadi* exacerbati, assumtis Sarmatis Danubium transgressi, Romanas Provincias, nihil hostile timentes, Pannoniam & Mysiam, cum Valentinianus Imperator contra Firmum ab Afris electum Imperatorem, Milites in Africam misisset, non satis custoditas invadebant: in Pannonia per Agros circa Messem occupatis Ruricolis, aut Vitam, aut Pecus auferebant. Ammianus Marcellinus Lib. XXIX. (Gruterianus) Cap. XXXVI. (Valesianus Cap. VI.) de Gabinio interemto: *Cujus Rei tam atrocis disseminatus Rumor illico per diversa & QUADOS, & Gentes circumsitas efferavit: Regisque flentes Interitum, in unum coactæ miserè*

vastatorias Manus: quæ Danubium transgressæ, cum nihil exspectaretur hostile, occupatam circa Messem, agrestem adortæ sunt Plebem: majoreque Parte truncata, quicquid superfuit, domum, cum Multitudine varii Pecoris, abduxerunt. Zosimus Lib. IV: *Afri non ferentes Avaritiam Romani, qui apud Mauros Magistri Militum Officio fungebatur, amictum Purpura Firmum, Imperatorem crearunt. Cujus Rei Nuntius allatus haud abs Re Valentinianum perturbavit. Ideoque confestim Numeros quosdam Militum, relicta Pannoniæ Mysiæque superioris Custodia, in Africam navigare jussit. Quo facto Sarmatæ & QUADI jam pridem illi, cui credita erat horum Locorum Custodia, (& erat is Celestius) infensi, post Militum Profectionem in Africam, Pannonios & Mysos invadunt. Nam quod ipsorum Principem Celestius* (aliis Marcellianus dicitur) *interpositâ Fide, Sacramento confirmatâ, circumvenerat: eumque Fraude necaverat, necdum remotâ Mensa: non abs Re Barbari hanc Expeditionis nacti Occasionem, in vicinos Istro grassabantur, quicquid esset extra Oppida, diripientes. Itaque Pannonii Barbarorum Prædis erant expositi, dum Milites segniter Oppida defenderent, & cis Amnem posita Loca, non minus, quam Barbari vexarent.*

XLIV. Tum in Pannoniæ Villa, quæ longius ab Urbe Sirmio, ad XXVI Lapidem, distabat, Cibo recreabatur Imperatorum Constantii II. Filia, Gratiani Sponsa, Valentiniani I. futura Nurus. Hæc, parum aberat, ne *Quadorum* Præda nobilissima fieret: quam Messalla, Pannonum Rector, Carpento celeriter impositam, Sirmium transferendam, Hostibus præripiebat. Ammianus Marcellinus Lib. XXIX. (Gruterianus) Cap. XXXVI. (Valesianus Cap. VI:) *Evenisset profecto tunc inexpiabile Scelus, numerandum inter probrosas Rei Romanæ Iacturas: paulo enim abfuit, quin Filia caperetur Constantii, Cibum sumens in publica Villa, quam appellant Pistrensem, cum duceretur Gratiano nuptura: nî Fauore propitii Numinis præsens Messalla Provinciæ Rector, eam judiciali Carpento impositam, ad Sirmium, XXVII. Lapide disparatum, Cursu reduxisset effuso. Hoc Casu prospero Regia Virgine Periculo miserandæ Servitutis exemta, cujus, nisi potuisset impetrari Redemtio captæ, magnas inussisset Reipublicæ Clades.*

XLV. Ex eô *Quados* cum Sarmatis longius latiusque grassantes, omnia Cædibus Prædationibusque vastantes, in Pannonia quidem, â Sirmio, cujus Oppugnationem intendebant, Prætorio Præfectus Probus: in Mœsia verò, ab Incursionibus, quas continuabant, Militum Magister Theodosius, postea Imperator, avertebat. Ammianus Marcellinus Lib. XXIX. (Gruterianus) Cap. XXXVI. XXXVII. XXXVIII. (Valesianus Cap. VI:) *Latius secum Sarmatis QUADI pandentes, ad Raptus & Latrocinia Gentes aptis-*

aptissimæ, Prædas Hominum (virile & muliebre secus) agebant, & Pecorum, Villarum Cineribus exustarum, cæsorumque incolentium exsultantes Ærumnis, quos nec opinantes sine ulla Parcimonia deleverunt. Per omnia itaque propinqua Malorum similium dispersa Formidine, Præfectus Prætorio agens tunc apud Sirmium PROBUS, nullis Bellorum Terroribus assuetus, Rerum nouarum lugubri Visu præstrictus, Oculosque vix attollens, hærebat diu, quid capesseret, ambigens. Didicerat enim omnes secuturos confestim, qui Mœnibus claudebantur, tegendos Latebris opportunis. Quod si contigisset, impropugnata Civitas venisset in Manus hostiles. Proinde parumper lenito Pavore, ad arripienda, quæ urgebant, acri Animo assurgens, retersit obrutas Ruderibus Fossas, Murorumque maximam Partem, Pacis Diuturnitate contemtam, & subversam ad usque celsarum Turrium Minas expediit, Studio ædificandi coalitus. Hac Ratione Opere velociter absoluto, quod Impensas ædificandi Causa Theatri dudum congestas, sufficientes ad id, quod efficere maturabat, invenit. Atque huic spectato Consilio salutare addidit aliud: & Sagittariorum Cohortem è Statione proxima, adfuturam, Obsidio si venisset, accivit. Zosimus Lib. IV: de Quadis Pannoniam devastantibus locutus: Mysia verò propterea nihil Mali perpessa fuit, quod Magister Militum THEODOSIUS viriliter obstitisset, & inuadentes Fugâ sibi consulere coegisset. Unde factum, ut ex hac Victoria Gloriam consecutus ad Imperium deinceps pervenerit.

XLVI. Quadi à Sirmii Obsidione, quam minus apti facilius deferebant, Romanis & Consiliis & Minis depulsi, cum Sociis Sarmatis ex Pannonia in Valeriam contendebant, Æquitium Præfectum, cujus Dolo Cædem Gabinii Regis imputabant, Armis petituri, obvias Romanorum duas Legiones, Pannonicam & Mœsiacam, Discordiâ Conjunctionem solventes, propemodum totas, stimulante Fortitudinem Successu, delebant. Ammianus Marcellinus Lib. XXIX. (Gruterianus) Cap. XXXVIII. (Valesianus Cap. VI.) de Quadis: Obsidionem Sirmii omittentibus: His velut Obicibus Barbari ab oppugnanda Urbe depulsi, parum ad has Calliditates dimicandi solertes, Sarcinisque impediti Prædarum, ad Æquitii vertuntur Indaginem. Et, eum ad Valeriæ Spatia longè remota secessisse captorum didicissent Indiciis, illuc properato petierant Gradu frendentes, hacque ex Causa Iugulo ejus intenti, quod per ipsum circumventum Regem existimabant insontem. Quibus concito Cursu ruentibus infestius, obviam Legiones motæ sunt duæ, Pannonica & Mœsiaca, valida Prœliis Manus: quæ, si conspirasset, abierat procul dubio Victrix. Sed dum discretim Grassatores adoriri festinant, ortis inter se Discordiis impediti, de Honore certabant & Dignitate. Quô intellecto Sarmatæ sagacissimi, non exspectato certandi Signo solenni, Mœsiacam primam incessunt: dumque Milites Arma

ma tardius per Tumultum expediunt, interfectis plurimis, aucti Fiducia Aciem perrupere Pannonicam: disjectaque Agminis Mole, geminatis Ictibus omnem pœne delessent, nî Periculo Mortis aliquos citum extraxisset Effugium.

Anno CHRISTI 375.

XLVII. Valentinianus Imperator, post Gratiani Augusti tertium, & Æquitii Consulatum, Anno Urbis 1127, Christi 375, Carnuntum, Illyriorum Oppidum, ingressus, Odiô quidem nocentes Romanis *Quados*, non autem innocentis Gabinii, Quadorum Regis, crudelem Interitum, Scaturiginem Damnorum principem, Ultione prosequebatur. Zosimus Lib. IV. de Quadis Pannoniam Mœsiamque vastantibus locutus: *Valentinianus autem, quæ nuntiata fuissent, audire non sustinens, è Celtis profectus, in Illyricum transiit: de Bello QUADIS & SARMATIS inferendo deliberans.* Ammianus Marcellinus Lib. XXX. (Gruterianus) Cap. XVII: (Valesianus Cap. V.) de Valentiniano: *Cumque exinde Carnuntum, Illyriorum Oppidum introisset, desertum quidem nunc & squalens, sed Ductori Exercitus perquam opportunum, ubi Fors Copiam dedisset aut Ratio, è Statione proxima reprimebat barbaricos Appetitus. Et, quanquam Terrori cunctis erat, dum sperabatur, ut acer & vehemens, mox Iudices damnari jussurus, quorum Perfidia vel Secessione Pannoniarum nudatum est Latus: cum illuc venisset, ita intepuit, ut neque GABINII Regis inquirerent Necem, neque injusta Reipublicæ Vulnera, quo sinente vel agente signius evenissent, accuratius vestigaret: eô videlicet More, quô erat severus in gregariis corrigendis, remissior erga majores Fortunas, vel Verbis asperioribus incessendas.*

XLVIII. Cæterum illatas Romanis Clades vindicaturus in *Quadis*, rarâ duarum Legionum Romanarum feliciter oppressarum Gloriâ ferocientibus, in Carnuntinorum Urbe, tribus Mensibus æstivis, Bello Quadico Alimenta colligebat, Arma præparabat. Satis jam instructus, in *Quadorum* Regiones præmittebat Merobaudem, Peditum Ducem, ad perdendos Pagos: ipse Viâ progressus aliâ, cum in eas pervenisset, citra Discrimen Ætatis, sæviebat in Hostes, quorum Domos Flammis subjiciebat. Ammianus Marcellinus Lib. XXX. (Gruterianus) Cap. XX: (Valesianus Cap. V:) *Agens itaque apud Carnuntum Imperator, per continuos tres Menses æstivos, Arma parabat & Alimenta, si qua Fors secundasset, pervasurus opportunè QUADOS, Tumultus atrocis Autores.* Ibidem post quædam: *Præmisso igitur Merobaude cum militari Peditum Manu, quam regebat, ad vastandos*

cre-

cremandosque barbaricos Pagos, Comite adjuncto Sebastiano, Valentinianus Acincum propere Castra commovit: Navigiisque ad repentinum Casum conjunctis, & contabulato celeri Studio Ponte, per Partem aliam transiit in QUADOS, speculantes quidem ex direptis Montibus ejus Adventum, quò pl rique ancipites incertique accidentium, cum suis Charitatibus secesserunt: s d Stupore defixos, cum in Regionibus suis, contra quam opinabantur, Augusta cernerent Signa. Progressus ergo coacto Gradu, in quantum Res tulit, jugulatâque Ætate promiscua, quam etiam tum palantem subitus occupavit Excursus, & Tectis combustis, rediit cum incolumibus cunctis, quos duxerat secum.

XLIX. His defunctus, Autumno præcipite Valentinianus, *Quadorum* magis Terror, quam Victor, dispositis ad Hiberna Rebus, Quietem capturus, BREGETIONEM Urbem intrabat. Ammianus Marcellinus Loco dicto: de Valentiniano: *Autumno præcipiti, per Tractus conglaciari Frigoribus assuetos, commoda quærebat Hiberna: nullaque Sedes idonea reperiri, præter Sabariam, poterat: quamvis eò invalidam Tempore, assiduisque Malis afflictam. Unde hoc, etiamsi magni intererat, paulisper sequestrato, impigrè motus, peragratâ Fluminis Ripâ, Castrisque Præsidio competenti munitis atque Castellis, BREGETIONEM pervenit.*

L. Nomen Urbis hoc variis Mutationum Formis obnoxium reperitur. Nam vocant eam (I) *Bregetionem*, Ammianus Marcellinus Lib. XVII. Iani Gruteri & Friderici Lindenbrogii, Cap. XXVII. Henrici Valesii & Iacobi Gronovii, Cap. XII. Antoninus Augustus in Itinerario, sicut est â Iosia Simlero Basileæ M. D. LXXV: & â Petro Bertio in veteris Geographiæ Tomo II, Lugduni Batavorum M. DC. XVIII. editum. (II) *Bergentium*, Aurelius Victor in Epitome de Cæsaribus: sicut eam Ianus Gruterus & Samuel Pitiscus ediderunt, Cap. XLV. (III) *Bergetionem*, Nicephorus in Historia Ecclesiastica, Lib. XII. Cap. XXXIII. (IV) *Bergitionem*. Socrates in Ecclesiastica Historia Lib. I. Cap. XXXI (V) *Brecentionem*, Iulius Honorius in Excerptis Cosmographicis. (VI) *Bregætium*, Claudius Ptolemæus in Geographia, Lib. II. Cap. XV. (VII) *Bregantium*, Æthicus in Cosmographia, sicut eam Iacobus Gronovius edidit. (VIII) *Bregitionem*, Ammianus Marcellinus, alio, quam supra citato Loco, Lib. XXX. Gruterianus Cap. XX. Valesianus & Gronovianus. Cap. V. Iornandes de Regnorum Successione, sicut eum Librum Ianus Gruterus edidit, Cap. XCI. (IX) *Brigentionem*, Æthicus in Cosmographia, sicut eam Henricus Stephanus & Iosias Simlerus ediderunt. (X) *Brigionem*: quemadmodum in Paulo Diacono scriptum repererunt, Abrahamus Ortelius in Thesauro Geographico: & Guidus Pancirolus in

Commentario ad Occidentalis Imperii Notitiam, Cap. LXXXII. (XI) *Brigitionem*, Iornandes de Regnorum Succeſſione, ſicut eum Librum Fridericus Lindenbrogius edidit, Cap. XCI. Paulus Diaconus, ſecundum Petri Pithœi & Iani Gruteri Editionem, in Hiſtoria Miſcella, Lib. XII. Cap. VIII. Aurelius Caſſiodorus in Chronico, ad Valentis quintum & Valentiniani Primi ſecundum Conſulatum, A. C. 376.

LI. Tot denotatam Vocabulis Urbem *Bregetionem* Sileſiorum *Bregam* eſſe, quidam putant: in quorum Sententiam propendent, Ioachimus Curæus in Sileſiæ Annalibus, Iacobus Schickfuſius in Sileſiæ Chronico, Lib. I. Cap. V. & Lib. IV. Cap. X. Martinus Cromerus de Polonorum Rebus Lib. I. Cap. XII. Horum Opinioni Conſenſum attrahit duplex Ratio.

LII. Prior eſt, Nominibus eſſe, tum Æqualitatem, tum conſimilem Varietatem. *Bregam* enim appellant (I) *Bregnencium*, Bilibaldus Pirckheimerus in Germania, ſicut exſtat in Operibus Francofurti ad Mœnum M.DC. X. editis. (II) *Bregnicium*, laudatus Pirckheimerus in Beati Rhenani ad Rerum Germanicarum Libros, Argentorati M.DC.X. emiſſos, Additamentis. Petrus Montanus in Notis ad Claudii Ptolemæi Geographiam, Lib. II. Cap. XV. (III) *Brigam*, Ioannes Langus in Notis ad Nicephori Eccleſiaſticam Hiſtoriam, Lib. XIII. Cap. XXXIII.

LIII. Poſterior eſt, *Bregetionem* fuiſſe *Quadorum* Oppidum. Commemorat hoc inter multos Scriptores, quos §. 50 allegavimus, Bregetionis Mentionem facientes, in antiquioribus, quantum cognovimus, ſolus Paulus Diaconus in Hiſtoria Miſcella, Lib. XII. Cap. VI. de Valentiniano Imperatore: *Cum Sauromatarum Gens*, ait, *puſilla & infima Gens, ſeſe per Pannonias diffudiſſet, easque devaſtaret, Belloque ab eo ſuperata, apud BRIGITIONEM Oppidum QUADORUM Legatis miſſis Pacem expoſtularet: cum â Legatis eorum ſciſcitaretur, utrum Sauromatæ tales.* In recentioribus Diaconum ſequuntur: Ioachimus Curæus in Sileſiæ Annalibus; de Valentiniano: *Acceſſit ad Brigionem aut Brigotium, Oppidum Quadorum, Teſte Paulo Diacono.* Matthias Michovius in Polonorum Chronico, Lib. I. Cap. XVII: *Apud Brigionem Oppidum Squadorum.* Martinus Cromerus de Polonorum Rebus Lib. I. Cap. XII. *Apud Brigitionem Quadorum Oppidum.*

LIV. Sane, quod Cap. XVII. §. 3. & Capitis hujus § 18. 20. 28. demonſtravimus, Quadorum ampliſſima quondam Terra, duobus gaviſa Regnis, quandam inferioris Hungariæ Partem, ubi Granua in Danubium decurrit, circa utrumque Fluvium, comprehendebat. In eâ prope Da-

pe Danubium & Granuam *Quadia* Bregetionem fuiſſe poſitam, â Veritate non abhorret.

LV. At, ſi Quadorum fuit, an tunc adhuc Quadorum exſtiterit OppidumBregetio,cum idValentinianus Imperator perHiemem quieturus, ê Quadico & Sarmatico Bello redux, intravit, Iure dubites. Tum enim, nondum cum Quadis, nondum cum Sarmatis Pacem compoſuerat: de quâ Gentis utriusque poſtea Legatos ibidem admiſit.

LVI. Sed fac, *Oppidum Quadorum*, id eſt, Sileſiorum, *Bregetionem* fuiſſe: num ideo Sileſiorum ad Viadrum *Brega* fuit? Certè, quantum ex omnibus Circumſtantiarum Momentis colligi poteſt, Bregetio non procul â Danubio fuit Urbs: ſi non ad ſiniſtram, tamen ad dexteram Ripam: fortaſſis ad Danubii & Granuæ Fluminum Mixturam, *Strigonium*. De quô Philippus Cluverius, in Vindelicia & Norico, Cap. V: *Brigantium igitur, quod & Brigetio, & Bregetio, ex Situ apud Danubii Ripam, & XXX Millium Paſſuum Intervallo deprehenditur, eſſe nobile Hungariæ Oppidum, quod Latine Loquentibus Strigonium, vulgo Graan dicitur, ex adverſo Granuæ Fluminis & Danubii Confluentium.*

LVII. In hoc, ſeu Quadorum, ſeu Romanorum Oppido, cui Bregetio fuit Nomen, Imperator Valentinianus Primus, poſt Gratiani tertium, & Æquitii Conſulatum, id eſt, Anno Urbis 1127, Chriſti 375, Die XVII. Novembris, ex Ira, in quam â Legatis concitabatur, ſibi & Morbum, & Mortem attrahebat: de quô nullus Dubitationi relictus eſt Locus. Ii verò Legati, Sarmatarum, an Quadorum fuerint, reperitur inter Scriptores Diſſenſus.

LVIII. Ut quidam referunt: *Sarmatarum Legati*, Pacem quæſituri, Valentiniano, tanquam viles Corporum Habitu, non Cultu Animorum nobiles, per Contemtum interroganti: *Num omnes in Sarmatis eſſent tales?* reſponderunt: *ad ipſum veniſſe totius Gentis nobiliſſimos.* Hæc Valentinianus in ſuum & totius Populi Romani Dedecus magnum interpretatus, Excandeſcentiâ nimiâ Venas disrumpens, paulò poſt interiit. Socrates in Hiſtoria Eccleſiaſtica, Lib. IV. Cap. XXXI: Henrico Valeſio Interprete: *Poſtea verò cum Sarmatæ in Romanorum Fines Incurſionem feciſſent, Imperator cum ingentibus Copiis contra eos Expeditionem movit. Cujus Rei Nuntio territi Barbari, miſsâ ad eum Legatione, Pacem ſub Conditionibus poſtularunt. Legati in Conſiſtorium introducti, cum Imperatori viles admodum abjectique viderentur, ſciscitatus eſt Imperator, utrum omnes Sarmatæ eſſent ejusmodi. Cumque reſpondiſſent Legati, totius Gentis nobiliſſimos ad ipſum veniſſe, Valentinianus Irâ excanduit: Vocemque altius attollens: Malo quo-*

dam Fato Principem se factum esse dixit Imperii Romani, quando hujusmodi Barbarorum Gens, adeo vilis & contemta, suis se Finibus minimè contineret, nec satis haberet, Salutem suam in tuto collocare: sed ultro Arma caperet, & Romanorum Fines calcaret, & ad Bellum usque inferendum prorumperet. Atque in tantum semet ipse distendit vociferando, ut & Venas omnes aperiret & Arterias disrumperet. Ad hunc Modum erumpente Sangvinis Copiâ, interiit in Castello Brigitione, post Consulatum Gratiani tertium & Equitii, Die quinto decimo Calendas Decembris. Eadem commemorant, Sozomenus in Historia Ecclesiastica, Lib. VI. Cap. XXXVI. Paulus Diaconus in Historia Miscella, Lib. XII. Cap. VIII. Anastasius Bibliothecarius in Ecclesiastica Historia, ad A. M. 5866. Christi 366.

LIX. Sed non videntur *Sarmatarum Legati* supremum Valentiniano attulisse Fatum: de quibus hoc silet Ammianus Marcellinus Lib. XXX. [Gruterianus] Cap. XVII. [Valesianus Cap. V.] ubi refert, illos Valentiniano quidem â Treviris profecto, antequam Carnuntum, Illyriorum Oppidum, ingrederetur, obvios sub Initium Veris: non autem sub Autumni Tempus, quo Bregetionem pervenit, ad Pacem expetendam missos. *Pubescente*, inquit, *jam Vere Valentinianus â Treviris motus, per nota Itinera Gradu celeri contendebat: eique Regiones adventanti, quas petebat, Legatio Sarmatarum offertur: Pedibusque ejus prostrata orabat Pacifica Prece, ut propitius veniret & lenis, nullius diri Facinoris participes Populares suos inventurus aut conscios. Quibus sæpe eadem iterantibus, hactenus perpensa Deliberatione respondit: hæc in Locis, ubi dicuntur admissa, quærenda verissimis Documentis & vindicanda. Cumque exinde Carnuntum, Illyriorum Oppidum introiisset, desertum quidem nunc & squalens, sed Ductori Exercitus perquam opportunum, ubi Fors Copiam dedisset aut Ratio, ê Statione proximâ reprimebat barbaricos Appetitus.*

LX. Secundum alios, *Quadi* Valentinianum placaturi adhuc obstinati, & intra Fines suos, ne Munimenti quidem, adeo non Imperii Romani patientes, Pacem *per legatos*, simul Corpore submisso, simul præcelso Animo expetebant, illam Romanorum Castellorum in alienis Quadorum Terris Structuram, neque justam, neque opportunam, Ferociæ Quadis excitatæ, Romanis noxiæ Causam esse dicentes. Ammianus Marcellinus Lib. XXX (Gruterianus) Cap. XX: (Valesianus Cap. VI.) *Post hæc QUADORUM venere Legati, Pacem cum præteritorum Obliteratione suppliciter obsecrantes: quam ut adipisci sine Obstaculo possent, & Tirocinium, & quædam Utilia Rei Romanæ pollicebantur. Quos quoniam suscipi placuit, & redire Induciis, quæ poscebantur, indultis (quippe eos vexari diutius nec*

Ciborum

Ciborum Inopia, nec alienum Tempus Anni patiebantur) in Consistorium Æquitio vadente sunt intromissi. Cumque Membris incurvatis starent, Metu debiles & præstricti, docere jussi, quæ ferebant, usitatas illas Causationum Species jurandi Fidem addendo firmabant: nihil ex communi Mente Procerum Gentis delictum asseverantes in nostros, sed per extimos quosdam Latrones amnique confines evenisse, quæ inciviliter gesta sunt: etiam id quoque addendo, ut sufficiens ad Facta purganda firmantes, quod Munimentum exstrui cœptum, nec justè, nec opportunè, ad Ferociam Animos agrestes accendit.

LXI. Hoc *Quadorum* Responso Iram Valentiniano tantâ Vehementiâ commotam, ut eâ sibi Mortem acceleraret, Scriptores in eô Fidem potiorem merentes, tradunt. Aurelius Victor in Epitome de Cæsaribus, Cap. XLV: *Valentinianus apud Bergentionem Legationi QUADORUM respondens, Anno Ævi quinto & quinquagesimo, Impetu Sanguinis, Voce amissa, Sensu integer, exspiravit.* Ammianus Marcellinus (sub Imperatore Constantio II Miles: Imperatore Valentiniano I. &, post ipsius Obitum, Annis XV. ad A. C. 390, superstes: ut noster de Romanarum Rerum Scriptoribus Liber prior, Parte I. Cap. XXXIV. ostendit) Lib. XXX. (Gruterianus) Cap. XXIII. (Valesianus Cap. VI.) de Quadorum per Legatos Responso: *Ad hæc Imperator Irâ vehementi perculsus, & inter Exordia respondendi tumidior, increpabat objurgatorio Sono Nationem omnem, ut Beneficiorum immemorem & ingratam. Paulatimque lenitus & ad molliora propensior, tanquam ictus è Cœlo, vitalique Via Voceque simul obstricta, suffectus igneo Lumine cernebatur: erumpente subito Sanguine, lethali Sudore perfusus.* Zosimus Lib. IV: *Hieme præter Morem durante longius, QUADI per Legatos ei Verba quædam Modum excedentia denunciant: ob quæ indignatus Valentinianus, præque nimia Iracundia propemodum redactus ad Insaniam, Sanguine in Os delapso, qui Vocis Arterias obstruebat, exstinctus est.*

Romanorum Imperatoribus GRATIANO & VALENTINIANO II.

Anno CHRISTI 376.

LXII. Imperatoris Valentiniani I. Successores Filii, ab Anno Urbis 1127, Christi 375, Gratianus ad Annum Urbis 1136, Christi 384: Valentinianus II. ad Annum Urbis 1144, Christi 392, Romanis præfuerunt.

LXIII. Valente quintum, Valentiniano II. secundum Consulibus, id est, Anno Urbis 1128, Christi 376, *Quadi* cum Marcomannis & aliis ad fini-

sinistrum Danubii Latus habitantibus, solitô majus intentabant Romanis Damnum. Hos enim dudum sibi molestos, in Securitatis, ut firmioris, sic diuturnioris Spem, omnes ex Provinciis circa dexterum Danubii Latus sitis, ad Pontum Euxinum usque, propellendi & Consilium inibant, & Robur adhibebant: intra Occidentem Romano Imperio ad Ruinam velut Initium facturi, Modumque Populis aliis ostensuri. Ammianus Marcellinus Lib. XXXI. (Gruterianus) Cap. X. (Valesianus Cap. IV.) *Dum aguntur hæc in externis, novos majoresque solitis Casus versare Gentes Arctoas, Rumores terribiles diffuderunt: per omne, quicquid ad Pontum à MARCOMANNIS prætenditur & QUADIS, Multitudinem barbaram abditarum Nationum Vi subita Sedibus pulsam, circa Flumen Istrum vagari cum Charitatibus suis disseminantes. Quæ Res aspernanter à nostris inter Initia ipsa accepta est, hanc ob Causam, quod illis Tractibus non nisi peracta aut sopita audiri procul agentibus consueverant Bella. Verum pubescente jam Fide gestorum, cui Robur Adventus gentilium addiderat Legatorum, Precibus & obtestatione petentium citra Flumen suscipi Plebem extorrem: Negotium Lætitiæ fuit potius, quam Timori, eruditis Adulatoribus in majus Fortunam Principis extollentibus.*

Post ROMANORUM Imperium iterum divisum: Imperatore Occidentis HONORIO, Orientis ARCADIO.

Anno CHRISTI 396.

LXIV. Post Imperatoris Theodosii Excessum, id est, Annum Urbis 1147, Christi 395, Filii Successores, Imperio Romanorum iterum diviso (cui regendo per Ætatem nondum habiles erant) Honorius Occidentalem, Arcadius Orientalem Partem acceperunt.

LXV. Quamobrem illa, cujus Mentionem §. LXII, fecimus, *Quadorum* aliorumque Populorum in Romanas Provincias Sævitia, sæpius repetita, nunquam efficaciter cohibita, plurimorum in Occidentis Imperio gravissimorum Malorum Causa, non sub Gratiano & Valentiniano II tantum, sed sub Honorio & Arcadio etiam, per XX Annos, ad Annum Urbis 1198, Christi 396, duravit. Nam tres Viri Consulares, *Rufinus*, Olybrio & Probino Consulibus, id est, Anno Christi 395, trucidabatur: ut Marcellinus Comes in Chronico tradit: *Abundantius* & *Timasius*, Honorio tertium & Arcadio quartum Consulatum gerentibus, id est, A. C. 396, relegabantur:

ut

ut Zosimus Lib. V. indicat. Post illos autem Triumviros Damnis affectos, elapso Biennio Hieronymus Epistolam III. ad Heliodorum scripsit. Ibi, *Regum*, ait, *talis Conditio est, feriuntque summos Fulgura Montes. Ad privatas veniam Dignitates: nec de his loquar, qui BIENNIUM excedunt. Atque, ut cæteros prætermittam, sufficit nobis trium nuper Consularium diversos Exitus scribere. ABUNDANTIUS egens Pytunte exsulat. RUFINI Caput Pilo Constantinopolin gestatum est, & abscissa Manus dextera ad Dedecus insatiabilis Avaritiæ ostiatim Stipem mendicavit. TIMASIUS præcipitatus repente de altissimo Dignitatis Gradu evasisse se putat, quod Assæ vivit inglorius.* His ibidem subjungit Calamitates Provinciis Romanis ultra XX annos illatas, potissimum à Germanicis Populis, quorum Pars *Quadi* fuerunt. *Horret*, inquit, *Animus, Temporum nostrorum Ruinas persequi. VIGINTI & eò amplius Anni sunt, quod inter Constantinopolin & Alpes Iulias quotidie Romanus Sanguis effunditur, Scythiam, Thraciam, Macedoniam, Dardaniam, Daciam, Thessaliam, Achajam, Epiros, Dalmatiam, cunctasque Pannonias, Gothus, Sarmatæ, QUADUS, Alanus, Hunni, Vandali, Marcomanni vastant, trahunt, rapiunt.* Ibidem, post quædam: *Ubique Luctus, ubique Gemitus & plurima Mortis Imago. Romanus Orbis ruit, & tamen Cervix nostra erecta non flectitur.*

CAPUT XX.

SILESIORUM MAIORES LYGII & QUADI:

SÆCULO V.

Romanorum IMPERATORIBUS, Intra Occidentem HONORIO, Intra Orientem ARCADIO,

I.

Imperator Theodosius I. Olybrio & Probino Consulibus, id est, Anno Urbis 1147, Christi 395, mortuus, Imperium Filiis, Arcadio intra Orientem, Honorio intra Occidentem, ob immaturam Ætatem nondum Regiminis capacibus, reliquerat: quorum illi Rufinum, huic Stiliconem, Tutores præfecerat. Uterque Tutor subdolus, & alterius Osor, & Imperii totius Affe-

Affectator, in Auxilium Germanos, ad oppugnandas Romanorum Provincias, invitaverat. Ita fiebat, ut Dissidiis Romanorum internis, Suppetias externas requirentibus, etiam post Rufinum A. C. 395: & Stiliconem A. C. 408, interemtos, qui Successores nihilô meliores consequebantur, diu continuatis, Germani, assumtis in Societatem Exteris, passim Romanorum Terras, potissimum Occidentales, aut occuparent, aut devastarent: donec Româ per Alaricum Gothorum Regem, Anno Urbis 1162, Christi 410, captâ: Romanis tandem Viribus enervatis, Anno Urbis 1226, Christi 476, Odoacer Herulorum Rex, acceptâ per Deditionem Româ postremum Imperatorem Mormyllonem Augustulum in Exsilium depulsi, Romano intra Occidentem Imperio Finem, Italico Germanorum Regno Principium attulit. Hoc Rerum per Europam turbulento Statu, quid Silesiorum Majores, cum *Lygii*, tum *Quadi* egerint, jam indicabimus.

Anno CHRISTI *406.*

II. In Germanorum Regibus *Godegisalum* (aliis *Godigisilus*, *Godigiscus*, *Godigisclus*, *Modegisilus*, *Modogisclus* dicitur) *Vandalorum* Regem, Stilico Genere patriô Romanus, maternô Vandalus, Legionum Romanarum Occidentalium Præfectus, Imperatoris Honorii Tutor, Imperii Administrator, quod sibi suoque Filio Eucherio destinabat, opponendum Adversariis ad Partes suas pertraxerat. *Godegisalus*, Arcadio sextum & Probo Consulibus, id est, Anno Urbis 1158, Christi 406. junctis ad Vandalos aliis, partim Germanis, partim Exteris, post victos Francos, Rhenum transgressus, Romanas in Gallia Terras oppugnabat & depopulabatur. Tempus indicat Prosper Aquitanus in Chronico: *Arcadio sextum, & Probo Consulibus, Vandali & Alani Gallias trajecto Rheno, pridie Calendas Januarias ingressi.* Eadem Aurelius Cassiodorus in Chronico refert. Cætera commemorant, Paulus Orosius Lib. VII. Cap. XXXVIII. Zosimus Lib. V. Procopius de Bello Vandalico Lib. I. Cap. II. & III. Marcellinus Comes in Chronico, ad Bassi & Philippi Consulatum A. C. 408. Paulus Diaconus in Historia Miscella, Lib. XIII. Cap. XXV. & Lib. XIV. Cap. VIII.

III. Inter hos Germaniæ Populos, Imperii Romani per Occidentem, ut antea sæpius Oppugnatores, sic ad ultimum Destructores *Lygii Quadique* fuerunt. De *Lygiis* propterea minus est dubitandum, quoniam propinqui Vandalis erant: quorum se Consortio Lygiis proximi Quadi adjunxerunt. De *Quadis* Testem habemus illorum Temporum Scriptorem Hieronymum, Patriâ Stridonensem, in Dalmatiæ Pannoniæque Confinio natum,

tum, (A. C. 420, mortuum) in Epistola XI. quam, post tertiam A.C. 396, scriptam, Cap. XIX. § 65. allegatam elapsô Decenniô, ad Gerontium (aliis Ageruchiam) A.C. 407. exaravit. Ibi Clades intra Occidentem Romano Imperio, potissimum à Germanicis Gentibus illatas, descripturus: *Præsentium*, inquit, *Miseriarum pauca percurram. Quod rari huc usque residemus, non nostri Meriti, sed Domini Misericordiæ est. Innumerabiles & ferocissimæ Nationes universas Gallias occupârunt. Quicquid inter Alpes & Pyrenæum est, quod Oceano & Rheno includitur, QUADUS, Vandalus, Sarmata, Alani, Gepides, Heruli, Saxones, Burgundiones, Allemani & (ô lugenda Respublica!) Hostes Pannonii vastarunt. Etenim Assur venit cum illis. Magontiacum, nobilis quondam Civitas, capta atque subversa est: & in Ecclesia multa Hominum millia trucidata. Vangiones longâ obsidione deleti: Rhemorum Urbs potens, Ambiani, Atrebates, extremique Hominum Morini, Tornacus, Nemetes Aquitaniæ, Argentoratus, translati in Germaniam. Aquitania Novemque Populorum, Lugdunensis & Narbonensis Provinciæ, præter paucas Urbes, populata sunt cuncta: quas & ipsas foris Gladius, intus vastat Fames. Non possum absque Lacrumis Tolosæ facere Mentionem, quæ ut huc usque non rueret, sancti Episcopi Exsuperii Merita præstiterunt. Ipsæ Hispaniæ jam jamque perituræ quotidie contremiscunt.* Ibidem post quædam: *Olim à Mari Pontico usque ad Alpes Iulias erant nostra, quæ nostra non sunt. Et per Annos XXX. fracto Danubio Limite, in mediis Romani Imperii Regionibus pugnatur.* Iterum post quædam: *Quis hoc credet? Quæ digno Sermone Historiæ comprehendent? Romam in Gremio suo, non pro Gloria, sed pro Salute pugnare? Imò, ne pugnare quidem, sed Auro & cuncta Supellectile Vitam redimere? Quod non Vitio Principum* [Imperatorum] *qui vel religiosissimi sunt, sed Scelere Semibarbari* (Stiliconis) *accidit Proditoris; qui nostris contra nos Opibus armavit Inimicos.* Iterum post quædam: *Potentiam Romanæ Urbis ardens Poëta* (Lucanus Lib. V. versu 273.) *describens ait: Quid satis est, si Roma parum est? Quod nos alio mutemus Elogio: Quid salvum est, si Roma perit?*

Imperatore Occidentis VALENTINIANO III. *Orientis* THEODOSIO II.

Anno CHRISTI *442.*

IV. Post Imperatorem Honorium intra Occidentem Valentinianus III. ab Anno Urbis 1177, Christi 425; ad Annum Urbis 1207, Christi 455: post

post Arcadium, Theodosius II. ab Anno Urbis 1160, Christi 408: ad Annum Urbis 1209, Christi 450, imperavit.

V. Horum Imperatorum Temporibus, *Quados* Militibus Romanis adhuc conjunctos invenimus. Nam Legionibus Romanis Iulianus Cæsar, circiter A. C. 358. Partem Quadorum adscripserat: ut Cap. XIX §. 39. diximus. Hinc diu *ex Quadis Alam* Romani conservaverunt: quæ post A. C. 442. Romanis supererat in Ægypto. Tum enim magna *Ægypti* Pars erat *Thebæorum* Provincia, quæ Μακάρων νῆσος, *Beatorum Insula* dicebatur. Ad eam fuit gemina Regio, major & minor *Oasis*: cujus Urbs Oasis septem Dierum Itinere distabat à Thebis: ut Herodotus Lib. III. Cap. XXV. refert. *Quadorum Ala*, sub Thebaidos Duce, Romanis intra minorem Oasin, eô Locô, quem citra dubium, à Deo Trino Christiani vocaverunt *Trinytheum*, serviebat. Id nobis Autor [quem A. C. 442. superstitem noster de Romanarum Rerum Scriptoribus Liber Prior, Parte I. Cap. XXXVIII. demonstrat] in Notitia Dignitatum Imperii Romani & Occidentalis & Orientalis, ultra Honorii & Arcadii Tempora, commemorat: cujus hæc sunt in Orientis Notitia, Cap. CXLIII: *Sub Dispositione Viri spectabilis Ducis Thebaidos. Cuneus Equitum Maurorum, Scutariorum.* Ibidem post quædam: *Ala prima Abasgarum Oasi majore. ALA prima QUADORUM Oasi minore Trinytheos.*

VI. Quot ea continuerit Quados Ala, non satis exploratum habemus. Nam, ut Legionum, sic Alarum, id est, Equitum, qui Legionem, tanquam Corpus Alæ, protegebant, diversus apud Romanos diversis Temporibus erat Numerus. Ala Trecentorum Equitum fuit: cujus meminit Livius Lib. XXIX. Cap. I. *Iulianus Cæsar* (ille, qui Legionibus Romanis Quados adjunxit) *duplo majorem Alam fecerat.* De quo Zosimus Lib. III. (pag. 704.) Ἦν ἑξακοσίων ἱππέων ἴλη τῷ Καίσαρι, σφόδρα τὰ πολέμια γεγυμνασμένων. *Erat sexcentorum Equitum Ala Cæsari, plurimum bellicis Rebus exercitatorum.*

Anno CHRISTI *450.*

VII. Imperatore Valentiniano III. septimum, & Avieno, Consulibus: id est, Anno Urbis 1202, Christi 450: *Attila* potentissimus *Hunnorum in Scythia Rex*, post Thraciam & Macedoniam vastatas, Pacem cum Imperatore Theodosio II. in Oriente compositam, Bellum in Occidentem contra Imperatorem Valentinianum III. transferebat. Gensericus Vandalorum ex Hispania in Africam digressus Rex, Theodorico Gothorum in Gal-

lia

lia Regi, Socero Filiam, ob Venenum Marito paratum suspectam, Naso truncatam remiserat. Ultionis Metu, in Perniciem Theodorici, cui par non erat, & Muneribus missis, & Prædis promissis Attilam excitabat: Theodoricus autem Romanis ab Imperatore Valentiniano III, seu promissis, seu obtentis Auxiliis gaudebat.

Imperatore Occidentis VALENTINIANO III. Orientis, MARCIANO. Rege Quadorum & Lygiorum ATTILA. Anno CHRISTI 451.

VIII. Imperatore Marciano & Adelphio Consulibus: Anno Urbis 1203, Christi 451: *Attila, Hunnorum Rex,* Armis petiturus Theodoricum, Gothorum Regem in Gallia hærentem, immensis Copiis Danubium transgressus, in Germaniæ Populis Septentrionalibus subigebat cum *Lygiis Quados.* Paulus Diaconus in Historia Miscella, Lib. XV. Cap. II. de Attila: *Fultus igitur fortissimarum Gentium, quas sibi subjugaverat, Præsidio, ad Occidentale demoliendum Animum intendit Imperium: cujus Exercitus septingentorum Millium Numero ferebatur: Vir in Concussionem Orbis in Mundo natus, Terrarum omnium Metus, quô vulgatus erat. Namque superbus Incessu, huc se atque illuc circumferens, ut elati Potentia ipso quoque Motu Corporis appareret: Bellorum quidem Amator, sed Manu temperans ipse, Consilio validissimus, supplicantibus exorabilis, propitius in Fidem semel receptis, Forma brevis, lato Pectore, Capite grandiori, Oculis minutis, Barba rarus, Canis aspersus, simus Naso, teter Colore, Originis suæ Signa restituens. Erant siquidem ejus subjecti Dominio, Rex ipse Gepidarum famosissimus Andaricus: Walamir etiam Gothorum Regnator, ipso, cui tunc serviebat, Rege nobilior: fortissimæ nihilominus Gentes, Marcomanni, Suevi, QUADI; præterea Heruli, Turcilingi sive Rugi, cum propriis Regulis, aliæque præter hos barbaræ Nationes in Finibus Aquilonis commanentes.*

IX. Ita *Lygii Quadique* Viribus, non Animis deficientes, tandem validiores Romanis Adversarios experiebantur Hunnos, diuturnæ Libertatis, quam tot Sæculis propugnaverant, Raptores. Nam & Quados, & Marcomannos, & alios, eosque fortissimos Populos, hactenus alieni Iugi prorsus impatientes, se, non tantum ad Bella in Societatem, cum Attila ineundam (quod, ut excusabilius, sic credibilius est) verum etiam ad Obsequia in

Servitutem ſub Attila tolerandam, SPONTE SUA dediſſe, non meretur Fidem. Cujus Iacturam in eo facit Ioannes Turocius in Chronicis Hungaricis, Parte I. Cap. XV. *Hac etiam*, inquiens, *Regis Attilæ Sorte maximæ Partes Mundi pulſatæ: multæ Nationes, potisſimè illæ, quarum Direptio Rerum Animi erat, SPONTE illi ſe ſubdiderunt. Inter quas Walmer Orientalium Rex Gothorum nobilisſimus, Ardaricusque Gepidarum Rex famoſisſimus: præterea Marcomanni, Suevi, SQUADI, Heruli, Turingi, Populi ex innata Militiæ Virtute perſtrenui, Regi Attilæ in SERVITUTEM pariterque & SOCIETATEM SPONTE ſe dederunt.*

Anno CHRISTI 452.

X. Attila, Germanis plurimis, *Quadis*, Marcomannis, aliis, quorum Victor alios in Prædam, alios in Ultionem à Romanis capiendam erexerat, non mediocriter adauctum Exercitum, contra Theodoricum, Gothorum Regem, Auxiliis Romanis munitum, trans Rhenum in Galliam ducebat: ex qua, propemodum universâ devaſtata, denique victus recedebat. Paulus Diaconus in Hiſtoria Miſcella, Lib. XV. Cap. III. de Populis Germaniæ ſubactis locutus: *Horum omnium Attila ſuperbus Imperio, quanquam Robore facile ſe poſſe adipiſci putaret, quod cuperet: non minore tamen Conſilii Aſtutia, quam Armorum Fortitudine Hoſtes aggredi ſatagebat. Prævidens itaque Sagacitate, quâ callebat, non ſibi fore tutum, ſi Gothi, qui intra Gallias morabantur, Romanis jungerentur Auxilio: Amicum ſe Gothis ſimulans, adverſum Aurelianis Urbem concitus pergit, Regem Viſigothorum ſolicitare niſus, ut pariter cum eo Romanum invadens Imperium, æquâ Sorte poſſideret. Ad Valentinianum verò Imperatorem Legatione miſſa Pacem ſimulat, ad ulciſcendos Romanos de Gothis, & reſtituendas Reipublicæ Gallias & Hiſpanias pergere ſe, dolosè denunciat. Sed Imperatorem Doli ejus minimè latuerunt. Itaque celerrimè Theodoricum Viſigothorum Regem, per Aëtium Patritium conveniens, in ſuæ Partis Favorem traxit, atque cum eodem Patritio contra Attilam, poſt vaſtatam ferè omnem Galliam, Aurelianis jam obſidentem direxit. Nec Mora, congregatus undique Bellatoribus, Aëtius cum Rege Theodorico & ejus Filio Thorismundo obviam Hunnis fortiſſimè pergit. Ubi conſerta incredibili Pugna, cui vix poſt Hominum Memoriam ullum ſimile Prælium reperitur, vicere Romani, fugato Attila, & Gothorum Rege interfecto. Hoc Certamen circa nonam Diei Horam cœptum, de utrisque Partibus centum octoginta millia occiſorum dedit.* Philippus Callimachus in Libro de Attila: *Adjectis igitur ad ſuos, quam potuit, numeroſisſimis Copiis, ex Marcomannis,*

QUA-

QUADIS, Suevis, Herulis, Turcilingis, Rugiis, quas omnes Nationes jampridem Dicto habebat audientes, unà cum Harderico Gepidarum, & Valamiro Ostrogothorum Regibus, nec non Dietmaro & Vittimaro Regulis, quingentorum Millium explevit Exercitum. In qua Multitudine pauci pro Numero Pedites erant. Quibus deinde subjungit plenius, quæ jam ex Paulo Diacono in medium attulimus. M. Antonius Coccius Sabellicus in Historiarum Enneade VIII. Libro I. eandem Attilæ contra Gallos, Romanis subjectos, Gothosque Romanis addictos, ultra Rhenum Expeditionem describens: *Habuit Attila secum Gepidarum & Ostrogothorum Reges: fuerunt Ostrogothi, etsi cognatum Genus, à Visigothis tamen diversi. Aderant Hunno, præter jam dictos, Marcomanni, QUADI, Heruli, Turingi, ut ad quingenta Millia armatorum sub Signis essent.*

Anno CHRISTI *452.*

XI. Attila, licet in Fugam compulsus, tamen non deterritus, sed irritatus, post Bellum Gallicum aggrediebatur Italicum. Ad hoc etiam, quos ad illud assumserat, *Quados* adhibebat. Horum & aliorum Auxiliis, per Styriam, Carinthiam, Illyricum, Dalmatiam, ingressus Italiam, perpetuis Cladibus affligebat universam: inter potiores Urbes Aquilejam, Concordiam, Opitergium, Altinum, Patavium, Vicentiam, Mantuam, Brixiam, Cremonam, Bergomum, Ravennam, Ticinum, Placentiam, Parmam, Mutinam, aut Vi, aut Deditione captas, Direptionibus, Incendiis, aliisque Damnis subjiciebat: exceptâ Roma, cujus Imperio Ruinam minatus, ad suos trans Istrum in Scythiam reversus, ab Italia repetenda per supremum Fatum, Anno Urbis 1206, Christi 454, revocabatur. Nicolaus Olahus in Libro de Attila, Cap. XIII: *Coacto igitur Attila suo & Ostrogothorum, Herulorum, Turcilingorum, QUADORUM, Rugorum, quos ab Initio in Societate Belli habuerat, Exercitu, cum Itineri accinctus Equum conscenderet, dicitur Corvus ab Oriente advolans, Humero ejus dextro insedisse: ac deinde tantisper in sublime volasse, dum Visum omnium effugeret. Hoc Auspicio lætus Attila, mox Iter capit: primumque Styriam, Carinthiam, Illyriam & Dalmatiam invadit. Quibus depopulatis, Salonaque ac Spalato Urbibus incensis, ad Litora Adriatici Maris pervenit: dein Tragurium, Scardonam, Sibinicum, Iaderam, Novam Segniam, Potentiam, Polam, Tergestum, Capiferiam, Urbes opulentissimas juxta ac fortissimas, diruit, & in Prædam suorum vertit.* Coccius Sabellicus in Historiarum Enneade VIII. Lib. I: *Iussi itaque in certum Diem adesse Concilio dimittuntur: nec longior inde Mora fuit: pleræ-*

que ferocissimæ Gentes cum suis Regibus adfuere, Ostrogothi, Heruli, Turcilingi, QUADI, Rugi: quibus Hunnus Auxiliis fretus, Illyricum tumultuosè invadit, cum Strage Rerum omnium quacunque iret, ad Mare fœdissima illa Armorum Tempestas inclinavit. Litorales Dalmatiæ Urbes, nullo Marciani, qui Byzantii imperabat, Præsidio munitæ, brevi in Prædam concessere. Tragurium, Sibinicum, Iadera, Signia, Pola, Tergestum, direptæ & incensæ. Plures ibidem Res ab Attila per Belli Socios intra Italiam gestas plenius exponit. De quibus Scriptores antiquiores agunt, Iornandes de Gothorum Rebus Cap. XXXVIII. Paulus Diaconus in Historia Miscella, Lib. XV. Cap. III. Marcellinus Comes in Chronico ad Aëtii & Studii Consulatum, id est, Annum Urbis 1206, Christi 454: quô Attilam periisse scribit.

Anno CHRISTI 454.

XII. Post *Attilam Hunnorum*, eumque novò Exemplo primum simul & *Scytharum* & *Germanorum* Regem, Dei Flagellum, Hominum Terrorem, A. C. 454. exstinctum: *Germani* adversus Attilæ Filios ab Exterorum Imperio Patriam Armis vindicabant. Pro Capite sibi deligebant *Ardaricum* (quem alii vel *Aladaricum*, vel *Alaricum*: alii vel *Theodoricum*, vel *Detricum* vocant) *Germanum*, Gepidarum, Gothicæ Nationis, Regem. Hic tandem victis & depulsis Hunnis, Terras cæteris Germanis alias relinquebat, sibi Dacicas, Hunnis ereptas, retinebat. Paulus Diaconus in Historia Miscella, Lib. XIV. Cap. VIII. *Eodem Tempore erant Gothi & aliæ Gentes multæ ac maximè trans Danubium in Hyperboreis Locis habitantes: ex quibus rationabiliores quatuor sunt: Gothi scilicet, Hypogothi, Gepides & Vandali: Nomen tamen & nihil aliud mutantes, unâque Lingvâ utentes.* Iornandes de Gothorum Rebus Cap. XVII. de Gepidis: *Sine dubio ex Gothorum Prosapia ducunt Originem.* Cap. L: *Inter Successores Attilæ de Regno orta Contentio est: &, dum inconsultè imperare cupiunt cuncti, omnes simul Imperium perdidere. Sic frequenter Regna gravat plus Copia, quam Inopia Successorum. Nam Filii Attilæ, quorum, per Licentiam Libidinis, pœne Populus fuit, Gentes sibi dividi æquâ Sorte poscebant, ut, ad Instar Familiæ, bellicosi Reges cum Populis mitterentur in Sortem. Quod ut Gepidarum Rex comperit Ardaricus, indignatus de tot Gentibus, velut vilissimorum Mancipiorum, Conditione tractari, contra Filios Attilæ primus insurgit, illatumque serviendi Pudorem secuta Felicitate detersit. Nec solum suam Gentem, sed & cæteras, quæ pariter premebantur, sua Discessione absolvit: quia facile omnes appetunt, quæ pro cunctorum Utilitate tentantur.* Ibidem post quædam: *Post multos*

ergo

ergo gravesque Conflictus favit Gepidis inopinata Victoria. Nam triginta ferè Millia tam Hunnorum, quam aliarum Gentium, quæ Hunnis ferebant Auxilium, Ardarici Gladius conspiratorumque, peremit. Iterum post quædam: *Cessere itaque Hunni, quibus cedere putabatur Universitas. Adeo Discidium perniciosa Res est, ut divisi corruerint, qui adunati Viribus territabant. Hæc Causa Ardarici Regis Gepidarum felix adfuit diversis Nationibus, quæ Hunnorum Regimini inviti famulabantur, earumque diu moestissimos Animos ad Hilaritatem Libertatis votivam erexit: venientesque multi per Legatos suos ad Solum Romanum, & à Principe tunc Marciano gravissimè suscepti, distributas Sedes, quas incolerent, accepere. Nam Gepidæ Hunnorum sibi Sedes Viribus vendicantes, totius Daciæ Fines, velut Victores, potiti.*

XIII. Tot in Germanicæ Libertatis, adversus Attilæ Filios, & universam Hunnorum Gentem, Instauratoribus acerrimis, *Quadi* Regiones avitas ab Hunnorum Potentia liberas, ut eô tutiorem in Modum possiderent, Imperatoris Romani, non in Occidente Valentiniani III: sed in Oriente Marciani partim Tutelam, partim Amicitiam expetebant & obtinebant. M. Antonius Sabellicus in Historiarum Enneade VIII. Lib. I: *Hunnorum Opes cum Attila propemodum exciderunt. Ostrogothorum Valamirus, & Frater, & Ardericus Gepidarum, Reges, primi omnium sese in Libertatem vendicant. Horum Defectionem Studio sequuntur Marcomanni, QUADI, Heruli & Turingi. Duricus & Hernacus, Attilæ Filii, Hunnicis freti Armis, Valamirum & Ardericum, Autores Defectionis Decreto invadunt. Hunni duplici Prælio victi, Hernacoque in Pugna amisso, in Scythiam compelluntur, adeo Rebus duplici Pugna accisis, ut jam inde nihil memorabile gesserint.* Antonius Bonfinius in Rebus Hungaricis, Decade I. Libro VII: *Post Attilæ Mortem facta Dissensione, Valamir & Theodomir Ostrogothorum, & Ardericus Gepidarum, Reges primi ab Hunnorum Regno deficiunt, seque in Libertatem vindicant. Id ipsum Marcomanni, Heruli, Turingi & QUADI factitant: neque post Attilam, in Ernaci & Durichi, Attilæ Filiorum Servitutem recidere patiuntur. Quare in Ostrogothos ac Gepidas, Hunnorum Principes Arma sumunt. Ernacus in Gepidas cum triginta millibus Hominum profectus primo Congressu ab Arderico superatur & cæditur. Durichus à Valamire & Theodemire fusus ac fugatus, cum Hunnis in Scythiam se recipere cogitur. Posthac in Ostrogothos Hunni Arma ultra sumere formidarunt. Gepidæ, ut Iordanes Autor est, triginta ferè Hunnorum millia trucidarunt. Ellacum, Attilæ Filium, fortissimè pugnantem interfecere, reliquos ejus Fratres, juxta Littus Pontici Maris, ubi Gothi consedere, fugarunt. Variæ Gentes, hoc Bello Libertatem nactæ, in Provincias Populi Romani venientes, gratissimo Dominio à Marciano susceptæ sunt, distribu-*

distributas sibi Sedes acceperunt. Gepidæ, fugatis Hunnis, veluti Iure Belli, totam Daciam sibi vendicarunt. Nil aliud â Romano Imperio, præter Pacem, annuaque Solennia, ut strenui Viri, amicâ Pactione postularunt, quod Imperator lubenter annuit.

Romanorum IMPERATORIBUS, Intra Occidentem MOMYLLO Augustulo: Intra Orientem ZENONE. Anno CHRISTI 476.

XIV. At non adeo diu, vix ultra XX. Annos, ad Annum Urbis 1228, Christi 476, *Lygii Quadique* sub Romanorum illo seu Præsidio, seu Pacto, intra Libertatem vivere potuerunt. Nam Romanorum Dissidiis per Occidentales Imperii Partes continuis, ultimô Quadrienniô, sub quatuor Imperatoribus, Olybrio, Glycerio, Iulio Nepote, *Momyllo* [quem alii *Mormyllum*, alii *Mormyllonem* vocant] *Augustulo*, Vires maxime prostratas ostendentibus: in certam Victoriæ Fiduciam excitatus Odoacer, Natione Rugus Germanus, Herulorum Rex, aliorum Germanorum instructus Copiis, Terras Italicas oppugnabat: Romam antea ter ab aliis captam, Basilisco & Armato Consulibus, id est, Anno Urbis 1228, Christi 476, occupabat: Imperatorem Momyllum Augustulum in Exilium abire cogebat. Sic Romanis universum in Populos Occidentale subtrahebatur Imperium. Sic Odoacer, quamvis Romæ Dominus, non Imperatoris Romani delectatus Titulô, Rex Italiæ primus declarabatur: cui occiso Theodoricus Gothorum Rex in Italiæ Regno, cum A.C. 493. ageretur, succedebat.

Post destructum in Occidente Romanum IMPERIUM. Anno CHRISTI 477.

XV. Quid non tantum sub Imperii Romani Occidentalis, verum etiam sub Quinti Sæculi Exitum, *Lygii Quadique* susceperint: utrum ex iis, quemadmodum ex aliis Populis Germanicis, Pars Odoacro Herulorum Regi, tum Romam, tum Italiam subigenti, Auxilia tulerit: quod â Veritate non abhorret: an omnes intra Quietem in Sedibus vetustis hæserint: an cum

Hostibus

Hostibus, seu vicinis, seu longinquis extra Italiam Bella gesserint: nos Testibus idoneis destituti, non recensere possumus.

XVI. Habent tamen, cum *Lygii*, tum *Quadi*, quod mirandum prædicandumque Posteris, quod de Majorum antiquâ Gloriâ certantibus opponendum aliis reliquerunt, ad ipsam Imperii Romani Occidentalis Ruinam conservatum Ornamentum. Nam in paucissimis Gentibus, Libertatem ad extrema defensam, sæpius circumcisam, semel sub Attila destructam, mox Attilæ Filiis ex Lygia Quadiaque projectis redintegratam, continuis octo Sæculorum Ætatibus, ab Alexandri Magni Temporibus, Anno ante CHRISTUM natum 333, ad A. C. 477, rarô felicium Armorum Eventu, obtinuerunt. Sane, quod Memoriam meretur, â Romanis, cum quibus & crebro, & acriter in Sæculum quintum certaverunt, etsi non nunquam Prælio, tamen nunquam Bello victi sunt. Tantum abfuit, ut Silesiorum Majores, *Lygii Quadique*, licet in Germanis ad Orientem postremi, propterea ob Fortitudinem ultimi, ad aliorum, seu Germanorum, seu Exterorum, Pannonum, Dacorum, Gallorum, Hispanorum, Britannorum Exemplum, paterentur, Regiones suas, sub Provinciarum Formam redactas Præfectis subjici Romanis. Maxime tum liberi, tum securi stabant, cum Romani Germanis tandem ipsi adeo victi succumberent, ut Victoribus, & Romam, Occidentalis Imperii Caput, & Italiam, prius Herulis, mox Gothis, denique Langobardis possidendam cederent.

CAPUT XXI.

An SILESIORUM Majores LYGII & QUADI, Post destructum in Occidente Romanum IMPERIUM, Seu Sponte sua digressi, seu per Vim adacti, SÆCULO VI, circiter Annum 550, Patriam SILESIAM vacuam SLAVIS Advenis occupandam reliquerint, Prorsus ipsi postea deleti? Affirmationis Refutatio I.

I.

SUnt, qui totam SILESIAM, Sæculo VI, circiter Annum 550, Incolis destitutam, SLAVOS aut primos, aut novos Cul-

tores adeptam credunt: sed credunt, non sciunt: quibus Umbra Veritatis habetur ipsa Veritas. Horum falsis Narrationibus innixas prius exponemus, postea refutabimus Sententias.

II. Sententia Prima est: *SLAVOS, à Sedibus suis recessuros, Populis Orientem jam repletum, Occidentem adhuc vacuum videntes, in Germania Moraviam, Bohemiam, Silesiam: in Sarmatia Poloniam occupavisse: nullis antea subjectas unquam Habitatoribus Provincias. Mox Slavorum Ducibus Fratribus divisas, obtigisse Moraviam & Bohemiam ZECHO, Silesiam & Poloniam LECHO.* Ioannes Dlugossus [A.C. 1480 mortuus] in Historia Polonica, Tomo I. Lib. I. Cap. II. de Lecho & Zecho: *Egressi vicinas & proximas Terras versus Occidentem [sciebant enim Orientem cæteris Nationibus refertum esse] petierunt. Oram autem, quam Moravia, Egra, Albia, Multania alunt, perambulando, Glebam ejus animadvertentes fœcundam, & Aquis Pascuisque irriguam, nil tamen, præter vastam Solitudinem, habentem culti Soli, junior Natu Czech eam sibi à Germano Lech natu majori multifariis Precibus obtinuit in perpetuam & hæreditariam Sortem, & Possessionem relinqui.* Cap. III. *Lech itaque juniori Fratri valedicens, cum Colonis, Familiis, Sarcinisque suis, & omni Substantia ab eo digressus, superatis Montibus & Saltibus, qui Nomine vetustô Hercinii vocantur, Poloniam & Bohemiam ambientibus Regionem latissimam, Silvis, Nemoribus, & Boreis, vastam Solitudinibus & Desertis, & quibusdam perpetuis pæne septam, pluribus Fluminibus, Torrentibus & Aquis irriguam Glebam quidem bonam habentem, sed cujus Fœcunditas, nisi Stercore aleretur, diuturno consistere non potest, Gelubus tamen & Frigore rigentem, extra septimum & ultimum Clima sitam, reperiens in ea consedit: eamque sibi & suæ Posteritati hæreditandam & possidendam primus cepit.* Matthias Michovius de Polonorum Rebus [quas A.C. 1516 absolvit] Lib. I. Cap. I: *Quapropter præfati Duces, Lech & Czech vitando pessima Facinora, Paricidia & Mortes Hominum, Animo concordi & Consilio salubri, collectis Rebus & Gentibus eorum, per Familias & Colonias cum tota Supellectili, quantulacunque tunc habebatur, relictis Sedibus nativis, ad occidentales diverterunt Regiones, exploratum ire & percontari novas Sedes. Sciebant namque orientales meridionalesque Regiones, Colonis & Habitatoribus occupatas atque refertas, & idcirco frustra eas aggrediendas & quærendas. Profecti itaque pervenere in Moraviam & Bohemiam, & lustrata universa illa Regione, vasta quidem & nondum culta, perspecta & Aura ejus salubri, & Gleba fertili, fixerunt Tentoria in Monte, qui Rzip dicitur. Cœpitque Czech Frater junior, Loci Amœnitate delectatus, à majori Natu Germano suo Lech plurimis Instantiis petere Terras Moraviæ & Bohemiæ in Hæreditatem suam, Posterorumque suorum perpetuandas &*

popu-

populandas. Lech autem ad obeundam & nutriendam Benevolentiam fraternam, condescendit Votis, Petitionibusque Czech, & valedicens, processit cum suis versus Orientem & Septentrionem, deveniensque in Terras incultas, à nemine unquam habitatas SILESIÆ & majoris POLONIÆ. Prorsus eadem in Opere, quod de Sarmatia scripsit, Lib I. Cap. XVII. repetit. Clemens Ianitius in Regum Principumque Polonicorum Vitis: de Lecho;

Quæ modo Sarmatia est, quondam deserta fuerunt
Invia, post magnas Deucalionis Aquas.
Primus in hæc Lechus Populum deduxit agrestem,
De patriâ pulsus Seditione Domo.

III. Sed quis Antiquitatum, quas in præcedentibus declaratas exhibuimus, peritus non videt, hanc Opinionem Figmentis annumerandam? Num ante SLAVORUM in SILESIAM Adventum, ea nunquam, nec ante CHRISTUM, neque post CHRISTUM natum, habuit Cultores ullos: neque LYGIOS, nec QUADOS: quorum Sedes in ea Regione firmas, octo Sæculis retentas, continuis Bellis defensas, prisca Monumenta luculenter docent? Tum nondum Moravia, nondum Bohemia, nondum Polonia fuit habitata: quarum illam Marcomannis, hanc prius Bojis, postea Bojohemis, istam Bastarnis aliisque Sauromatis subditam: nullam post CHRISTUM natum Possessoribus nudam veteres Historiæ loquuntur? At non est, cur eam Moraviæ, Bohemiæ, Silesiæ, Poloniæ Solitudinem & Dlugosso & Michovio creditam miremur: non tam suo, quam Sæculi, quô vixerunt, Nævo, Res Populorum exterorum parum cognitas, pro Ingenio Arbitrioque suo interpretantibus. Credidit enim Dlugossus quidem, post Bellum Trojanum, Germaniam à Priamo Trojano occupatam, & ab Antenore Germano Germaniam dictam: Michovius autem, posthabitis Chronologiæ Numeris, Lechum & Zechum, Slavorum Duces, Elisæ Filios, Iavanis Nepotes, Iapheti Pronepotes. Has uterque Fabulas præmisit Fabulæ, quam de Provinciis intra Germaniam & Sarmatiam ante Slavos à nemine possessis recenset. Ianitius errantes Duces.

Affirmationis Refutatio II.

IV. Secunda Sententia est: *Post Attilam, Hunnorum Regem, Lygiorum Quadorumque Domitorem Dominatoremque Vivis, A. C. 454, ereptum, ab Alarico, Suevorum Rege, Silesios cæteris Populis suis adjunctos: Silesia, Bohemia, Lusatia, Regionibusque finitimis relictis, prius in Agros Danubio, Rheno, Nicro, Alemanno Fluviis propinquos, tandem in Gallicas & Rhæticas Terras,*

ras, Italiæ vicinas, Armis obtentas, esse traductos: quorum Terras postea Venedi Slavi desertas invaserint & possederint. Ioannes Aventinus in Annalibus Boicis [quos A. C. 1533 composuit] Lib. III: *Rex Alaricus Suevorum cum Popularibus suis Boiemiam, SILESIAM, Lusatiam & finitimas Regiones, Boream ac Eurum versus deserit: discedit ad Occidentem. Agrum propinquum Danubio, Rheno, Nigro, Alemano Fluminibus, capit: trajecto deinde Rheno atque Danubio Partem Galliarum & Rhætiam supra Lycum, Occidentem versus, Italiam usque, paulatim occupavit. Boji quoque Suevorum Vestigia insecuti, ab Orientis Ora per Histri Ripam ad Nariscos avitos Agros Incunabulaque Gentis, cujus Noricioberga Caput tum erat, concesserunt. Venedorum Reges Zecho & Crocus Loca à Suevis & Bojis deserta invaserunt, & adhuc possident.* Hæc Wolfgangus Lazius in Opus suum de Gentium Migrationibus, Lib. VIII. de Suevorum Regibus: & Cyriacus Spangenbergius in Chronicon Saxonicum, quod Germanico Sermone conscripsit, Cap. LIII. ad A. C 495, transtulit.

V. Nos, cur Aventino in eâ Re Calculum denegandum censeamus, multiplices habemus Causas. Nam Primô: quantum investigare potuimus, illam Silesiorum Migrationem non alius Aventino vetustior tradit: nec Aventinus Fontem addit, ex quô hauserit: quamvis non malæ Fidei damnandus, non tamen omnis Labis absolvendus Autor.

VI. Secundô: Aventinus in eisdem Boicis Rebus, quibus hanc Migrationem immiscuit, quædam Veritati non respondentia commemorat: quæ Marcus Velserus [Autoris Narrationem profert, Nomen tegit] Libro II. Rerum Boicarum, ad A. C. 454, castigat. Quamobrem ibi de Aventino fert tale Iudicium: *Autorem habeo, sed Vanitatis manifestum.* Ibidem, post recensitam ex Aventino Historiam: *Hujus Historiæ, ut quædam probabilem Veri Speciem præferunt, ita vana sunt pleraque, & illud perquam inane, quod sibi ratum & confessum sumit, Bojos & Suevos ad Alemanorum Nomen pertinere. Scimus Alemaniæ Appellationem Germanis interdum universè tribui, & eô sane Sensu Bojos, nihilo minus, quam Francos, Saxones & alios quoscunque Germaniæ Populos complecti, sed qui Bojos privatim & proprie Alemanos vocaverit, quomodo Suevi crebro usurpati sunt, præterea nemo est.* Non igitur deest nobis, cur Aventinus Erroris jam in Boicis convictus, etiam in Silesiacis Rebus, quas Boicis adjecit, suspectus habeatur.

VII. Tertiô: Intra quintum Sæculum, ad quod Silesiorum Migratio refertur, nondum Silesiorum Nomen, quô Lygii Quadique postea denotati sunt, Scriptoribus erat usitatum. Hinc facillime fieri potuit, ut Aventinus Vocabulis Gentium, quibus Silesiam tum subjectam statuit, daturus Interpretem, hoc Silesiis attribueret, quod aliis fuit attribuendum.

VIII.

VIII. Quartò: Iornandes, illorum Temporum Scriptor, Natione, Gothus, Episcopus Ravennensis, in Libro de Gothorum Rebus [quem, ut, Cap. XIX. innuit, A.C. 552 scripsit] eam, de quâ loquimur, Silesiorum aliorumque finitimorum Populorum maximè notabilem Migrationem non indicat. Hanc certe, quam ignorare non potuit, si contigisse statuas, non invenies, cur Silentiô præterierit.

IX. Quintô: Intra Sæculum quintum *Silesia* non amplius Pars erat *Sueviæ*, cujus olim multô spatiosioris Regio fuerat. Tunc enim, cum Alaricus Suevorum Rex imperabat, Sueviam finitimi ad Orientem Bavari, ad Occidentem Franci, ad Meridiem Burgundi, ad Septentrionem Thuringi claudebant. Id Iornandes in Gothorum Rebus tradit Cap. LIV. de Scyris: *Quorum Exitium Suevorum Reges Hunnimundus & Alaricus veriti, in Gothos Arma moverunt.* Cap. LV: *Theodemir, Gothorum Rex, cernens, pedestrem ducit Exercitum, emensoque Danubio, Suevis improvisus à Tergo apparuit. Nam Regio illa Suevorum ab Oriente Bajoarios habet, ab Occidente Francos, à Meridie Burgundiones, à Septentrione Thuringos.*

X. Sextô: Parum Veritati congruit, ex tot Regionibus, Silesia, Lusatia, Bohemia, finitimisque, Populos Germanicos sub uno Capite conjunctos, post Attilæ Mortem, superatis & ejectis Hunnis, Patrias suas per se non infrugiferas, diu jam & cultas, & omnibus ad Vitæ Subsidia sufficientes, licet, ab Hostibus devastatas, tamen Industriâ reparabiles, dubiô, tum peregrinarum Terrarum Solô, tum etiam Incolarum depellendorum Eventu, reliquisse prorsus vacuas.

XI. Tamen illud Aventini, quamvis & unicum, neque validum Testimonium, præter indicatos, Wolfgangum Lazium, & Cyriacum Spangenbergium, Asseclas obtinuit: à quibus, ad majorem Veri Speciem dispositum, reperitur approbatum. Inter hos Ioachimus Curæus, Silesios Rhenum transgressos, in Rhætiam, Helvetiæ vicinam, ideo discessisse judicat, quoniam *Helvetii*, cum quibus olim Iulius Cæsar Bellum gessit, Origine *Quadi* fuerint: ex Quadorum in Helvetiam missâ Coloniâ progeniti: ad quos, tanquam cognatum Populum, Quadi, Patriâ relictâ, pervenerint: præsertim, cum inter Silesios & Helvetios quædam sit Morum Similitudo. *Eutropius* in Silesiorum Annalibus ait, *Libro sexto, inquit, Helvetios, cum quibus dimicavit Cæsar, esse Quados. Hæc Opinio si vera est, illæ ipsæ Gentes Helveticæ ex his Regionibus, quæ nunc sunt Regni Poloniæ eò sunt progressæ, eâ, ut credibile est, Ætate, ubi tota hæc Gens Suevica Colonias emisit in Rhætiam, Vindeliciam, & alias Provincias ultra Rhenum. Nec hodie Mores & Ingenia Helvetiorum aliena sunt à Natura Silesiaca.* Commemorat eadem non tantum Iacobus

Schickfusius in Silesiæ Chronico, Lib. I. Cap. III. verum etiam Fridericus Lucæ in Silesiæ Memorabilibus Part. I. Cap. II.

XII. At hos Viros clarissimos Locus Eutropii aut male publicatus, aut non bene cognitus, Voce parum dispari decepit. Nam Eutropius *Helvetios* illos, Anno Urbis 693, id est, ante Christum natum 57, â Iulio Cæsare superatos, Ævo suo *Sequanos*, non *Quados* appellatos scribit. Cujus hæc in Breviario Verba sunt, quemadmodum in optimis Codicibus leguntur, Lib. VI. Cap. XV: *Anno Urbis conditæ sexcentesimo nonagesimo tertio, Cajus Iulius Cæsar, qui postea imperavit, cum Lucio Bibulo Consul est factus. Decreta est ei Gallia & Illyricum cum Legionibus decem. Is primo vicit Helvetios, qui nunc SEQUANI appellantur.* Hanc Eutropii genuinam Sententiam declarat Pæanius Græcus Metaphrastes, â quô illi Helvetii σηκουανοὶ *Sesquani* vocantur.

Affirmationis Refutatio III.

XIII. Tertia Sententia est: *Lygios & Quados cum aliis Germanis, A. C. 476, ad destruendum in Occidente Romanum imperium, Odoacri, Herulorum Regi, conjunctos, in Italiam digressos, Silesiam reliquisse vacuam, citra Bellum, Slavis occupandam.* Id narratur in quibusdam Germanorum editis, & Silesiorum MStis Chronicis.

XIV. At primum, inter alios Germanos, aut Lygios, aut Quados, aut utrosque, cum Odoacer Herulorum Rex, oppugnavit Romanos, A.C. 476, in Italiam profectos: quod sciamus, ex antiquioribus nemo reliquit consignatum. Deinde, fac, quod Fidem non excedit, utrosque, tum etiam, ut sæpius, in magnis Expeditionibus, Auxiliatores cæteris Germanis fuisse: fac, idoneos id loqui Testes. Tum vero simul & Lygios, & Quados universos, patriis Sedibus relictis, colendas in Italia Terras sibi quæsivisse, quis tradit Autor per se dignus Fide? Non enim par est [quod sæpe Wolfgangus Lazius facit] Populorum in peregrinam Regionem *Expeditiones*, quas, ut præsentes Bellatores susceperunt, in *Migrationes* convertere, quas, ut futuri Possessores, peregerunt.

Affirmationis Refutatio IV.

XV. Quarta Sententia est: *Lygios & Quados, deserta Silesia, vel in Rhætiam, vel in Galliam, vel in Italiam, vel in aliam Regionem digressos, penitus exstinctos.* Id quoque nos quædam Silesiorum MSta Chronica docuerunt. At vel in Rhætia, vel in Gallia, vel in Italia, vel alia in Terra quomodo Silesiorum Gens potuit exstingui, quæ nunquam ibi Sedem fixerat: nunquam in Silesia reliquerat Sedem? Nam quisquis hoc ante non ostendit, quam illud affirmat, nullum meretur Assensum.

XVI. Occurrit tamen nobis, unde colligas, ſub Adventum Slavorum in Sileſiam, Lygios & Quados, ubicumque Locorum prius hæſerint, exſtinctos. Non enim ultra Sæculum quintum, aut Lygiorum, aut Quadorum Nomen in vetuſtioribus Scriptoribus invenitur.

XVII. Numquid autem dudum exſtincti ſunt omnes Populi, quorum antiqua, cum novis permutata, jam dudum evanuerunt Nomina? Certe, ſic Germania, ſic Europa, ſic univerſus Terrarum Orbis tantum non omnes amiſerit Populos. Ex his utique plures ſuperſunt, quorum Poſteris, quanquam ſub aliis Nominibus, etiamnum posſideri â Majoribus poſſeſſas Regiones, nemo, cui ſatis familiares Hiſtoriæ ſunt, negaverit. Cur igitur Lygios & Quados eô Tempore non amplius intra Sileſiam exſtitiſſe putemus, quò ſub iisdem Nominibus ibidem Homines vixiſſe non demonſtrari poteſt? Unde nihil obſtat, quô minus & Lygios, & Quados nequaquam exſtirpatos judicemus, etſi de Lygiis poſt quartum, & de Quadis poſt quintum Sæculum, ſub eorum Nominibus nihil reperiatur Memoriâ dignum, â reliquorum Sæculorum Scriptoribus conſignatum.

XVIII. Nam, quod *Lygios* attinet, iis accidiſſe videtur, quod Bojis accidit, ſub Marcomannorum Nomine comprehenſis. De quibus Marcus Velſerus Lib. II. Rerum Boicarum, ad. A. C. 472: *Probabilior & confirmatior ſuperior Conjectura, Bojos ſub Marcomannorum & Imperio, & Nomine deli:tuiſſe.* Parem in Modum, cum Lygiorum quondam prævalidus & in multas Gentes diviſus Populus nusquam legatur oppreſſus, magnâ Probabilitate ſtatui poteſt, ideo rariorem Lygiorum Mentionem in Antiquitatibus obviam eſſe, quia Lygiorum cum Quadis connexorum, tanquam inferiorum Sileſiorum Nomen, ſub Quadorum, tanquam ſuperiorum Sileſiorum, Vocabulo, fortaſſis, quod ſub eodem Capite poſtea viverent, Scriptores comprehenderint.

XIX. Cœterum, de Rebus, quas Sæculo quinto & ſexto, cum *Lygii*, tum *Quadi* geſſerint, altum Silentium, non his, antea celeberrimis Populis, ſero demum ad Literas, quibus Acta Poſteris ipſi traderent, intra Sæculum decimum applicatis, ſed partim Exteris, Memorabilia Sileſiorum vel ignorantibus, vel poſthabentibus, imputandum. Accedit, quod cum aliis hoc Lygii & Quadi commune Fatum habeant. Quis enim neſcit, pleroſque Populos Germanicos, præſertim Sarmatis proximos, illô maxime trium Sæculorum, Sexti, Septimi, Octavi Decurſu, qui Carolum Magnum Imperatorem, Conditorem Studiorum liberalium in Germania primarium, præceſſit, Defectu laborare Codicum, qui pleniorem certioremque Notitiam Rerum Hiſtoricarum ab Anno 500, ad 800 ſuggerat?

Affir-

Affirmationis Refutatio V.

XX. Quinta Sententia, quæ ſuam præcedentibus Originem debet, eſt: *Sub Slavorum in Sileſiam Adventum, & Lygiis,& Quadis, veteribus Sileſiæ Poſſeſſoribus, ſeu violenta, ſeu voluntaria Migratione, dudum in aliam Regionem diffuſis, tandem omnino deletis, hodiernos Sileſios non aut Lygios, aut Quados habere Majores: quibus ex Sileſia remotis Slavi ſucceſſerint. Ideo Slavos Sileſiis eſſe pro genuinis, ut Progenitoribus, ſic Majoribus habendos.* Eam, non rejectis, ſed arreptis Opinionibus, quas nullo Fundamento ſubnixas oſtendimus, admittendi Sententiam Neceſſitas quosdam compulit etiam celeberrimos Viros. Inter hos, Iacobus Auguſtus Thuanus Lib. LVI. Hiſtoriarum, ad A.C. 1573. de Polonis: *Slavica*, inquit, *Lingva utuntur, ut & in Germania Boemi, SILESII, & Moravi, â Slavis ê Roxolania Populis profecta, qui circa Attilæ Hunnorum Regis Tempora vacuas Vandalorum Sedes occupaſſe, & in interiorem Germaniam victricia Arma intuliſſe memorantur. Ab iis, ut Genus, ſic Lingva propagata hodie quam latiſſime per Septentrionem & Orientem patet.* At eſt ſuo Modo excuſabilis, partim, quoniam in peregrinâ Re ſatis explorare dubiam Veritatem non facile potuit: partim, quoniam Sileſiis hodiernis Majores eſſe Slavos non memorat, ſed memorari affirmat. Quô Pactô Errorem, ſi quem incurrat, non ſibi, ſed aliis, â quibus acceperit, imputandum ſignificat.

XX. Non adeo benignam meretur Cenſuram Bohuslaus Balbinus in Bohemiæ Miſcellaneis, Decade I, Lib. II. Cap. XV. Nam ibi, cum ex Scriptoribus antiquis, Strabonem, Vellejum, Tacitum, Ptolemæum: recentioribus, Antonium Bonfinium, Matthæum Dreſſerum, Marcum Velſerum, Iuſtum Lipſium, Philippum Cluverium citaviſſet: quorum Conſenſus & Lygios, & Quados in Germanis Svevos fuiſſe docet: ſub Slavorum autem in Sileſiam Adventum, in aliam Regionem ultro digreſſos, aut Vi depulſos, nec aſſerere potuit: hæc dictis adjicit: *Poſtea maximam Mutationem Sileſia ſubiit, cum Venedorum Populi ſucceſſere, & prioribus Incolis Sponte, vel Vi adactis, & alio migrantibus, qui remanſerant, in unum Populum coaluere. Poſt hæc rurſus Germani potiſſimum ex Marchia in Sileſiam, ut Sileſiæ Hiſtorici fatentur, immigrare cœperunt. Ex quibus omnibus, quæ ante, & modo allata ſunt, & Autoritate optimorum Scriptorum, Welſeri, Dreſſeri, Lipſii, Bonfinii, Cluverii, & antiquorum omnium, Strabonis, Ptolemæi, Taciti, Velleji, conficitur & illud: malè SILESIOS ſuperiores QUADOS appellari: cum Quadi Conſenſu omnium Scriptorum Svevica & Germanica Gens fuerit, quæ pridem eſt exſtincta. At SILESII ſuperiores Sarmatica Gens eſt, & Colonia ducta Slavorum vel Polonorum.*

XXII.

XXII. Sed fideliter, an fallaciter ad Testes adeo multos provocat? ut cætera Silentiô in præsens transeamus: cur superiores SILESII malè QUADI nominantur? Quoniam Quadi sunt Germani Svevi: consentientibus Scriptoribus omnibus. Adde: superiores autem Silesii nec Svevi, nec Germani sunt: quorum Terra fuit à prioribus Incolis omnibus Quadis (postea deletis) nuda, cum occuparetur Slavis. Hoc autem nullus in antiquis commemorat, nullus in recentioribus demonstrat Scriptor. Ex quibus, in hoc unum consentientibus omnibus, Quados fuisse Germanos Svevos: quô Iure colligitur, superiores Silesios (tanquam non à Quadis Germanis Svevis, sed à Sarmatis, Slavis, Polonis ortos) male Quados appellari? Num, quod in Controversia positum est, id, de quô Quæstio est, expedire potest, cum affirmatur, quamvis non probetur? Nimirum, quia Silesiam Quadis & Lygiis vacuam occupaverunt Slavi: propterea Silesiis hodiernis Majores Slavi sunt. Ita fœcundus Error prior genuit posteriorem: in quibus non recipere posteriorem non possunt, qui receperunt priorem: cui posterior arctâ Necessitudine conjungitur.

Negationis Confirmatio.

XXIII. At Erroris utriusque Pater unde natus est primus Error? Quantum investigare, quantum assequi Originem potùimus: ab iis Rerum Slavicarum Scriptoribus, qui de sagacis Posteritatis Iudicio securi, falsa veris, probabilibus incredibilia miscuerunt. Nam quis Antiquitatum peritus ignorat, quam enormiter quidam positas Historiis Leges transgressi, publicâ Licentiâ commemorent, quot quantasque Provincias, cum Sarmaticas, tum Germanicas immensis Hominum Copiis ubique Victores Slavi, parvis Temporum Spatiis, & occupaverint & impleverint? Quare circumspectiores alii, ne Slavorum ingentem Multitudinem, raram Fortitudinem, singularem ex utraque Gloriam nimis extensam, supra Meritum ultra Fidem auxisse viderentur, varios Assertionibus suis Colores circumdederunt. In quibus omnium speciosissimus est, non, quô plerique gaudent, Autorum aut Slavicorum, aut Slavis addictorum Consensus, nec præviorum Slavorum sub Attila Hunnorum Rege militantium, passim residuorum Numerus, ad quos reliqui, tanquam ad suos, ex Diversoriis Domicilia consecturos, in Consortium redierint: sed plurimarum Terrarum, quas Populi deseruerint, vel mera Solitudo, vel rarior Habitatio.

XXIV. Absit ut Slavorum Posteris, longe nobiliorem Majoribus barbaris Personam gerentibus, quos melior Genius Armis Literas, Literis Arma defendere docuit, in Dedecus aliquid proferamus inverecundiores: id tamen omnium Pace, qui Veritatem Honori præferunt, profiteri nobis Fas erit: non nullos, de quibus incertum est, imprudentiores Slavorum Laudatores, an impudentiores Germanorum Contemto-

res sint, Slavorum Famam imminuere, non augere : suspectam, non indubitatam reddere Narrationibus, quæ pro Figmentis haberi merentur. Quò pertinent, tum alia, tum etiam commentitia veteris Imperii Polonici Magnitudo, quam recentiores partim atro Calculo notant, partim Refutatione dignam censent. Inter eos reperiuntur, Ioachimus Pastorius in Dissertatione Philologica de Sarmaticis Originibus : & Christophorus Hartknochius de Polonorum Republica Lib. *I.* Cap. *II.* §. *V.*

XXV. His maxime proscribendis annumeranda censemus, quæ vulgo de Silesiis, nullo alicujus Autoritatis Documento, nulla Veri genuinâ Similitudine traduntur : eorum Majores, & Lygios, & Quados, post Attilæ Mortem, ante Slavorum Adventum, aut præpotentium Hostium Vi profligatos, aut melioris Loci Spe commotos, avitam Sedem, tot Sæculis, præsertim â Quadis retentam & propugnatam, egressos : postea cum Lygiorum & Quadorum Nominibus, vel ad unum omnes, vel tantum non omnes, Casu, quem nemo indicat, nemo indicare potest, deletos.

XXVI. Quamobrem, tum *Lygios*, tum *Quados*, cum eos Gens Slavorum invaderet, adhuc in Silesia hæsisse fixos, Iure tam diu certum habetur, donec aut legitimis Testimoniis, aut solidis Argumentis contrarium stabiliatur. Interim apud cordatos eorum, quæ protulimus, Æstimatores nullus facile Dubitationi Locus relinqui potest, quin & Lygii, & Quadi, per longa Temporum Intervalla, Terris, Armis, Animisque sociabiles, quandoque soli, quandoque cum aliis, seu Germanis, seu Exteris, potissimum Sarmatis, mox Bastarnis (jam Polonis) mox Iazygibus (jam Hungaris) Sedem in Silesia veterem adhuc tenuerint, cum, post supremum Attilæ Fatum, ejectis Hunnis graviores Adversarios senserunt Slavos, antiquissimæ Libertatis Oppugnatores : quam Lygii Quadique mox inferentes, mox repellentes Arma sæpius aliis, & vicinis, & longinquis, vel abstulerant, vel circumciderant.

XXVII. Quæ cum ita sint : quemadmodum Assertio plebeja, *Silesios veteres*, id est, *Quados & Lygios*, Patriâ profugos, Slavis eam reliquisse possidendam, validis & Testimoniis, & Rationibus destituitur, itaque nondum evidentis Veritatis, nondum apparentis Probabilitatis Habitum consequitur : ita nondum meretur Calculum Opinio inde suborta, quæ SILESIORUM hodiernorum MAIORES statuit SLAVOS. Quin eandem suis è Fundamentis porro destruemus, cum è nostris alius Liber ostendet, *Quados & Lygios*, quanquam *Silesiorum* Nomen assumentes, quanquam Slavorum Regimen subeuntes, diu pressos, nunquam oppressos. Tum igitur tantô patebit clarius, semper Originis Germanicæ Populis, quamdiu Polonis adhæserunt, ab A. C. 550, ad 1320, non tantum adscribendos, verum etiam adscriptos fuisse jam viventium MAIORES SILESIORUM.

INDEX

INDEX I. CAPITUM.

ſeu per Vim adacti, Sæculo VI, circiter Annum 550, Patriam SILESIAM vacuam SLAVIS Advenis occupandam reliquerint, prorſus ipſi poſtea deleti.

INDEX II. VIRORUM.

Numerus Romanus Caput, Barbarus Paragraphum denotat.

A.

Attila,

Conra-

Van-

INDEX Tertius RERUM.

D.

D.

E.

F.

G

H.

M.

Montes

ADDENDA & EMENDANDA.

Pag. 5. Cap. III. §. 1. Lin. 1. pro, §. III, *fac*, §. IV.
Pag. 7. Cap. IV. §. 1. Lin. 2. pro, §. III, *fac*, §. IV.
Pag. 11. Cap. VI. §. 2. Lin. 19. post, sita, *dele*, post.
Pag. 15. Cap. VI. §. 9. Lin. 11. pro, Folmina, *fac*, Fœmina.
Pag. 23. Cap. X. §. 6. Lin. 8. post, ταρτησσȣ̃, adde, πλησίον.
Pag. 31. Cap. X. §. 35. Linea postrema, pro, §. 7. & 8. *fac*, 8. & 9.
Ibidem, §. 36. *Lin. 22. pro*, Todt, *fac*, Tod.
Pag. 55. Cap. XV, §. 3. *Lin. 9. pro*, Noricus, *fac*, Noricos.
Pag. 63. Cap. XVI. §. 19. Lin. 2. pro, Iurio, *fac*, Iunio.
Pag. 66. Cap. XVI. §. 29. Lin. 1. pro, Vannus, *fac*, Vannius

3. Acta der Breßl. Religions-Executions-Comission de A. 1709 die)
4. Gryphii Glogauische Privilegia. (bey Böhm in Leipzig gedruckt worden.)
5. Die beschreibung der Urnen des Töpfelberges von H. Hermann, Pfarrern zu Massel. Maslographia
26. Abraham Hermanns, Pfarrers zu Massel Praxis Heraldo-Mystica, worinn er von den Oelßnischen adel. geschlechten handelt.
27. Buckisches Schles. Kirchen-Historie.
28. Matthaei Hanßi memoriae Pastorum Evangelicorum Vratislaviens. Vrat. Imp. Bauchii.
29. M. Adam Hantke Past. Kleinkniße. Beschreibung der Breßl. Kirche zu St. Elisabeth, Evangel. Pastorum. Breßl. 1714. bey Günthern. Ostermeß catalog
30. Gleich. der Pfarrkirche zu Maria Magdalena in Breßl. Breßl. ap. eud. ibid.
31. Memoriae Rerum Silesiacarum. Lips. ap. Klosium. Oster Meß catalog
32. Stransky de Rep. Bojema.
33. M. Hantke Evangel. Praepositi der Kirche zum H. Geist in Breßl. bey Günthern.
34. Pohlii Hemerologion Silesiae.
35. Christ. Gryphii Trauer Reden.
36. Andr. Gryphii Trauer Reden.
37. Neumanns Reden.
38. Neukirchs also ciaud Schlesischen Schriften.
39. Schlesische fliegende Bibliothec.
40. Der Schlesische Helicon.
41. Die Hollgibelsche Collection Schlesischer Lebensläufe.
42. Hoffmannswaldauische Gedichte 6. Theile.
43. Hoffmannswaldaus, Lohensteins, Abschatzes, Gryphiorum Opitzens, Neukirchs, Mühlpforts, Gedichte
44. Lohensteins Arminius.
45. In denen 6. Theilen der Reden Vornehmer Herren sind auch unterschiedene Schlesische Sachen inseriert.

46. Der Staat von Schlesien.

47. Diss. D. Rhodii Francofurt. de Scopelismo, ubi quaedam ad historiam
Vratislaviens. inspersa

48. Diss: Praes. D. Baillenburg: Francofurt. Matthiaseh: de Iure Personarum Ducat.
Oppoliensis et Ratiboriensis. 1700.

49. Diss. Viteb. D. Gribneri: de terris Iuris Saxonici.